This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07438401 1

QOL
STUART

901
Stuart

DE

MENSCH,

ZOO ALS HIJ VOORKOMT
OP DEN BEKENDEN

AARDBOL.

DE

MENSCH,

ZOO ALS HIJ VOORKOMT

OP DEN BEKENDEN

AARDBOL,

BESCHREEVEN DOOR

MARTINUS STUART,

AFGEBEELD DOOR

JAQUES KUYPER.

DERDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.
MDCCCIV.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

INHOUD

VAN DIT

DEEL.

AUSTRALIA . . *bladz.* 3

Nieuw-Holland 7

AMERICA . . . 37

Nortonsbaai 43

Prins

Prins Willemsbaai 54

Haven der Franſchen. . . . 82

Oonolaska 121

Nootka 152

Nauwdoweſſes 204

Noord-Indianen 240

A U-

AUSTRALIA.

III. DEEL.

AUSTRALIA.

Onder dezen naam, met welken men voor meer dan twee eeuwen reeds alle die, weinig bekende of liever ſlechts vermoede, Landen noemde, welke meer, dan de uithoek van *America* en *Africa*, naar den Zuidpool mogten gelegen zijn (1), verſtaat men thands dat groote vaste Land, het welk, in vierkante oppervlakte grooter dan *Europa* (2), zich van den tienden tot den veertigſten graad bezuiden den Evennachtslijn in de lengte en omtrend veertig graaden in de breedte uitſtrekkende, met het grootſte recht het vijfde waerelddeel wordt genoemd (3). Ter-

(1) PREVOST *Hiſtoriſche Beſchrijving der Reizen* D. XVIII. bl. 290.

(2) COOK *Reize* D. III. bl. 219.

(3) C. L. GASPARI *Leesboek der Aardrijkskunde* D. I. bl. 90.

Terſtond na de ontdekking van het vierde werd het zelve vermoed en in den jaare 1502 alreeds door AMERICUS VESPUSIUS gezien, zonder dat het hem echter mogt gebeuren, 'er te landen, wegens het onherbergzaame van de kust, welke hij 'er aandeed, en de ſnerpende koude bij eene nevelachtige lucht, die het ſcheepswerk zoo gevaarlijk als bezwaarlijk maakte (1).

Gelukkiger was GENONVILLE in het daaraanvolgende jaar, die zes maanden doorbragt op de kust van het Zuidland en het zelve tot twee dagreizen ver indrong: maar die van daar berichten te huis bragt, welke het misleidende voorkomen der vergrooting hadden en genoegzaam gelogenſtraft zijn door de hedendagſche ontdekkingen van COOK en anderen. Hij zou zelfs eenen Koningszoon hebben medegebragt, die zich met een deftig *Fransch* geſlacht verbond (2).

Ondanks alle aanſpraak, door de *Franſchen* op dien grond gedaan, ter aanmaatiging van de eer dier ontdekkking voor hunne natie, heb-

(1) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 293.
(2) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 296—303.

hebben onze Voorouders ſteeds beweerd, dat die aan hunne zeeluiden toebehoorde. In 1616 deed DIRK HARTOG zijne zekerer ontdekkingen; ZEEHAAN, zijn landgenoot, verving hem twee jaaren laater; een ander, PIETER NUITZ zettede deze ontdekkingen voord in 1627; PELSART ſcheen dezelven te voltooijen in 1629, zoodat men in 1644 den naam van *Nieuw-Holland* gaf aan het gevonden vijfde waereldeel. TASMAN, VLAMING, DAMPIERE en anderen hebben daarna de kennis des ontdekten lands en der ontmoete inwooners uitgebreid (1): doch zij zijn hier in zoo ver overtroffen door de laatere *Engelſche* Reizigers, dat aan dezen de eer der Landbeſchrijving van dat waereldeel even billijk behoort te worden gelaten, als aan onze landgenooten die der Ontdekking van hetzelve, welke eer voor onze vroegere zeevaart- en aardrijks-kunde dan ook niet kan verlooren gaan, ſchoon de naam van *Nieuw-Holland* thands door die van *Auſtralia* vervangen wordt.

De ſchatten van het pas ontdekte en verwel-

(1) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 292—380.

weldigde *Mexico* en *Peru* voor de *Spanjaarden* waren weleer de voornaamſte prikkels der veelvuldige poogingen, om nader bekend te worden met het Zuidland. Men vond 'er echter, ſchoon de verdichting reeds dit waereldeel als een *Eutopia* ſchilderde (1), geene andere ſchatten, dan eenen vruchtbaaren grond, dien men niet behoefde, en woeste, geheel onbeſchaafde, menſchen, wier ſchuwheid derzelver nadering ſchier onmogelijk maakte. Daarmede was dan ook de weetlust, die naar rijke volkeren en onuitputlijke mijnen zogt, ſpoedig voldaan, tot dat eene edeler zucht naar menschvereerende menſchenkennis den Zeereiziger ontvonkte, en de Wetenſchappen hem gaarne in dienst namen, om zich door zijne ontdekkingen in het planten- en dierenrijk, in de aardrijks- en ſterre-kunde te volmaaken, waardoor ons thands in dit nieuwe waereldeel zoo wel eene nieuwe ſchepping als eene nieuwe waereld ſchijnt open te gaan, van wier beſchouwing wij ons geenen oogenblik langer willen weêrhouden.

(1) Zie by voorbeeld *de Hiſtorie der Sevarambes, bewooners van een gedeelte van het Zuidland.* Uit het Fransch. Amſt. 1682.

NIEUW-

NIEUW-HOLLAND.

Het ganſche vijfde waereldeel, door de *Nederlandſche* Zeevaart voornaamlijk ontdekt, moge vrijelijk den, in het oog van andere volkeren ſcherpſtekenden, naam van *Nieuw-Holland* hebben afgelegd, om den eigenaardiger van *Auſtralia* of Zuidland aan te nemen: aan dat gedeelte toch, het welk de *Hollanders* ſchier voor twee eeuwen reeds naauwkeuriglijk bepaald hebben op hunne Kaarten, zal de naam van *Nieuw-Holland* nooit kunnen betwist noch ook ontnomen worden. Altijd zal dezelve mededingen en met de meerderheid van zooveel hoogeren ouderdom overſtaan tegen dien van *Nieuw-Zuidwales* door COOK gegeven aan de Oostkust, welke hij gezegd kan worden

het eerst volkomen ontdekt en afgeteekend te hebben. Met den naam van *Nieuw-Hollanders* blijven zelfs de laatere *Engelſche* Reizigers de inwooners van *Auſtralia* benoemen, en onder dien naam is het dan ook, dat wij dezelven willen leeren kennen.

Voorzeker moet het veel verſchillen, aan welk gedeelte van dit ganſche waerelddeel de lucht, de grond en deszelfs bewooners worden waargenomen: maar dit verſchil te willen bereekenen naar de aanmerklijke verſcheidenheden, welken men in het, zelfs kleenere, *Europa* ontmoet, zou eene misleiding zijn, waarvoor de oppervlakkige beſchouwing der ligging van dit waerelddeel zoo wel moet waarſchuwen, als de berichten der Reizigers dezelve voorkomen. Rondom in zee gelegen en aan drie zijden omgeven door den wijduitgeſtrekten ſtillen oceaan heerscht 'er in hetzelve veel meer gelijkvormigheid, ondanks het verſchil van breedte op onderſcheidene plaatzen, dan in *Europa* op gelijke breedten bij de gansch onderſcheidene ſtrekking naar *Aſia* of naar den *Noorder-Oceaan*, en bij het minste verſchil van breedte in de richting naar de eigenlijke Yszee van den Noordpool of naar de Middeland-

landſche Zee, die maar eene ſmalle ſcheiding maakt voor den overtogt der heete *Africaanſche* lucht.

Vandaar dat zij, die op hunne reizen rondom den aardbol de onderſcheidene luchtſtreeken zoo wel geleerd hebben te onderſcheiden, van het geheele *Auſtralia* in eenen algemeenen toon ſpreken, zonder die ſchiftingen en onderſcheidingen van de verst afgelegene deelen, welken men in ons waereldeel van volk tot volk behoort in acht te nemen (1).

De Steenbokskeerkring, die *Auſtralia* omtrend midden doorſnijdt, vergunt een ſchier gelijk aandeel aan de gemaatigde en aan de verzengde luchtſtreek, het welk de gunſtigſte verwachting van deszelfs ligging geeft (2), daar de zeekoelten aan den eenen kant de hitte maatigen, en de gemaatigdheid aan den anderen noodig is tegen de felle koude van den Zuidpool, waar anders op den uiterſten hoek bij de *Basſes-ſtraat* de warmte gelijk zou moeten zijn aan die van *Spanje* en *Italie* in ons waereldeel.

Het

(1) Cook D. II. bl. 232.
(2) Prevost *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 383.

Het voorkomen des lands, uit zee gezien, is echter niet uitlokkend noch bekoorlijk, daar het zelve zich, van duinen omgeven, dor en onvruchtbaar vertoont (1). Nader, en vooral aan de vaste wal, meer landwaard in beſchouwd, doet het zich terſtond veel ſchoonér en bevalliger voor, hebbende alsdan eenen rijzenden grond, door bosſchen en weiden en hoogten en vlakten afgewisſeld en op veele plaatzen met gras bedekt. Op veele ſtreeken echter blijft de grond zandig, zelfs rotsachtig en dor, en verſchilt ook het geboomte en gras in hoogte en dikte naar gelang van de meer noordlijke of zuidlijke ſtrekking (2).

De lucht wordt 'er op de zuiderbreedte van 35° aangenaam, zacht en zoo gemaatigd gevonden, dat de warmte-ſchaal van FARENHEIT in Wijnmaand, die met Grasmaand van het noorder halfrond overeenkomt, gewoon-

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde* T. I. p. 57.

(2) VAN COUVER T. I. p. 57, 62. COOK D. III. bl. 219. PARCKINSON *Voyage to the Sout-Seas* p. 133.

woonlijk 53° teekent, en op het hoogst van 58° tot 64° loopt (1).

Aan groote rivieren ſchijnt het dit land te ontbreken, maar geenszins aan beekjens van zoet water, zelfs op de hoogſte plaatzen, alwaar zij zich, door de ſpiegeling van het zonlicht in derzelver heldere vocht, al van verre aankondigen (2).

Zoo behoeftig als de grond in delfſtoffen wordt bevonden, zoo rijk is dezelve in planten. Tegen een weinig bergſteen en porceleinaarde met eenige koraalſteen, keiſteen, leiſtof, kwartz en twee of drie ſoorten van granit, zonder eenig blijk van erts (3), zijn de ſoorten van boomen, heesters en planten zoo veelvuldig, dat COOK de eerſte Baai, welke hij aandeed, de *Botanie-baai* of *Kruid-baai* noemde (4), wier beſchrijving uitlokkend genoeg was voor de Regeering van *Engeland*, om dezelve tot een verbanningplaats te verkiezen van gemeene misdaa-

(1) VAN COUVER T. I. p. 79. PARCKINS. p. 135.

(2) VAN COUVER T. I. p. 74. COOK D. III. bl. 221.

(3) VAN COUVER T. I. p. 78, 79.

(4) COOK D. III. bl. 37. PARCKINS. p. 136.

daadigers. DAMPIERE verrijkte reeds in 1699 de *Europeeſche* thuinen met veele *Nieuw-Hollandſche* planten (1), en thands, na dat de Kruidkunde eene meer algemeen geliefde oefening geworden is, wordt dit waereldeel zoo belangrijk voor de bevalligſte natuurbeſchouwing, als het vierde ter kwaader uure geworden is voor de verachtlijkſte hebzucht. Het geboomte echter ſchijnt min zwaar en talrijk in ſoorten, dan wel elders (2).

Maar weinig kreupelhout verſpert den weg, die over eenen begraasden en met beekjens doorſneeden grond, onder het ſteeds jeugdige groen van luchtige bosſchen leidt (3). Ook wordt 'er dezelve niet onveilig door woest gedierte, noch lastig door kwellende *Inſecten*. De zonderlinge *Kanguro*, in den loop gelijkende naar den haas, en even ſchuw, maar ook even ſmaaklijk voor den disch, de *Oposſum* tot het geſlacht der buidelrotten behoorende, en de hond, in zijnen woesten ſtaat naar

(1) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 382.

(2) VAN COUVER T. II. p. 61, 79, 80. COOK D. III. bl. 28, 32, 221.

(3) PARCKINS. p. 134. COOK D. III. bl. 15, 26, 27.

naar den wolf gelijkende, waren de eenige viervoetige, die 'er de Reizigers zagen (1). Groene, witte en zwarte mieren, willen 'er zich niet laten ontrusten zonder zich te wreeken; een kleen aantal meskiten is kwaadaardig; twee of drie ſlangen-ſoorten leveren 'er zelfs voedzel op; de hagedis is 'er veel grooter en talrijker, terwijl de lucht in geduurige beweging wordt gehouden door eene menigte van omfladderende kapellen (2).

De menigte en grootte der vledermuizen is in het oog vallende, maar als aankondigſters van het rijk der vogelen, waartoe zij den overgang uitmaaken uit dat der viervoetige dieren, mogen zij niet onwelkom heeten, daar de Natuur in gevederde ſchepzelen alhier eenen rijkdom en ſchoonheid ten toon ſpreidt, welken zij elders niet grooter noch heerlijker vertoont. Zoo wel de kust als het land, de wateren als de bosſchen zijn bevolkt met deze bevallige ſchepzelen

(1) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 382. COOK D. III. bl. 151, 164, 225. VAN COUVER T. I. p. 81.

(2) COOK D. III. bl. 62, 75, 76, 228. VAN COUVER T. I. p. 82.

len-ſoort, onder welke, behalven zoo veele anderen met ſchitterende pluimen, de geheel zwarte Zwaan de uiterſte verwondering wekt (1).

De zee is nogthands aan de kusten veel milder voedſter, dan het land, voor de inwooners. Veelerleije en zeer talrijke visch biedt zich geduurig op kleenen afſtand aan, terwijl eene ongelooflijke menigte van de ſchoonſte groene ſchilpad en oeſters van verſchillende ſoort de veelvuldige banken en klippen bevolkt. Walvisſchen en zeekoeijen houden zich ſlechts op meer verwijderden afſtand, maar vertoonen eene gemeenzaamheid, die derzelver veiligheid tot nog toe aan deze kusten kenmerkt (2).

De redenlijke bewooners van dit land beandwoorden in derzelver ganſche voorkomen, aan het geen de grond zelf in de oogen van VAN COUVER vertoonde, aan het tooneel naamlijk eener nog nieuwe waereld. Het veelvuldige koraal op den grond

(1) COOK D. III. bl. 28, 125, 138, 226. PARCKINS. p. 136. VAN COUV. T. I. p. 66, 81.

(2) COOK D. III. bl. 24, 36, 76, 152, 231, 232. VAN COUV. T. I. p. 59, 81, 82. PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 382.

grond en de menigte van krijtaarde bij deszelfs moerasſigſte plaatzen ſcheenen dezen opmerkzaamen en kundigen Reiziger merkwaardige blijken te zijn van een land, het welk zich noch niet zeer lang kon hebben verheven boven den Oceaan (1), terwijl de eerſte opſlag van het oog op deszelfs bewooners dezelven nog op den allerlaagſten trap der zich beſchaavende menschheid ſchouwt. Op dezen zelfden trap werden de *Nieuw-Hollanders* bevonden door DAMPIERE eene ganſche eeuw vroeger, zoodat de berichten der tegenwoordige Reizigers wegens dezelven in veele opzichten met de zijne overeenkomen, en daardoor tevens een opmerklijk bewijs opleveren, hoe langzaam de menschheid, aan zich zelve overgelaten, zich zelve beſchaave, en, zonder hoogere hulp, eeuwen behoeve, om zich van den allereerſten trap tot den volgenden te verheffen.

Nog nooit was men gelukkig genoeg, om tot zekere gemeenzaamheid te geraaken met deze ſchuwe kinders der natuur. De verbeelding of opzetlijke verdichting had hun in

(1) VAN COUVER T. I. p. 77.

in het eerst gevormd tot een geſlacht van Reuzen, misſchien wel, om den naarijver der zeevarenden op een land, waarvan men zich dwaaslijk goudmijnen beloofde, afteſchrikken (1). De ondervinding en de waarheid leerden 'er zeer gewoone, maar tevens geheel ruwe, menſchen kennen. In de oogen van DAMPIERE waren zij lang en rank, zeer recht van ſtand maar vrij dik van hoofd, en alzoo wierden zij ook door COOK en PARCKINSON beſchouwd. Op welk eenen verren afſtand COOK, die de ganſche Oostkust van *Auſtralia* bezogt, ook inwooners ontmoetede, overal vond hij ze in perzoon zoo wel, als in gewoonten, genoegzaam onderling gelijk. Hij noemt derzelver lengte de gewoone en derzelver geſtalte de middelbaare. Hunne ledemaaten zijn niet grof, echter zijn zij ſterk en vlug. Hun ganſche ligchaam mag wel gemaakt, ſchoon rank, krachtig, ſchoon tenger, heeten, terwijl hunne ſtem zachtluidend, ja zelfs vrouwelijk klinkt (2).

De

(1) PREVOST *Hiſt. Beſchr. D.* XVIII. bl. 352.
(2) PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 381. D. XIX. bl. 162. COOK D. III. bl. 135, 334. PARCKINS. p. 134.

De kleur dezer menſchen, wier vrouwen men echter nimmer nabij genoeg kon komen, om over dezelven, in vergelijking van de mannen, veel te zeggen, wordt zeer donker, maar niet zwart, eene roetkleur, ook eene donkere chocolaad-kleur genoemd. Zij werd wel eens voor de echte negerkleur aangezien, maar, van naderbij beſchouwd, bleek zij, alleen door morzigheid die zwartheid te hebben aangenomen, doch van natuur niet boven de roetkleur te gaan (1).

Het haair, ſchoon zwart van kleur, is wel kort en dik, maar niet altijd gekroesd; bij zommigen is het fluik, bij anderen ſlechts gekruld; ook dat der vrouwen was niet lang, maar ſcheen kort afgeſneeden. Bij allen is het vuil en ongehavend, maar zonder vet of olie, en, ter verwondering tevens, zonder eenig ongedierte. De baard is even digt en dik als het hoofdhaair, maar ook even woest en ruig; echter weten zij deszelfs lengte te be-

(1) Cook D. III. bl. 34, 146, 148, 274. Parkins. p. 134.

beperken, door denzelven, naar het ſchijnt, tot op zekere lengte af te zengen (1).

Hunne oogen ſtaan zeer leevendig en ſchitteren, even als hunne witte en effene tanden (2). Nog meer, maar zeer belagchelijk, ſchitteren rondom hunne oogen de witgeſchilderde kringen, met welken zij zich cieren, of het witte poeder, het welk zij op hun voorhoofd ſtrooijen (3).

Gansch moedernaakt gaan beide kunnen (4), maar niet ontbloot van het geen zij verderen cieraad achten. Het voornaamſte is de neuswervel, zijnde een been zoo dik als een vinger, het welk zij door het kraakbeenig middenſchot van den neus weten te booren, zoodat het, wel vijf of zes duimen lang, het ganſche gelaat misvormt en de neusgaten zoo volkomen ſtopt, dat zij genoodzaakt zijn, den mond wijd open te houden ter ademhaaling, en dat hunne uitſpraak

(1) Cook D. III. bl. 34, 146, 234, 235. Parckins. bl. 134.

(2) Cook D. III. bl. 146, 234.

(3) Cook D. III. bl. 146, 236.

(4) Cook D. III. bl. 19, 39, 235. Parckins. p. 134. Prevost *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 381.

ſpraak een naauwlijks verſtaanbaar ſnuiven wordt. Ook de ooren dragen 'er gewigtige vercierzels van gelijken form (1).

Bevalliger zijn hunne halsketenen van zeer net geſneedene en aan elkander gereegene ſchulpen; min opmerklijk hunne armringen van dun koord, twee of drie maalen om den bovenarm geſlingerd; en nog minder in het oog vallende is eene ſtreng van gevlochten menſchenhaair, omtrend zoo dik als een wollen draad, die zij om den middel dragen (2).

Schoon ontbloot van alle kleeding ſchijnen deze menſchen echter, op zekeren afſtand gezien, omhangen met veelerleije ander vercierzel. Behalven de dikke beſmeering of vervuiling van hunne huid, beſchilderen zij dezelve nog met roode en witte verf, die met groote vlakken op de ſchouders en op de borst gelegd en voords in onderſcheiden ſmaak het ganſche ligchaam overgebragt wordt, zoodat zommigen eene witte bandelier ſchijnen te dragen

(1) Prevost *Hiſt. Beſchr.* D. XVIII. bl. 381. Cook D. III. bl. 146, 147, 149, 235.

(2) Cook D. III. bl. 147, 235.

gen van den rechterschouder af tot over de linkerheup, terwijl anderen borstriemen, kniebanden en kringen ſchijnen aan het lijf te hebben van wege de kruislinge of ronde roode en witte ſtreepen en kringen, waarmede zij, zonderling genoeg, in het oog vallen (1).

Wegens den onderdom, dien het menſchelijke leeven in dezen allereenvouwdigſten ſtaat der natuur bereikt, vinden wij eenigſins opgemerkt, dat een van COOK's reisgenooten een paar menſchen ontmoetede, wier haair geheel grijs was geworden (2). Ook laat zich derzelver volkrijkheid voor dit ganſche waereldeel zeer moeilijk bepaalen, daar men nooit meer dan een dertigtal bijeen zag, wanneer mans, vrouwen en kinders zich op eene klip verzamelden, om de vreemdelingen te zien voorbij varen, en ſlechts veertien of vijftien mannen de ganſche bende uitmaakten, welke eens bijeentrok, om de landing aan de Reizigers te betwisten. Hier uit mag

(1) COOK D. III. bl. 146, 236. PARCKINS. p. 134.

(2) COOK D. III. bl. 34.

mag men veilig genoeg beſluiten tot eene zeer geringe bevolking, zijnde het niet waarſchijnlijk, dat de kust, langs welke de zee zoo veel voordeels verſchaft, min bewoond zou zijn, dan de binnenlanden, wijl men nergens eenig blijk van landbouw aantreft, en de grond deszelfs bewooners, zonder denzelven, onmogelijk voor alle jaargetijden ſchijnt te kunnen voeden (1).

De wooningen der *Nieuw-Hollanders* hebben de gedaante van bijenkorven, zijnde gebouwd van buigzaame teenen, waarvan de einden worden in den grond geſtoken, terwijl het zamenvlechtzel bedekt wordt met gras en boombladen. Derzelver ingang is de halfronde opening van vooren, waar het gewelf der ganſche hut, die van agteren als een oven te zamen loopt, op zijn hoogste en breedſte is, zijnde omtrend drie voeten hoog en vier en een halven breed. Deze mandswijze hut wordt zomtijds dubbeld gezet, waarſchijnlijk bij de vermeerdering van het gezin, en maakte in de oogen van VAN COUVER een nabuurig mierennest opmerklijk,

(1) COOK D. III. bl. 232, 233.

lijk, hetwelk in grootte niets toegaf aan dit menſchen-verblijf, maar het in netheid van zamenvoeging zoo ver won, dat hij niet kon nalaten, verbaasd te ſtaan over de laagte van den mensch, zoo lang hem geene maatſchappij of wetenſchap beſchaaft. Dorpsgewijze worden deze hutten opgeſlagen, hetwelk zeer weinig arbeids moet kosten, daar zij overal worden agtergelaten, wanneer de kleene trekhorden dezer menſchen hun verblijf elders gaan zoeken. Zij nemen het zelve gereedlijk, zodra hun ſlechts goede gelegenheid tot onderhoud voorkomt, en bedienen zich voor het eerſte oogenblik van oude holle boomen (1).

De gedekte zijde hunner hutten is meestal naar den heerſchenden wind gekeerd. Vlak voor de opene zijde ligt het vuur, min, om dezelven te verwarmen, dan wel om door den rook de muskiten te verdrijven. Zij gebruiken hunne hutten eeniglijk des nachts of om te ſchuilen voor de onaangenaamheden van het weder. Waarſchijnlijk leggen zij dan met het hoofd en boven-

(1) Cook bl. 139, 238. Van couver T. I. p. 61, 64, 67, 83.

venlijf naar binnen, terwijl zij de voeten naar het vuur gekeerd houden (1).

In deze hutten, ſchoon in allerijl door de bewooners ontvlucht, heeft men geen ander huisraad gevonden, dan een langwerpig vat van boombast gemaakt, geſchikt om water te haalen uit de naastgelegene bron, en eene ſoort van net- of knoop-werk, groot genoeg, om een klomp of twee verw en harst, eenige visch-hoeken en lijnen, een ſchulp of twee, waarvan deze hoeken gemaakt worden, eenige punten van pijlen en de gewoone vercierzelen bijeen te houden. Deze netjens (2) dragen de mans, met een koord om het hoofd, op den rug. Zij bevatten den ganſchen ſchat dezer menſchen, en mogen alzoo alles behalven belachlijkheden (3) heeten, welken naam zich de ſmaak onzer vrouwen getroost, om kleenere noodwendigheden, bij de onbergzaamheid eener overdunne kleeding, aan de hand te blijven dragen (4).

Boom-

(1) Cook D. III. bl. 239.
(2) *Reticulen.*
(3) *Ridiculen.*
(4) Cook D. III. bl. 240.

Boombast is het bed der *Nieuw-Hollanders* (1), een kuil in den grond hunne keuken (2), het vuur alleen hun middel ter verbetering van dien grond, die, afgebrand zijnde, beter gras geeft en het nadeelig gedierte meer verwijderd houdt (3).

De ſchuwheid van het zelve duidde genoegzaam aan, dat de inwooners 'er jagt op maakten (4): maar het overſchot van ſchulpen, graaten en wortelen rondom de vuurkuilen, deed tevens zien, dat zij meest leeven van de voordbrengzelen van den grond en van de zee. De *Kanguro* en zelfs verſcheidene ſoorten van vogelen, zoo ſchuw, dat zij niet onder het ſchot van den ſnaphaan waren te krijgen, maaken de verſcheidenheid uit van hunnen disch. Op denzelven ſchijnt nimmer eenig dierlijk voedzel, zelfs van geen ſchelpvisch, raauw te komen, ſchoon zij, bij gebrek van vaten voor de eigenlijke kookkunst, zich van gloeijende ſteenen en heetgemaakte

(1) COOK D. III. bl. 64.
(2) COOK D. III. bl. 139,
(3) VAN COUVER T. I. p. 84.
(4) VAN COUVER T. I. p. 84.

te ovens moeten bedienen, om hunne ſpijs te braaden en te ſooden (1).

Het kaauwen op zekere ſoort van betel, even als menig *Europeër* op den tabak, is hier algemeen, hetzelve heeft echter geene uitwerking op de kleur der lippen of der tanden.

Behalven het water beſpeurt men bij hun geen anderen drank, en vooral geen dronkenmaakend vocht (2). Hun ganſche ligchaam draagt ook geen teeken hoegenaamd van ziekten of van zweeren, maar bezit eene gaafheid, aan de eenvouwdigheid hunner leefwijze beandwoordende (3).

Tot de visſcherij ontbreekt het hun aan netten: de harpoen en de hengel zijn de eenige hulpmiddelen, waarmede zij den voorraad vangen, dien zij gedeeltlijk ook in de holten van klippen en banken vinden (4), terwijl zij 'er vischbakken op na houden in het ſtrand, om 'er denzelven eeni-

(1) Cook D. III. bl. 24, 33, 241, 242. Parckins. p. 135. Van couver T. I. p. 83, 84. Prevost *Hiſt. Beſchr.* D. XIX. bl. 163.
(2) Cook D. III. bl. 242.
(3) Cook D. III. bl. 237.
(4) Cook D. III. bl. 242.

eenigen tijd in te bewaaren (1). Hunne vischhoeken zijn net gemaakt en zeer kleen. De ſchildpadden harpoenen zij met eene houten pen, vol weerhaaken. Hunne ſnoeren zijn van eenen halven duim dik tot de dunte van een haair toe (2).

Het jagttuig dezer menſchen is veel armoediger. Aan de inkervingen der boomen meent men beſpeurd te hebben, dat zij in derzelver top klimmen, om 'er op de loer te zitten voor de vogels, die op derzelver takken komen roesten, en voor het viervoetig gedierte, hetwelk onder dezelven voorbij loopt en door hunne werpſpiezen getroffen wordt (3). Misſchien is zelfs het vuur bij hun een middel ter jagt, wijl men heeft opgemerkt, dat de *Kangaroos* daarvoor zoo bang zijn, dat de honden der Reizigers deze dieren naauwlijks konden drijven over pas afgebrande ſtreeken (4).

De wijze, waarop de *Nieuw-Hollanders* vuur

(1) VAN COUVER T. I. p. 66.
(2) COOK D. III. bl. 18, 39, 240, 241.
(3) COOK D. III. bl. 242.
(4) COOK D. III. bl. 242, 243.

vuur maaken, is opmerklijk genoeg. Zij gebruiken daar toe een plat en een rond ſtuk droog en zacht hout; het laatſte draaijen zij ſnel tusſchen de beide handen op het eerſte, waardoor in weinige oogenblikken vuur ontſtaat. Den minſten vonk houden zij zorgvuldig aan en weten dien ſpoedig te vermeerderen, door denzelven bij droog gras te brengen en dit van plaats tot plaats op den grond neder te leggen, waardoor in korten tijd eene ganſche uitgeſtrektheid in vlam wordt gezet (1).

De vaartuigen der *Nieuw-Hollanders* munten geenzins uit boven hunne huizen: derzelver aanleg verſchilt echter eenigzins aan de onderſcheidene kusten van dit nieuwe waereldeel. Aan de zuidlijken zijn zij niet meer, dan een ſtuk bast, omtrend twaalf voeten lang, aan de einden te zamen gebonden en in het midden uitgeſpannen door houten hoepels. Zulk een vaartuig kan echter drie menſchen tevens voeren. Aan de meer noordlijken beſtaan zij in een uitgebranden boomſtam, omtrend veertien voeten lang, en met eenen uitlegger tegen het om-

(1) Cook D. III. bl. 243, 244.

omſlaan voorzien; de grootſten derzelven kunnen ſlechts vier man voeren. Dezen echter worden door zeer groote riemen voordgedreeven, terwijl de eerſten door middel van eenen eenvouwdigen ſtok worden voordgeduwd. Geen het minste ſnijwerk verciert hun hout; ook is een lompe ſteenen bijl, eene ſoort van ſteenen beitel, een houten hamer en eenige brokken van ſchulpen en koraal al hun gereedſchap. De werpſpiezen alleen zijn gepolijst door middel van zekere bladen, die, even als de biezen onzer kabinetwerkers, het hardſte hout glad ſchraapen (1).

Ook deze, zoo eenvouwdige, menſchen, die bij hunne geringe behoeften zoo weinig te winnen of te verliezen hebben, en wier onafhanglijkheid van alles, behalven van de weldaadige Natuur, hun moest kunnen verzekeren van eenen ongeſtoorden vrede onderling, voeren een wapentuig, hetwelk geenen twijfel laat aan hunne onderlinge oorlogen, en toonen eene waakzaame ſchuwheid, welke de verbanning der

(1) Cook D. III. bl. 22, 88, 250, 252. Parckins. p. 133. Van couver T. I. p. 83.

der rust uit hunne verblijven kenmerkt. Hunne welgewapende lanzen zouden nog kunnen doorgaan voor eene andere ſoort van harpoenen, ten dienste hunner visſcherij, ſchoon men hun dezelven daadlijk heeft zien gebruiken in eene vijandlijke houding tegen de Reizigers: maar hunne ſchilden en zwaarden, van zeer hard hout, laten geenen twijfel aan hunne gewoone vijandlijkheden. Opmerklijk is hun ſchild aan twee gaten, waardoor zij het uitzicht openhouden, terwijl zij het geheele gelaat zoo wel als hunne borst agter hetzelve verbergen. Het wapentuig is zelfs bij hun een voorwerp van keuriger bearbeiding, dan hun overige gereedſchap. Meermaalen gebruiken zij zekere ſtokken, om hunne lanzen te richten, die op eenen afſtand glinsteren, als de loop van eenen ſnaphaan, en overal voeren zij deze wapenen zorgvuldig mede, waar zij zich op weg begeven (1).

Men heeft geene reden gevonden, om hunne dapperheid zeer te verdenken, noch ook om dezelve onoverwinnelijk te achten. Het

(1) Cook D. III. bl. 19, 22, 25, 150, 253. Parckins. p. 134. Van couver T. I. p. 83.

Het weerſtand bieden, tegen de overmagt zelfs, heeft hunne ſchuwheid van den blaam der bloohartigheid bevrijd: maar de gaafheid hunner leden, die nergens eenige teekens van vroegere wonden dragen, heeft het twijfelachtig gelaten, of zij zich onderling wel immer tot het uiterſte verdeedigen, en niet meer gewoon zijn elkanderen te verjagen, dan te verſlaan (1). Tegen COOK verdeedigden zij zich eenmaal met eene hardnekkigheid, die anders den lof hunner heldhaftigheid zou beſlischt hebben (2).

Men heeft hunnen aard jegens vreemden meer kunnen opmerken, dan wel jegens elkanderen, en men heeft denzelven als wantrouwende, onhandelbaar, zeer ſchuw, gramſtoorig en vijandig beſchouwd (3).

Het mogt den Reizigers niet gebeuren, dezen ongemaklijken aard der *Nieuw-Hollanders* te overwinnen, daar zij alle middelen hiertoe, ſchoon elders zeker werkende, geheel vruchtloos bevonden. 'Geene hebzuchť

(1) COOK D. III. bl. 253, 254.

(2) COOK D. III. bl. 20, 21. PARCKINS. p. 134.

(3) COOK D. III. bl. 15, 139, 147, 157. PARCKINS. p. 134. PREVOST *Hiſt. Beſchr.* D. XIX. bl. 163.

zucht ſcheen aan deze menſchen eigen (1), het welk misſchien alleen mogt worden toegeſchreeven aan hunne onverſchilligheid voor alle ſnuisterij (2), die met eene zoo groote maate van onnieuwsgierigheid gepaard ging (3), dat zij zich volſtrekt niet lieten ſtooren in hunne bezigheden, maar al even oplettend bleeven op hunne visſcherij, ſchoon hun een *Europeesch* ſchip naderde, het geen toch in hunne oogen een wonder verſchijnzel moet geweest zijn (4). Zoo was dan het *niets te bewonderen*, het geen doorgaands als het kenmerk der wijze ervaring wordt opgegeven, alhier, bij het uiterſte gebrek der ondervinding, aanwezig, en leverde geen gering voorbeeld op, hoe de wederzijdſche uiterſten, door eenen kringvormigen omloop, elkanderen naderen en raaken.

De ſchuwheid dezer menſchen, zeer naa grenzende aan vrees, ſchoon geenszins voor eigenlijke vreesachtigheid te houden, als waar-

(1) Parckins. p. 135. Cook D. III. bl. 40.
(2) Cook D. III. bl. 163.
(3) Cook D. III. bl. 14, 18, 48, 49, 60.
(4) Cook D. III. bl. 31.

waarvan hun gedrag meermaalen het tegendeel toonde, ſtelde de Reizigers nog meer buiten ſtaat, om over hunne taal, huislijke zeden en godsdientige begrippen, te oordeelen.

Veel harder, dan die der Zuidzee-eilanders, klonk ſlechts de *Nieuw-Hollandſche* taal in COOK's ooren; dezelve was ook geheel onverſtaanbaar voor TUPIA, die hem anders op zijnen togt zoo grooten dienst deed. Een vijftigtal woorden maakt het ganſche woordenboek uit, het welk 'er de uiterſte opmerkzaamheid diens Reizigers verzameld heeft (1). Elkanderen onderſcheiden zij bij eigene naamen, en de inleiding van vreemdelingen in hun midden ſchijnt ook altijd bij derzelver eigene naamen plaats te hebben (2), terwijl het harde hunner taal eene buigzaamheid geeft aan hunne tong, die zeer gemaklijk alle de klanken naarbootſte, welken zij van de *Engelſchen* hoorden (3).

De zorgvuldige verwijdering hunner vrouwen bij de minste nadering en onderhan-

(1) COOK D. III. bl. 20, 149, 150, 255-257.
(2) COOK D. III. b. 146, 148.
(3) COOK D. III. bl. 146.

handeling der vreemdelingen ſchijnt voor de eerbaarheid hunner zeden, bij de volſtrekte naaktheid van hunnen natuurſtaat, te pleiten. Dat de vrouwen zoo wel, als de kinders, deel namen aan de werkzaamheden des leevens, bleek eenmaal, wanneer men ze beiden met brandhout beladen naar de hut zag gaan (1).

Hoe onvolledig de beſchrijving alzoo zijn mag van deze zoo ſchaars bekende menſchen, de afbeelding echter heeft ſtof genoeg gevonden, om ze naar waarheid en uitvoerig voor te ſtellen, het welk niet ſlechts zal gebleeken zijn bij eene vergelijking van het beſchreevene met het afgebeelde, maar naauwkeuriger kan worden nagegaan, wanneer wij ons op de plaaten van VAN COUVER voor het landſchap en de hut (2), en op die van PARCKINSON beroepen voor den man en zijne wapenen (3), waarbij de vinding niets gewaagd heeft met vrouw en kind te voegen, daar nu het geheel deze menſchen voorſtelt in der-

(1) COOK D. III. bl. 18.
(2) VAN COUVER T. I. p. 83.
(3) PARCKINSON p. 134.

derzelver eigenaardige ſchuwheid met zekeren moed gepaard, die op het minste geritzel uitſchiet, en de kindsheid der beſchaaving opmerklijk onderſcheidt van de eigenlijke kindsheid des leevens, welke onbezorgd ſluimert, terwijl de andere alreeds vol onrust is.

AME-

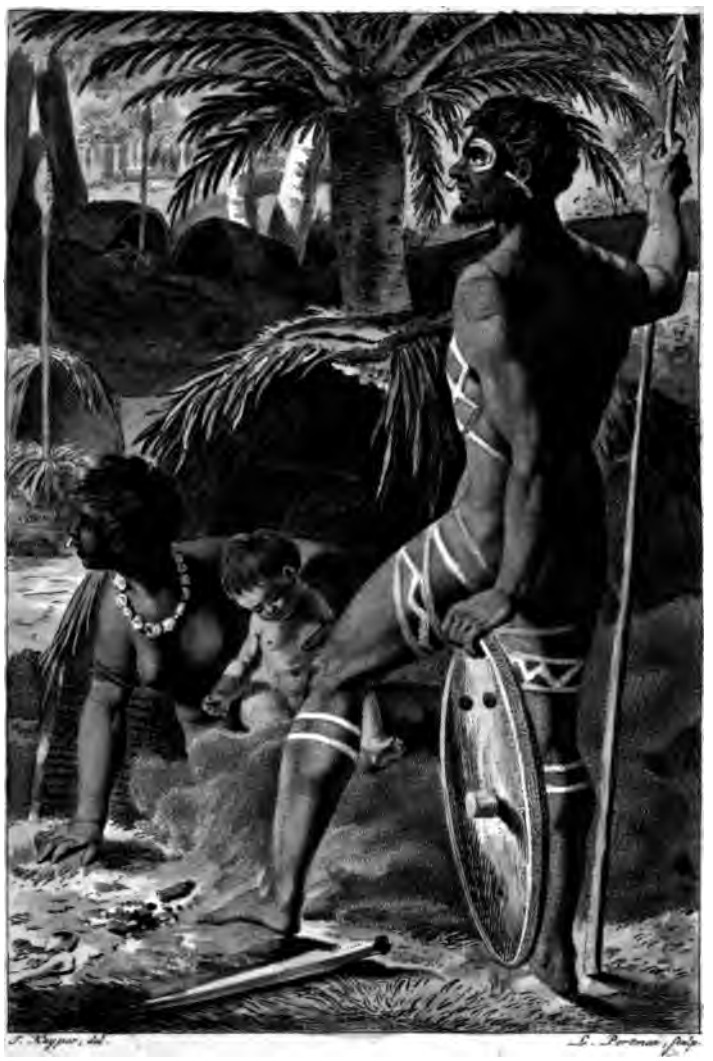

NIEUW-HOLLANDERS.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
TILDEN FO

AMERICA.

AMERICA.

America, door CHRISTOPHORUS COLUMBUS ontdekt in 1492, werd het eerst beſchreeven in 1499 door AMERICUS VESPUSIUS, naar wiens naam het, ondankbaar genoeg voor COLUMBUS, werd genoemd (1). Het grootſte der overige waerelddeelen zijnde, maakt het ſchier eene waereld op zich zelve uit, en wordt ook in veele opzichten als de nieuwe waereld overgeſteld tegen *Europa*, *Aſia* en *Africa*, welken zinds de oude uitmaaken.

Men meent echter dat de *Phæniciërs* en *Carthagers* bekend zijn geweest met deszelfs kusten, als zijnde eenmaal door ſtorm aan

(1) ROBERTSON *Geſchiedenis van America*, Boek II.

aan dezelven gedreeven, doch dat de wangunstige handel dier volkeren een geheim gemaakt heeft van hunne ſcheepvaart derwaards. Aldus vat men het verhaal op van DIODORUS SICULUS (1), terwijl men in de *Atlantis* van PLATO, waarover de *Ægijptiſche* Priesters SOLON zouden hebben onderhouden (2), *America* bedoeld acht, en in een treurſpel van SENECA de voorſpelling der wederontdekking van hetzelve gevonden heeft (3).

Twee Schier-eilanden, door de landengte van *Panama* verbonden, maaken dit waereldeel uit en onderſcheiden het in *Noord-* en *Zuid-America*, beiden reeds lang, en onlangs voornaamlijk aan de Noordwest-kust, genoegzaam bekend in derzelver omtrek en de aan zee gelegene landen en volkeren, maar nog ſteeds de voorwerpen van onderzoek der Reizigers voor de binnenlanden en derzelver bewooners, van wier beſchrijving CARVER, HEARNE, MACKENZIE en anderen voor het *Noorden* onlangs de uitſtekend-

(1) DIOD. SICUL. *Biblioth. Hiſt.* L. V. c. 20.
(2) PLATO *in* TIM.
(3) SENECA *in* MEDEA. Act. II. vs. 375. ſeq.

kendſte diensten hebben gedaan, terwijl HUMBOLDT ons zijne alles overtreffende berichten voor de Zuider-binnenlanden eerlang doet te gemoet zien.

De eerſte bevolking van *America*, door zommigen reeds voor, door anderen even na, door eenigen veel laater dan de zondvloed geſteld (1), blijve een geſchiedkundig raadzel: de mogelijkheid der bevolking uit *Europa* en *Aſia* is door de jongſte ontdekkingen der Zeevaart voor het oog van eenen ieder op de kaart der waereld blijkbaar gemaakt, ſchoon het noordlijke van deze aangrenzing nog veele moeilijkheden overlaat voor de overkomst van verſcheidene dieren-ſoorten uit de verzengde luchtſtreek, met wier oplosſing zich de beſchrijver van de geſchiedenis der aarde en haarer bevolking mag inlaten, maar die niet tot de zaak kan behooren van hun, die den Mensch zelven ſlechts willen voorſtellen, zoo als hij thands op de bekende waereld voorkomt. Als zoo-

(1) *Critical Diſſertations on the land, the animals and inhabitants of Mexico by* FRANC. SAVER. CLAVIGERO, *to the Hiſtory of Mexico* Lond. 1787. Vol. II.

zoodanigen zijn ons ook geenzins aangelegen de zoogenoemde wijsgeerige onderzoekingen van PAAUW over dit waereldeel, in het welk hij eene volſlagen verbasterde Natuur heeft willen vertoonen voor planten, dieren en menſchen (1), noch ook de wederleggende brieven van CARLI, die zich beijverd heeft, om de nieuwe waereld te vermaagſchappen en gelijk te ſtellen niet ſlechts met de oude, maar zelfs de wijsheid en moed haarer inwooners te verheffen boven de meest geëerbiedigde mannen der welbekende oudheid (2). De jongſte Reizigers zullen ons veiliglijk geleiden op den weg dier waarheid, welke wij alhier behoeven, zonder ons zelfs naar de uiterſten der vooringenomenheid te laten omzien, tuſſchen welken wij niet eens behoeven door te gaan.

Van de vier ſoorten van menſchen, in welken men de bevolking van geheel *America* onderſcheidt, zijnde de eigenlijke inboor-

(1) *Recherches Philoſophiques ſur les Americains* par M. PAW.

(2) *Lettres Americaines* par J. R. CARLI, Boston 1788. II. Tom.

boorlingen, de *Europeërs*, die 'er zich hebben nedergezet, de *Mestiſen* of *Creolen* uit *Europeërs* en Inboorlingen geteeld, en de *Negers*, die 'er uit *Africa* als ſlaaven zijn ingevoerd, hebben wij ons eeniglijk te bepaalen tot de eerſte, maar moeten wij ons tevens beklaagen, dat de meeste Reizigers, hoe naauwkeurig ook in hunne beſchrijvingen, minder gezorgd hebben voor uitvoerige afbeeldingen. Volſtandig bij onzen eens genomen tred, willen wij niet anders mededeelen, dan het geen wij daadlijk zoo wel afgebeeld als beſchreeven vinden bij de geloofwaardigſten hunner, of uit derzelver naauwkeurige berichten in ſtaat zijn, zelve oordeelkundig op te maaken.

Wijdverſchillende moeten voorzeker de bewooners zijn van een waerelddeel, het welk de ganſche verzengde en gemaatigde luchtſtreeken doorloopt en ten noorden tot in de bevroozene voordgaat, terwijl het dezelve ten zuiden nabijkomt; wijdverſchillende tevens de bewooners der kusten en der binnenlanden van een waerelddeel, het welk in het Noorder- en Zuider-deel op zommige plaatzen een derde gedeelte van het halfrond der aarde in lengte beſlaat:

min verſchillende zijn zij echter dan de bewooners der oude waereld onderling, wijl de *Stille* en de *Atlantiſche Zeeën* 'er de luchtſtreek onder den Evennachtslijn verkoelen, die in *Africa* den *Neger* blaakt en hem het hoofdhaair tot wol verzengt. De kustbewooners en de binnenlanders, de noordlijkſte en zuidlijkſte zoo wel, als de meer naderende bewooners der beide gewesten, behooren alzoo de voorwerpen onzer beſchouwing te zijn, welke zich het eerst naar het *Noorder*-gedeelte wende.

NOR-

NORTONS-BAAI.

Hoe weinig het ook zij, het geen ons de Reisbeſchrijving heeft vermeld van den uithoek, met welken de Noordweſtkust van *America* zich uitſtrekt naar den Noordooſtkust van *Aſia*, dit weinige echter mogen wij niet voorbijgaan, daar het zelve ons bekend maakt met de noordlijkſte kustbewooners van dit waereldeel aan deze zijde, wier uiterlijk voorkomen ons op eene zoo hooge noordlijke breedte niet kan onverſchillig zijn.

In herfstmaand van den jaare 1778 deed COOK deze kust aan, welke hem niet weinig verraschte, daar hij zich tusſchen twee eilanden meende te bevinden, die weldra bleeken de hoofden te zijn van eene baai, welke hij naar den Heer FLETCHER NORTON,

TON, naderhand *Lord* GRANTLEY, *Nortons-kanaal* noemde (1).

Deze baai ſtrekt zich noordwaards uit van 64° 31′ tot 64° 55′, maar is, bij gebrek aan eenige haven, niet uitlokkende voor de zeevaart (2), ſchoon op zommige plaatzen rijklijk van zoet water voorzien (3).

Op zekeren afſtand uit zee gezien leverde dit land, het welk met hout rijkelijk bewasſen ſcheen, een aangenaam tooneel op voor den Reiziger, wiens oog zinds langen tijd alleen lucht en zee had onderſcheiden (4): van naderbij beſchouwd, bevond men zich bedrogen door eenen rijzenden grond met heide en kreupelhout begroeid. Agter denzelven ſtrekt zich echter de grond weder uit in uitgeſtrekte vlakten, met rivieren doorſneeden, met beter hout beplant, en begrensd door bergen met zachte hellingen en van eene middelmaatige hoogte (5).

Op

(1) COOK's *Reize* D. XI. bl. 308, 323.
(2) COOK D. XI. bl. 323.
(3) COOK D. XI. bl. 310.
(4) COOK D. XI. bl. 308.
(5) COOK D. XI. bl. 322.

Op zommige plaatzen groeit zeer goed gras en naauwlijks vindt men eenig onbewasſen plekjen gronds. Inzonderheid is 'er eene menigte van veelerleije bezieën. Wilde aal-bezieën, vosſen-bezieën, patrijzen-bezieën en heide-bezieën waren allen volkomen rijp, toen COOK 'er zich bevond, wanneer 'er echter niet eene plant meer bloeide (1).

Berken, willigen en elzen, niet dikker dan bezemrijs en niet hooger dan kreupelhout, maakten het moeilijk, dieper landwaards in te gaan, waar men dennenboomen vond, wier zwaarſten echter niet meer dan zes of agt duimen middellijns hadden, doch welken men zich verbeeldde, dat meer binnenwaards zwaarer zouden bevonden worden (2). Veelvuldig drijfhout en wel enkel dennenhout, meestal eens zoo zwaar dan op het land, ſcheen ter vergoeding van dit houtgebrek door de Natuur geſchikt (3).

Op veele plaatzen vond men door den vorst

(1) COOK D. XI. bl. 313, 321.
(2) COOK D. XI. bl. 314, 322.
(3) COOK D. XI. bl. 312.

vorst den traagen grond alreeds geſlooten (1). Het ſpoor van vosſen en rendieren langs het ſtrand en de kleeding der inwooners van derzelver huid deed de menigte van deze dieren binnenslands vermoeden. Zeer veele ganzen en trapganzen zag men daadlijk, maar veel te ſchuw, om ze onder het ſchot te krijgen. Ook ſnippen en tweeërleije patrijzen vielen 'er in het oog. Het krioelen der muskiten overal, waar ſlechts eenig hout was, benam nogthands den lust, om op dezelven jagt te maaken (2).

Te rijkelijker en gereeder moet deze kust daar tegen zijn met haaren visch, daar de zalm, zalm-forellen en harders 'er den Reizigers bij honderde ponden door de inwooners werden aangebragt (3).

Deze menſchen, wier leeven onder eenen zoo ongunstigen hemel en op zoo ſtiefmoederlijken grond onze deelneming wekt, vertoonden zich aan de Reizigers in meer dan een gunstig licht. Hunne lengte mag mid-

(1) Cook D. XI. bl. 321.
(2) Cook D. XI. bl. 321.
(3) Cook D. XI. bl. 314, 316.

middelmaatig heeten, daar zij, aan eenen perzoon naauwkeurig uitgemeten, vijf voeten en twee duimen haalde. Zij zijn welgemaakt van lijf en leden, maar niet rijzig van geſtalte. Het gelaat is bol en rond, vooral bij de vrouwen. De huid heeft eene ligte koperkleur. Het haair is zwart en wordt bij de mans kort, bij de vrouwen een weinig langer gedragen. Beiden de geſlachten hebben zwarte tanden, die het voorkomen hebben, als of zij tot het tandvleesch toe zijn afgevijld (1).

De zucht tot opſchik heerscht ook hier met ſtrenge wetten. De mans, die hunnen ſchraalen baard laten groeijen, doorbooren zich den onderlip met twee gaten, om 'er vercierzelen door te dragen, met welken zij zich echter niet dagelijks ſchijnen te tooijen (2). De vrouwen daartegen beprikken 'er zich van den onderlip tot aan de kin (3).

Hunne kleeding beſtaat in een ruim en los wambuis met mouwen en met een groote ka-

(1) Cook D. XI. bl. 316.
(2) Cook D. XI. bl. 314, 316, 320.
(3) Cook D. XI. bl. 316.

kaproen van agteren en in wijde laerzen, die tot ver boven de knie reiken. Beiden deze klederſtukken, waar van zich mans en vrouwen bedienen, zijn gemaakt van de vellen der rendieren (1).

Uit deze dragt mag men veilig beſluiten, dat zij hun voedzel zoo wel vinden in het dierenrijk, als in het plantenrijk en in de viſcherij. De laatſte echter moet geacht worden hun voornaamſte onderhoud te zijn, daar zij alleen met derzelver vangst de Reizigers voorkwamen. De ſchuwheid der ganzen mag ook voor een blijk gehouden worden, dat de inwooners op dezelven jagt maaken.

Men is wel doorgedrongen tot in hunne wooningen, maar niet tot de bijzonderheden van hun huislijk leeven, welks eenvouwdigheid, armoede en onbeſchaafdheid op te maaken was uit het bloote aanzien hunner verblijven. Dezelve ſtonden digt aan ſtrand en beſtonden enkeld uit een ſchuinsch dak, zonder zijde-muuren, van blokken houts gemaakt en met gras en aarde bedekt. De vloer was almede met blokken belegd.

Aan

(1) Cook D. XI. bl. 320, 316.

Aan een der einden van het afdak is de ingang, een weinig binnenwaards de haard en digt daarbij een kleen gat tot het uittrekken van den rook (1).

De vrolijkheid en het vermaak zijn geenzins vreemdelingen onder dit armoedige afdak. Men weet 'er van een eenpaarig gezang, waartoe men zich in twee rijen nederzet, terwijl zekere ſoort van trommel door eenen van het gezelſchap wordt geſlagen. De *Pantomime* zelve ſchijnt zich met dit *vocaal-* en *inſtrumentaal-concert* te vereenigen, wanneer men op eenen anderen let, die onder dit gezang duizenderleije koddige bewegingen met zijne handen en zijn ligchaam maakt, en op de gebaarden der zangers zelve, waarmede zij hunne woorden begeleiden (2).

Behalven de *Cano*, voor een enkeld man geſchikt, hebben zij ook booten, waarin verſcheidene menſchen tevens kunnen varen, en waarin zich zoo wel vrouwen, als mans, begeven (3).

Bij

(1) Cook D. XI. bl. 320.
(2) Cook D. XI. bl. 320.
(3) Cook D. XI. bl. 311, 315.

Bij beiden vond COOK eenen minzaamen en eerlijken handel. Een weinig glazen koraalen was genoeg, om de inwooners van de vriendſchap der Reizigers te verzekeren, en een enkeld teeken, van wel eenige ſpijs te begeeren, was overvloedig, om hun naar land te doen wederkeeren en van den eerſten man, dien zij met visch ontmoeteden, denzelven over te nemen en aan de vreemdelingen aan te bieden. Na deze eerſte wederzijdſche vriendſchap opende zich terſtond een geregelde ruilhandel, over welken men zich wederzijds voldaan hield, daar men gedroogde en verſche visch in zeer groote menigte ontving voor allerleije ſchitterende beuzelingen, bij welken de inwooners echter gaarne mesſen gevoegd zagen, daar zij zeer wel het nuttige ijzer wisten te verkiezen boven de ijdele cieraadien voor hunnen kinderlijken tooi. Ook de tabak was hun aangenaam (1).

In den ganſchen handel, niet ſlechts aan boord van het *Europeeſche* ſchip, maar zelfs op hunnen eigen bodem, betoonden zij de ſtrengſte eerlijkheid zoo wel, als de in-

(1) COOK D. XI. bl. 311, 314, 315, 319.

innemendſte beleefdheid. Men waagde niets, met dieper landwaards in te gaan, wijl men overal, waar men inboorlingen aantrof, vriendlijkheid ontmoetede bij de beide kunnen (1); noch met eenen koop te ſluiten, die naderhand moest worden afgeleverd, ſchoon met denzelven den verkooper zijn ganſche voorraad was afgekocht (2).

De onderlinge verkeering dezer menſchen is vreedzaam, en, uit één voorbeeld te beoordeelen, ſchijnt tevens de huislijke betrekking van echtgenooten, ouders en kinders teder geacht te mogen worden. De moeder draagt haar kleene kind in de kaproen van haar wambuis op den rug, terwijl zij haare bezigheden verricht: de vader zorgt voor de behoeften, waartoe de opgeſchoten knaap ook zijnen arbeid leent (3). De tederheid eener vrouwe voor haaren blinden man, haare zorg, dat hij niet viel, haar medelijden, als hij ſtruikelde, de aandoening, waarmede zij pooging deed, om zijn

(1) Cook D. XI. bl. 321.
(2) Cook D. XI. bl. 316.
(3) St. sauveur.

zijn ongeluk te beduiden aan *Kaptein* KING; en de zorg, welke zij boven dien droeg voor den mismaaktſten kreupelen, dien COOK betuigde ooit te hebben gezien, zijn zoo veele teekenen van goedhartigheid, die deze nog weinig bekende menſchen belangrijk maaken (1).

Hunne dankbaarheid eindlijk is niet min opmerklijk, dan de zonderlinge wijze, waarop zij dezelve uiten. COOK gaf aan een klein meisjen van dat zelfde gezin, het welk zoo ongelukkig was door de blindheid van den man, en de kreupelheid, misſchien, van den grootvader, eenige glazen koraalen. Over dit geſchenk barſtede de moeder in traanen uit, daarna de vader en toen de kreupele, waarna het kind zelf door luid gehuil in deze dankbaare vreugdetraanen deelde (2).

Meer is ons niet voorgekomen van deze kustbewooners. SAUVEUR voegt 'er bij: „ dat hun godsdienst dezelfde is, als die der Zuidzee-volkeren; en dat zij gelooven, dat hunne vrienden na hunnen dood de

(1) COOK D. XI. bl. 314, 315.
(2) COOK D. XI. bl. 315.

BEWOONERS VAN DE NORTONS-BAAI.

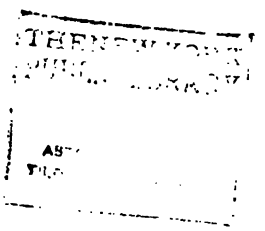

de Zon moeten bidden, om hunne lijken tot een nieuw leeven te verwarmen (1)."

De afbeelding van deze menſchen en van den grond, welken zij bewoonen, is gevolgd naar de plaat, welke daar van bij COOK wordt gevonden (2).

(1) ST. SAUVEUR.
(2) COOK D. XI. bl. 320. pl. CXI.*

PRINS WILLEMS BAAI.

In Bloeimaand van 1778 deed COOK deze plaats aan, en hield zich verzekerd, dat derzelver bewooners nimmer te vooren *Europeërs* hadden gezien, ſchoon zij *Europeeſche* waaren in handen hadden, welken hun alzoo door middel der binnenlandſche volkeren moeten toegevoerd zijn van de Noordoost-kust, alwaar de *Engelſchen* aan de *Hudſons-baai* hunne Factorijen hebben (1). PORTLOCK bezogt deze baai in Hooimaand van 1787 en bevestigde de berichten, door COOK gegeven van derzelver bewooners (2), wel-

(1) COOK *Reize* D. XI. bl. 147, 168.

(2) PORTLOCK en DIXON *Reis naar de Noordwest-kust van America*, bl. 104.

welken VAN COUVER nog vermeerderde door de beſchrijving der Reize, welke hij 'er in Bloeimaand van 1794 gedaan had (1).

De nadering dezer baai vordert de uiterſte omzichtigheid in den zeeman, wijl zij, ondanks alle haare armen, naauwlijks eene goede haven verſchaft, uit hoofde der rotzen en ondiepten in tegenoverſtelling van de ontzettende diepte bij haare inkomst en in derzelver nabijheid (2). De naauwkeurige kaart van COOK wijst haare ligging aan op 60° 40′ Noorderbreedte en op 211° Oostlijke Lengte (3).

De luchtſtreek werd door de drie Reizigers, ſchoon 'er in den zomer vertoevende, zeer nevelachtig en onſtuimig bevonden. In het midden van Zomermaand wordt 'er de ſneeuw eerst geheel ontdooid, waartoe aanhoudende regenbuijen moeten medewerken, ſchoon het weder reeds veel vroeger dikwijls ſchoon en aangenaam is, en de plan-

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. III. p. 159.
(2) VAN COUVER T. III. p. 207.
(3) COOK D. XI. Kaart XXXVIII.**

planten en kruiden terſtond uitſpruiten, na dat de grond van ſneeuw ontbloot is (1).

Aan de kust is het land laag, gedeeltlijk kaal, gedeeltlijk met hout bezet. Wel drie voeten dik bedekt de ſneeuw den kaalen grond. In de bosſchen ligt zij minder zwaar: doch de toppen der verst gelegene bergen of rotzen ſchijnen onder eene ondooibaare ſneeuw begraven (2). De nader gelegene heuvelen en bergen verwekken, al vroeger ontdooid zijnde, een zeer misleidend gezicht. Zij zelven zoo wel, als de vlakten, verraſſchen het oog met een aangenaam groen, het welk, van naderbij gezien, veroorzaakt wordt door veelvuldige moeraſſen van den oneffen grond, die ſlechts eenige grove moschplanten, kort gras en overblijfzels van heesters voortbrengt, maar op veele plaatzen overdekt is met halfverrotte gewaſſen, die zelfs in de helling der heuvelen het water ſtaande houden, en alzoo, onder het misleidend voorkomen

(1) Cook D. XI. bl. 133. Portl. bl. 107. Van couv. T. III. p. 170.

(2) Cook D. XI. bl. 140, 141.

men van een welig groen, doorgaande moerasſen verbergen, waarin men ter helft van het been toe wegzinkt. De grond der bosſchen is even eens geſteld, terwijl voords ſcherpe rotzen op zommige plaatzen doorſteken, en de eigenlijke aarde ſlechts eene dunne overdekking is van eenen ſteenachtigen grond (1).

Het ontbreekt deze kust niet aan water, daar een nabij gelegen beekjen genoegzaam was, om de vaten der Reizigers te vullen (2).

Het veelvuldige gebruik van koper, en de overvloed, waarin het aangeboden werd, deeden het zelve houden voor eene grondeigene ertsſtof, gelijk het die is van verſcheidene ſtreeken in het *noorden* van *America* (3).

De gewasſen zijn niet veelvuldig op dezen barren grond. Dennen-boomen groeijen 'er zwaar genoeg; het elzenhout en de hazelaar blijven 'er zeer dun; de pijnboom van *Canada* gaat 'er beter op. Blaauwbesſen, aardbezieën, ſlamboozen, roode en zwar-

(1) VAN COUVER T. III. p. 208.
(2) COOK D. XI. bl. 140.
(3) COOK D. XI. bl. 167, 169. HEARNE *Reize*, D. I. bl. 201.

zwarte aalbesſen en vlierbesſen zijn de vruchten. Waterkers, wilde ſellerij, patig, taskruid, dulle kervel en wilde erwten en wilde uijen zijn de groenten, dien men 'er herkend heeft. In Hooimaand echter zag PORTLOCK nog geene der vruchten rijp (1).

De kennis der viervoetige dieren is eeniglijk verkreegen uit de vellen, dien de inwooners dragen of veilen. Zij zijn die van robben, vosſen, losſen, boschmarters, harmelijnen, *raakoons*, zeeötters, witte beeren, wolfsbeeren. Ook meende men, het vel van den zeebeer te herkennen, en zag men een ontzettend aantal van vellen van een kleen en fraai dier, tusſchen de muis en den eekhoorn eene middenſoort uitmaakende, en de *ſiſel* of *ſuſlik* genoemd (2).

De witkoppige arend, de waterraaf, de ijsvogel en het bloemzuigertjen of de *Colibri*, de ganzen, kleene eenden, zwarte zee-ekſters met roode ſnavels, berkhoenders, ſnippen en plevieren maaken de voornaamſte gevederde bevolking uit van deze baai (3).

Aan

(1) COOK D. XI. bl. 167. PORTL. bl. 107.
(2) COOK D. XI. bl. 162—164.
(3) COOK D. XI. bl. 164—166.

Aan visch heeft dezelve eene onverwachte ſchraalheid. Men zag zich niet veel anders dan heilbot aangeboden. De klippen zelve waren ſchier geheel zonder ſchaaldieren, uitgezonderd eene roode krab met zeer groote doornen (1).

Maar weinige menſchen gaan hier de middelmaatige grootte te boven, veele blijven 'er beneden, en mag alzoo dit volk kort van geſtalte worden genoemd. Hetzelve is echter vierkant en in een gedrongen, breed van ſchouderen en van borst, dik en kort van hals, en over het geheel groot van hoofd, breed en plat van aangezicht (2).

Hunne huid heeft eene bruinachtige of zwartachtige tint: echter is dezelve blanker, dan van de zuidlijker *Indianen*. Der vrouwen en der kinderen kleur wordt zelfs wit genoemd, ook heeft men vrouwen gezien met bloozende wangen (3).

Hun gelaat is bol en rond, het welk hunne oogen kleener doet voorkomen, dan zij

(1) Cook D. XI. bl. 166, 167.
(2) Cook D. XI. bl. 148. Portl. bl. 104.
(3) Cook D. XI. bl. 149. Portl. bl. 104.

zij wel zijn, en hunne neuzen een weinig doet wegzinken, ſchoon zij volle ronde punten hebben, die zelfs een weinig omgeboogen zijn (1). Hunne oogen zijn donker maar leevendig, hunne tanden breed, wit en gelijk. Zij hebben zwart, dik, ſluik en ſterk haair, maar weinig of geen baard, door eigene ſchuld alleen, wijl zij borſtelige knevels houden, en de oude mannen, die den baard laten wasſen, groote, dikke, maar recht nederhangende, baarden dragen (2).

Hoe overeenkomstig in nationaale gelaatstrekken, is 'er ook bij hun eene aanmerklijke verſcheidenheid van wezenstrekken. Weinigen kunnen gezegd worden ſchoon van gelaat te zijn: meest allen hebben zij echter een groot deel leevendigheid, goedaardigheid en oprechtheid van gelaat, die den ſomberen en ingetrokken ernst van zommigen zoo veel te meer doet in het oog vallen. Eenige vrouwen hebben behaaglijke aangezichten en meest allen zijn zij duidlijk genoeg van de mans te

(1) Cook D. XI. bl. 148. Portl. bl. 104.
(2) Cook D. XI. bl. 148. Portl. bl. 104.

te onderſcheiden door de tedere trekken van haar gelaat, vooral die van jeugdigen en middelbaaren ouderdom (1).

De volkrijkheid dezer baai ſchijnt niet zeer groot te zijn. VAN COUVER ſtelt dezelve op tweehonderd en tagtig menſchen; COOK had niet meer dan honderd inwooners aan zijn boord gehad, ſchoon de vreedzaame handel, bij de volſlagene vreemdheid, de *Europeërs* moesten doen denken, dat zich het gantſche volk verzameld had. Andere Reizigers, MEARES vooral, hebben veel hooger opgegeven van de bevolking en daar door de *Ruſſiſche* overheerſching dezer kust verdacht gemaakt van zeer veel bloeds te hebben doen ſtroomen: maar deze opgave ſchijnt met de daad vergroot te zijn geweest, gelijk ook PORTLOCK reeds geſchreeven had, dat, naar alle vermoeden, de inwooners, van *Prins Willems baai* af tot *Koning Georges baai* toe, op verre na zoo talrijk niet zouden zijn, als men eerst had gedacht (2).

De

(1) COOK D. XI. bl. 148, 149. PORTL. bl. 104.

(2) VAN COUV. T. III. p. 159, 209, 210. PORTL. bl. 106.

reiken. Zorgvuldiger bedekken zij hunne handen met wanten van de vellen van beerenpooten. Het hoofd dekken zij zomtijds met eenen hoed van ſtroo, in den vorm van een geknotten kegel, fraai geſchilderd en met koraalen verciert. Deze hoed is ook wel eens van hout en gelijkt dan meer naar den kop van eene robbe (1).

Niet minder, dan de *Europeërs*, op ijdelen pronk geſteld, maakt de tooi een belangrijk voorwerp hunner opmerkzaamheid uit, en, hoe belagchelijk dezelve aan onzen ſmaak mag voorkomen, zal echter niemand van onze zorgvuldigſte dienaars of dienaaresſen der eigenzinnigſte *mode* het van deze menſchen waanen te winnen in pijnlijke en laſtige offers, welken zij voor hunnen ſmaak gereed hebben.

De mannen dragen het haair om den hals en op het voorhoofd kort afgeſneeden: de vrouwen laten het zelve lang groeijen, en binden meestal eenen enkelen lok boven op den kruin op. Zommigen binden het in den nek te zamen vast. Deze eenvouwdigheid van kapzel doet zoo veel meer de pracht uit-

(1) Cook D. XI. bl. 150, 151.

uitkomen der oorvercierzelen, waarin zij het van alle volkeren winnen. Elk oor is, bij mans en vrouwen beiden, doorboord of liever doorzeefd met verſcheidene gaten, rondom den rand en aan de lel vooral, waaraan zij ganſche boschjens glaaze koraalen hangen. Ook het middenſchot van den neus wordt bij hun dienstbaar aan de pronk. Dwars door het zelve ſteekt dikwijls een paar ſlagpennen van fraai gekleurde kleene vogels, of een ander kunstvercierzel van eene ſchulpachtige koraalſoort op een ſtijf gedraaid touw genaaid, door welk cieraad echter alle deftigheid van hun gelaat in onwederhoudbaare belagchelijkheid voor het oog der Reizigers verkeert. Zommigen van beide kunnen voegen hierbij nog een ander cierzel, in eene doorrijging of doorſnijding van den onderlip beſtaande, evenwijdig met den mond. Deze pijnlijke kunstbewerking geſchiedt reeds in de kindsheid en neemt door zamentrekking van de wond de gedaante aan van eenen tweeden mond, die zoo veel te misleidender wordt, daar zij niet zelden de tong door dezen kunstmond uitſteken. Door middel van kleen geſneeden ſchulpen of

beenderen regelen zij zelfs eenige tanden in deze opening, die echter, even als de gaten, waarmede bij veelen de onderlip flechts doorreegen is, meer dienen om het koraalcieraad te dragen, dan wel om wezenlijk de vertooning van eenen dubbelen mond te maaken. Door de gaten worden pennen geſtoken, vervaardigd van ſchulpen, wier knoppen van boven al mede eene dubbele rij tanden vertoonen, terwijl zij van onderen van oogen zijn voorzien, om 'er allerleije cieraad aan te hangen (1). Alzoo is de lip, de throon der liefde elders, alhier de zetel van de pronk, die zich zoo volſtrekt ter dezer plaatze van het menſchelijk gelaat doet gelden, dat men eenmaal eenen man met twee ſpijkers door zijnen onderlip zag pronken, terwijl een ander zich alle geweld aandeed, om toch eenen koperen knoop op dien zetel van den opſchik te doen praalen (2).

Afſtekend is al dit veelkleurige vercierzel bij de kunſtkleur, waarmede de zonderlin-

(1) Cook D. XI. bl. 151—153. Portl. bl. 105.

(2) Cook D. XI. bl. 153, 154.

linge ſmaak voor het ſchoone alhier een goed gedeelte dekt van het aangezicht. Het gelaat is nu eens gedeeltlijk helder rood, of zwart en zomtijds blaauw of loodkleurig bij de mans beſchilderd: de vrouwen, ongaarne toegevende in alles, wat men bevallig acht, voegen bij het zwart, waarmede zij het blanke haarer huid kunstig doen afſteken, nog de eigenlijke huidbeprikking, welke aan haare kin het misſelijke voorkomen geeft van eenen baard en op het voorhoofd eene valſche vlecht of kol vertoont (1). Zoo heerscht en ſpeelt de pronkzucht en de valſche ſmaak in deze onherbergzaame oorden, waar men aan de kinderachtigheid van het verſtand dit kinderſpel zoo gaarne zou vergunnen, wanneer het zelve maar niet zoo zeer ter ontciering en verminking ſtrekte van het pronkſtuk der Natuur, het welk nooit ſchooner is, dan wanneer het eenvouwdig in zijne eigene evenredigheden en bevalligen omtrek voorkomt.

Armringen van ſchulpkoraalen en ook van *Europeeſche* koraalen, uit welken zij de

(1) Cook D. XI. bl. 154.

de ligtblaauwe boven alle andere kleuren verkiezen (1), voltooijen den natuurlijken opſchik dezer menſchen, die echter reeds aanmerklijk verminderd werd bevonden door VAN COUVER, bij wiens komst zij ſlechts kleederen droegen van vogelhuiden of zeer gemeene vellen, terwijl de *Ruſſen* zorgden, dat zij van alle de betere vellen van zeeotters, marters, harmelijnen en andere viervoetige dieren voor hunnen eigen uivoer meester werden (2).

Geduurende den zomer leiden deze menſchen een zwervend leeven. Het dak, waaronder zij als dan bij nacht of kwaad weder ſchuilen, is of hunne *Cano* of eene loots van opgeſlagene paalen met boombast overdekt. Voor den winter zelven zijn hunne wooningen ſlegt gemaakt en ongerijflijk, zijnde nimmer meer dan van vier tot zes voeten hoog, omtrend tien voeten lang en agt breed, getimmerd van dikke planken, wier reeten met drooge mosch zijn toegeſtopt. Door de boomen te ſplijten met houten of ſteenen wiggen, weten zij zich echter planken te

(1) COOK D. XI. bl. 153.
(2) VAN COUVER T. III. p. 160.

te vervaardigen van vijfentwintig voeten lang. In deze hutten woonen zij opeengepakt (1), het welk weinig bevorderlijk kan zijn voor de reinheid, die anders bij hunnen opſchik en ook op hun lijf voorkomt, voor zoo verre het zelve niet beölied of geſchilderd is (2), ſchoon hunne pelzen vol zijn van ongedierte, over wier overlast zij zich met eigene tanden wreeken (3).

Hunne vaartuigen of *Canoos* zijn van tweederleije ſoort, de eene groot en open, de andere kleen en bedekt. In eene van de eerſte ſoort telde men eens twintig vrouwen met éénen man, behalven de kinderen. De voorſteven van dit vaartuig had de gedaante van eenen walvischkop; het geraamte beſtond uit dunne ſtukken hout, van buiten met robbevellen of vellen van andere dieren overtrokken. De kleene *Canoos* zijn gedeeltlijk voor één, gedeeltlijk voor twee mannen, geſchikt. Zij zijn zeer ſmal en lang, met robbevel of ook met darmen overtogen, en van boven ge-

(1) PORTL. bl. 108, 109.
(2) COOK D. XI. bl. 160.
(3) PORTL. bl. 105.

gehcel bedekt, behalven met een of twee ronde gaten, waarin den man of mannen zich nederzetten op den bodem (1).

Uit hun huisraad heeft men ronde en eironde platte houten ſchotels gezien, en bolrond geboogene houten doozen met riemen vast gemaakt en met kleene houten pennen aan den bodem gehecht. Men vond ook kleener houten nappen van cierlijker gedaante, zomtijds van eene hoornachtige zelfſtandigheid vervaardigd en alsdan zeer net beſneeden. Voords hebben zij veelerleije kleene vierkante zakken van darmen en fraaije netjens met zeer kleene roode vederen doorweeven, waarin zij hunne bundels koord, van zeer fijne zenuwen gevlochten, bewaaren, benevens allerleije ſoort van veelkleurige mandjens, zoo digt gewerkt, dat zommigen waterdigt bevonden zijn, en, behalven eenige houten modellen van hunne *Canoos*, nog eene groote menigte kleene beeldjens van vier of vijf duimen lang. Dezelven zijn van hout of opgeſtopt, met een ſtukjen bont bedekt en met ſtukken van kleene ſlagpennen vercierd,

(1) Cook D. XI. bl. 154, 155.

cierd, ja zelfs met haair, op het hoofd vastgemaakt, zijnde het raadzelachtig gebleeven, of dezelven ſlechts ſpeelgoed zijn voor hunne kinders, dan wel voorwerpen van hunnen eerbied voor Hoogere wezens, of van hun aandenken aan afgeſtorvene vrienden (1).

Alle deze gewrochten hunner handen hebben eene uitſtekende maat van netheid en keurigheid, en dragen bovendien zoo veele blijken van ſchranderheid en behendigheid, dat hun geest niets ſchijnt te lijden bij de luchtſtreek, die anders alhier het kenmerk der bekrompenheid op het overige gelaat der natuur heeft gedrukt (2).

De verwondering over hunne handwerken neemt toe bij de opmerking der armoedigheid van hun gereedſchap, het welk eeniglijk in ſteenen bijlen en ſcherpgepunte ijzeren meſſen beſtaat, waar van zij de laatſten echter in allerleije ſtanden weten te plaatzen, om 'er het veelvuldigst gebruik van te kunnen maaken (3).

Hun

(1) Cook D. XI. bl. 156, 157.
(2) Cook D. XI. bl. 159. Van couv. T. III. p. 159.
(3) Cook D. XI. bl. 158.

Hun oorlogstuig beſtaat uit ſpiezen van zestien of agttien voeten lang, met een ijzeren punt, en uit boogen en pijlen en lange mesſen, welken zij allen met ongemeene behendigheid weten te gebruiken (1). Ter verdeediging dragen zij, wanneer het op een vechten gaat, eene ſoort van malieënkolder, van dunne latten gemaakt, die met zenuwen bij elkander zijn gebonden, het geen denzelven geheel buigzaam houdt, ſchoon zoo digt, dat 'er geen pijl of werpſchicht door kan. Deze kolder dekt alleen het lijf en kan niet onvoegzaam bij een vrouwen keurslijf van vroegeren tijd worden vergeleeken (2).

Hun vischgereedſchap zijn angels van hout, met lijnen van eene kleene ſoort van klipkruid vervaardigd, die lang en ſterk genoeg zijn, wanneer zij ſlechts uit de war en behoorlijk vochtig worden gehouden. Met deze angels en lijnen vangen zij heilbot en kabbeljaauw. Zalm vangen zij agter dammen of met hunne ſpiezen en den haring met kleene netten. Zeeötters en an-

(1) PORTL. bl. 109.
(2) COOK D. XI. bl. 164.

andere tweeſlachtige dieren dooden zij met harpoenen van been gemaakt met twee of meer weerhaaken aan een ſtok van zes of agt voeten lang, waar aan een vel of groote blaas, wel opgeblaazen, is vastgemaakt, om voor een dobber of boei te dienen. Ook gebruiken zij wel ſchichten van drie of vier voeten lang, welken zij met een houten werktuig, ter lengte van eenen voet, zeer ſnel weten te werpen (1).

Het voedzel dezer menſchen beſtaat uit allerleije ſoorten van visch en vleesch; ook gebruiken zij de groenten, welken het land oplevert, en daarbij den buitenſten bast van den pijnboom, die hun een uitſtekend middel is tegen het ſcheurbuik, waaraan zij zoo veel lijden en het welk met den zomer ſchijnt te verminderen. Zekere ſoort van varenwortel ſtrekt hun mede tot ſpijs. Bij gebrek aan zout moet hun de zon behulpzaam zijn tot hunnen wintervoorraad, die meestal uit gedroogden visch beſtaat. Den verſchen visch eten zij in het gemeen gebraden aan ſpeeten van hout; het vleesch bereiden zij doorgaands in

(1) PORTL. bl. 109.

in mandjens of houten vaten met 'er gloeijende ſteenen op te leggen, tot dat het zelve gaar genoeg is (1).

Hoe gebrekig hunne kookkunst zij, echter weten zij zich hunne ſpijs met verwonderlijke vaardigheid toe te bereiden, en hoe eenvouwdig voords hun disch moge wezen, nogthands houden zij dien geregeld en rein, zorgende ſteeds, om al hunne ſpijs naauwkeurig ſchoon te maaken, en dezelve met kleene meſſen in gemaatigde beeten te ſnijden, alvoorens zij 'er hun genoegen van eten, het geen zij overigens hartlijk genoeg doen. Hun drank ſchijnt eeniglijk water te zijn, doch onder de gedaante van ſneeuw, die zij bij ganſche mondvollen opſlokken, en in houte vaten op zee met zich voeren (2).

Zindelijkheid en netheid, zoo zeldzaam eigen aan woeste volkeren, zijn bijzondere eigenſchappen van deze kustbewooners. Wij ſpraken daar van reeds bij hunne kleeding, maar meer valt dit in het oog bij hun-

(1) PORTL. bl. 108. COOK D. XI. bl. 159.
(2) PORTL. bl. 108. COOK C. XI. bl. 159, 160.

hunne ſpijsbereiding, bij hun huisraad en bij hunne vaartuigen, waarin men nooit iet ongeregelds of onreins vond (1).

Bij dit welſtandige, het welk de beſchaafdheid tot den rang der huislijke deugden verheft, voegt de bewooner dezer ſtreeken eene algemeene geſchiktheid van aard, die den lof der Reizigers heeft weggedragen (2). Een ſtok van drie voeten lang, met groote vederen of vleugelen van vogelen 'er aangebonden, is het teeken zijner vredelievendheid (3), waarmede hij de vreemdelingen voorkomt, onder wien hij zich daarna begeeft met een vertrouwen op wederkeerige vriendſchap, het welk den ſchijn heeft van ſtoutheid en vrijpostigheid (4). In den handel is hij voorkomende. Grof ijzer blijft de hoofdzaak, welke hij zoekt, en waarvoor hij zijne ruilgoederen gereedlijk aanbiedt (5).

Hun handel met vreemden, hun gedrag zelfs

(1) Cook D. XI. bl. 160.

(2) Van couver T. III. p. 160. Portl. bl. 106.

(3) Cook D. XI. bl. 134.

(4) Cook D. XI. bl. 141.

(5) Cook D. XI. bl. 135. Van couv. T. III. p. 159.

zelfs onderling, heeft echter één euvel, vrij algemeen aan alle de kustbewooners dezer ſtreeken eigen, even als aan de meeste eilanders, welken wij reeds beſchreeven hebben. Het zelve is dieverij, waarover zich niemand hunner ſchaamt. Meermaalen zag men, dat zij elkanderen iet ontvreemdden, en, ontdekt wordende, het geſtolene wedergaven met eenen glimlach, als ware 'er niet kwaads bedreeven, zoo dat zelfs de behendige dief onder hun voor een gaauwe gast ſcheen door te gaan, terwyl de broddelaar alleen in eenige verachting was. Men kon 'er echter den dief van beroep gemeenlijk onderkennen aan zijn gansch en al beklad gezicht. De opmerking op deszelfs bonte tronie gaf hem de gelegenheid, om zijnen ſlag te doen, welken hij ook zeker waarnam, wanneer zijne hand ſlechts uit den mouw kwam. Het kleed ſtrekte hier reeds ter verberging van het geſtolene, terwijl de naauwkeurigſte oplettendheid op de handen der kennelijkſte dieven niet genoegzaam was, om vrij te komen van hunne handgreepen (1). Cook zag hun eenmaal eene

(1) Portl. bl. 105, 106.

eene ſloep van onder het geſchut van zijn ſchip weghaalen, in het aanzien van meer dan honderd mannen aan zijn boord, en beſloot daar uit tevens, dat hun toen de aard van het ſchietgeweer geheel onbekend moet geweest zijn (1).

Behalven deze eigenlijke vlek in hun charakter, is het zelve anders alzins beminlijk voorgekomen. Zij zijn de tederhartigſte echtgenooten en vaders, maar tevens naarijverige mans, die den vreemdelingen geene de minste onbeſcheidene vrijheden jegens hunne vrouwen veroorloven (2).

Van de Godsdienstige begrippen dezer menſchen hebben ons de Reizigers als nog onkundig gelaten. De moeilijkheid van derzelver taal, min bij gebrek van duidlijkheid in uitſpraak, dan uit hoofde van de gelijkluidendheid van veelen hunner woorden, of ten minsten van derzelver gebruik in veelerleijen zin, mag daar van de oorzaak heeten. Slechts vijf en vijftig woorden telt men op de beide lijsten, welken COOK en

(1) COOK D. XI. bl. 136, 137, 138.
(2) PORTL. bl. 105.

en PORTLOCK uit hunnen mond hebben aangeteekend (1).

Van derzelver plegtigheden merkte men eeniglijk op, dat de vrouwen rouw dragen over haare bloedverwanten, door zich het haair af te ſnijden, het welk zij anders gaarne laten groeijen (2).

Eene grafplaats, door VAN COUVER bezogt, gaf hem grond, om te denken, dat 'er de lijken verbrand en derzelver asch en beenderen zorgvuldig vergaderd worden. Onder eenen opgeworpen heuvel vond hij eenen kuil van vijf voeten lang, eenen voet diep en vier voeten breed. Op den grond lag een vloer van kleene planken en omtrend in het midden lagen twee ſtukken houts van negen duimen dik, omtrend eenen voet van elkanderen af. Tusſchen dezelven vond men het overſchot liggen van een lijk, het welk zorgvuldig gewikkeld was in de huid van eene zeekoe en te zamen gebonden met riemen van het zelfde leder, beſtaande eeniglijk uit asch en verkalkte beenderen. Dit overſchot was voords overdekt door eene andere plank, waar-

(1) PORTL. bl. 109. COOK D. XI. bl. 160.
(2) PORTL. bl. 108.

waarop ſteenen en mosch geworpen waren, terwijl eenige roeiriemen den grafheuvel cierden (1).

Weleer ſchijnen de bewooners dezer kust verdeeld geweest te zijn in ſtammen, die onderling hunnen krijg voerden, en waarvan de zwakken onderdrukt werden door de ſterken (2): thands hebben 'er zich de *Ruſſen* gevestigd, zonder dat zich het *Ruſſiſche* Bewind zelf nog zeer ſchijnt te laten gelegen zijn aan deze vestiging. Omtrend vierhonderd *Ruſſen* waren in 1794 verſpreid langs deze kust tot aan *Oonolaska* toe, die zich met geenen landbouw hoegenaamd ophielden, maar eeniglijk toelegden, om zich de pelterijen te doen toevoeren door de inwooners, dien zij in hunnen dienst hadden genomen. Zij leefden in de volkomenſte vertrouwelijkheid met de inwooners, en ſcheenen den weg gevonden te hebben tot derzelver beſtendige genegenheid, na hun eenmaal te hebben vermeesterd.

Het verblijf onder eene zoo barre luchtſtreek is den noordlijken *Ruſſen* geenzins on-

(1) VAN COUVER T. III. p. 193, 194.
(2) PORTL. bl. 106.

ongewoon; hunne leefwijze zelve nadert eenigzins tot die van deze kustbewooners; zij deelen hun eenige kundigheden mede, die voorzeker geen oogverblindend licht zullen verſpreiden, maar zoo veel te weldaadiger voor dezen eerſten ſtaat van beſchaaving mogen geacht worden, en zij ontvangen daar voor pelterijen, den inboorlingen weinig waardig, zoo lang 'er overvloed van is, maar belangrijk voor den handel van *Rusland* op de noordlijke deelen van *China* (1).

De afbeelding van deze kustbewooners is getrouw overgenomen naar de voorſtelling van den man en vrouw bij cook (2), met zorgvuldige opmerking van alle verdere bijzonderheden, welken de beſchrijving wegens landſchap, lucht, verblijf en kleeding heeft opgegeven. Terwijl de man zijne vrouw en kind, voor den ingang zijner hut of hol gezeten, verlaat, om ter jagt te gaan, ſchijnt de moeder door het rateltuig, het welk zij in de hand houdt, het knaap-

(1) Van couver T. III. p. 211—214.

(2) Cook D. XI. bl. 148, 149. Pl. CIV** en CV**.

BEWOONERS VAN DE PRINS WILLEMS-BAAI.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, L
TILDEN

knaapjen te willen aftrekken van den vader, op dat het zich niet bedroeve bij deszelfs vertrek. Het geen zij daartoe bezigt, wordt bij COOK een *ratelbal* genoemd, en beſtaat uit twee of drie in een geſtoken en om eenen asch of ſpil vastgemaakte hoepels, met gedroogde ſchulpen behangen, die, geſchud zijnde, een zeer luid gedruisch maakt (1). Aan haaren voet ſtaat een houten bak met die kleene beeldjens, waar van het twijfelachtig is gebleeven, of zij ten poppenſpel voor kinders, dan ten bijgeloovigen gebruike voor ouders dienen, en die alzoo hier niet oneigen geplaatst werden, het zij dan, om het goed geluk der voorgenomene jagt te bevorderen, het zij, om het kind bezig te houden, wanneer het geratel zou verveelen.

(1) COOK D. XI. bl. 157.

HAVEN DER FRANSCHEN.

In Hooimaand van den jaare 1786 vond LA PEROUSE deze haven aan de Noordwestkust van *America*, welke hij zich verzekerd hield, dat nog door geenen *Europeeſchen* zeeman was aangedaan, en aan welke hij alzoo de vrijheid nam den naam te geven, dien zij aan het hoofd van deze beſchrijving draagt (1). DIXON en PORTLOCK, die den *Franſchen* Zeereiziger telkens voorbij zeilden of volgden, zonder hem ergens aan te treffen, kwamen in Oogstmaand des volgenden jaars eerst in deze zelfde haven, en verbeeldden zich, haare eerſte ontdekkers te zijn,

(1) *Voyage de* LA PEROUSE T. II. p. 167—169.

zijn, waarom zij haar den naam van *Portlocks-baai* toevoegden (1). Bij de *Engelsche* Zeereizigers schijnt de laatste naam in gebruik te blijven (2): op de *Fransche* waereldkaart van BRION (3) hebben wij den eersten ontmoet, en daar de dagteekening der wederzijdsche Reizigers volkomen beslisschend is voor de vroegere ontdekking van LA PEROUSE (4), hebben wij gemeend, van die beide naamen het bovenstaand opschrift te moeten kiezen.

De ligging van deze baai of haven is op 58° 37′ Noorderbreedte en op 139° 50′ Westerlengte, zijnde omtrend honderd mijlen van *Prins Willems baai* en tweehonderd en tagtig mijlen van *Nootka* verwijderd (5).

De baai zelf is eene der zeldzaamste ge-

(1) *Reis naar de Noordwestkust van America*, door PORTLOCK en DIXON, bl. 135.

(2) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. III. p. 283.

(3) Bij J. ALLART vertaald uitgegeven in 1802.

(4) LA PEROUSE T. III. p. 168. *Note du redact.*

(5) LA PEROUSE T. II. p. 167. Bij PORTLOCK bl. 135. en VAN COUV. T. III. p. 282. wordt de Breedte op 57° 44′ gesteld.

legenheden van den aardbol. Om 'er een denkbeeld van te vormen, ſtelle men zich eene waterkom voor van onpeilbaare diepte in het midden, door ſpitze bergen omringd van ontzettende hoogte, met ſneeuw bedekt en zonder eenig kruid of loof. Dit diepe water heeft eene ſtilte, welke zich door den adem des winds niet laat ontrusten, maar eeniglijk beroerd wordt door den val van ontzaglijke ijsklompen, die dikwijls van vijf verſchillende ijsbergen nederſtorten met een geraas, het welk veelvuldige maalen wordt wedergekaatst door het omringend gebergte. De lucht zelf is 'er zelden in hevige beweging en de ſtilte is 'er doorgaands zoo groot en diep, dat de ſtem van eenen mensch een half uur ver gehoord wordt, even als het geſchreeuw van eenige zeevogels, die haare eijers leggen in de ſpleeten der rotzen. Men hield en onderzogt deze baai als den boezem van groote rivieren, door welken men van deze zijde gemaklijk zou kunnen doordringen tot in de binnenlanden van *America:* maar men vond zich bedrogen door eene hersſenſchim, en de ganſche kust langs de baai rondvarende, had men in weinige uuren

reeds

reeds dezen geheelen togt door het binnenland van *America* volbragt (1).

De luchtſtreek dezer baai is veel zachter, dan die van *Hudſons-baai* op gelijke breedte aan de *Noordoostkust* (2), en agter den ſneeuw- en ijs-gordel, die haar omgeeft, rijzen laagere bergen van den tweeden rang, agt of negenhonderd *toiſen* hoog, bedekt met pijnboomen en als met een groen kleed omhangen, ſlechts hier en daar met eenige ſneeuw op den kruin. Men vond deze bergen niet wel beklimbaar tot op den top, ook had men geene gelegenheid, om door te dringen tot derzelver ingewanden, maar men merkte uit het geen men in de valleijen vond, dat men 'er veilig naar oker, koperachtigen bergſteen, breekbaaren, maar zeer grooten en doorſchijnende granaatſteen, krijſtallen, granit, kwarts en andere delfſtoffen zou kunnen zoeken, en zelfs hier en daar ijzer- en koperertz zou moeten vinden, ſchoon men noch het eene noch andere bij de inwoo-

ners

(1) LA PEROUSE T. II. p. 180, 181.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 210.

ners beſpeurde (1). Tuſchen de rotzen vond men verſcheide verſteeningen en wel op ontzaglijke hoogten boven de oppervlakte der zee, waaronder men ook ſchulpen zag, wier wedergade men vruchtloos zogt aan het ſtrand (2).

De gewasſen op dezen bodem overtreffen de verwachting van deszelfs noordlijke ligging. De pijnboomen zijn 'er van eene verbaazende zwaarte. De dennen heeft men 'er gemeten van vijf voeten middellijns en meer dan honderd en veertig voeten hoogte (3). Het ganſche plantenrijk is 'er ook in volle kracht geduurende drie of vier maanden van het jaar. Sellerij, zuuring, boonen, duizendblad en cichorij, angelieren, gouden knoopjens en violieren, herkende men terſtond onder de groenten en onder de bloemen, terwijl men zich genoodigd vond op een menigte van aalbesſen, ſtamboozen en aardbeziën, in het wild groeijende onder onmetelijke bosſchen van

(1) LA PEROUSE T. II. p. 215.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 213.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 204. BORTL. bl. 142.

van onderſcheidene populieren, wilgen en andere boomen, allen aan *Europa* gemeenzaam, tusſchen welken de pijnboomen uitſteken, die masten kunnen leveren voor de grootſte ſchepen (1).

Van het dierenrijk heeft men de huiden herkend van den eland, den beer, de vos, de los, den marter, het harmelijn en eekhoorntjen, den bever, het mormeldier, den zeeötter en de zeekoe, terwijl men 'er den hond als den huisvriend der menſchen heeft aangetroffen (2).

De meerlen en hachtegaalen zingen 'er verruklijk in het digtbewasſen loof. De arend met witten kop en de kraai van de grootſte ſoort doorklieven 'er de lucht. De zwaluw nestelt 'er tegen de rotzen. De cormorans, eenden en duikers bevolken 'er de oppervlakte des waters (3).

De kleene rivieren, die zich ontlasten in deze baai, zijn vol van forellen en zalmen, terwijl het de baai zelve zoo weinig aan visch ontbreekt, dat de zegen vijfentwin-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 210, 211.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 122, 176, 177. 213.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 214.

twintig mannen zou gevorderd hebben om op de wal te worden getrokken; ook heeft de ganſche kust een menigte van mosſelbanken (1).

Geene kwaadaardige inſecten, venijnige ſlangen (2), of vergiftig kruid, behalven de dulle kervel alleen (3), maaken het verblijf laſtig of gevaarlijk ter dezer plaatze, welke LA PEROUSE in ſchilderachtigheid en grootschheid heeft durven vergelijken met de *Alpen* en *Pyreneën* van *Europa* (4).

De menſchen, die deze kust bewoonen, welke dan toch, even als de *Alpen* en *Pyreneën*, ſchriklijk ſchoon mag heeten, beandwoordden in het oog van LA PEROUSE alzins aan het woeste des verblijfs, het welk hun de Natuur aanwees (5). Vijf voeten en drie duimen bevat echter derzelver gemiddelde lengte (6), die alzoo middenmaatig is en daarom weinig verſchil-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 212, 213.
(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. II. p. 56.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 211.
(4) LA PEROUSE T. II. p. 214.
(5) LA PEROUSE T. II. p. 215, 216.
(6) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 76.

ſchillende voorkwam van de *Europeeſche* in het algemeen (1). Wat hun eigenlijk geſtel van ligchaam aangaat, werden zij zoo zwak bevonden, dat de ligtſte *Franſche* matroos den ſterkſten hunner met weinig moeite zou op den grond geworpen hebben. Veelen hunner hadden gezwollene beenen, het welk aan ſcheurbuik deed denken, ſchoon het tandvleesch gaaf bevonden werd. Ook ſcheenen zij over het geheel geenen hoogen ouderdom te bereiken, het welk misſchien mogt worden toegeſchreeven aan het geringe ontzag voor dien leeftijd, die zich bij de vrouwen zoo wel, als bij de mans, met denzelfden arbeid der jeugdige jaaren bezwaard zag, wijl men toch eene vrouw ontmoetede, die wel tagtig jaaren ſcheen bereikt te hebben (2).

Bij veelen was het gelaat niet weinig geſchonden door de kinderziekte, die aan deze kust, eenige jaaren voor de komst van PORTLOCK, moet geheerscht hebben en

(1) LA PEROUSE T. II. p. 229. PORTL. bl. 139.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 230. PORTL. bl. 122.

en wel aan de westzijde van deze baai. Een der oudſte mannen, dien hij 'er ontmoetede, en een meisjen van veertien of vijftien jaaren, welk deze bij zich had, waren zeer zwaar geſchonden. De oude man gaf zich veel moeite, om de ſmarten uittedrukken, dien hem de ziekte had doen lijden. Hij gaf ook te kennen, dat veelen zijner landgenooten door dezelve waren weggefleept, en dat hij zelf tien kinders daaraan had verlooren. Daar men nu aan geen der kinders beneden de tien of twaalf jaaren eenig ſpoor van pokken beſpeurde, en daar men weet dat de *Spanjaarden* in den jaare 1775 tot op drieëndertig mijlen ten westen van deze baai de kust hebben aangedaan, wordt het hoogstwaarſchijnlijk, dat zij deze ſchriklijke ziekte aan de kust aldaar zullen hebben overgebragt, van waar zij ſnel genoeg kan verſpreid zijn tot de westzijde dezer haven. Alleen is het bevreemdend, dat LA PEROUSE deze bijzonderheid niet heeft opgemerkt. Maar hij hield zich eigenlijk op aan den anderen hoek dezer baai, en beſchreef deszelfs bewooners, wier mindere gemeenzaamheid met de anderen hun ſchijnt bevrijd te hebben

ben voor deze beſmetting (1). Daar de *Spanjaarden* in deze ſtreeken midden in den zomer waren en de leefwijze der inwooners zeer onrein en hun verblijf opeengepakt bij elkanderen is, was het in PORTLOCK's oogen ſchier een wonder, dat een enkelde beſmette deze ziekte was doorgekomen. Een ſtrenge winter, gischt hij, maakte misſchien een ſpoedig einde aan de beſmetting en bewaarde alzoo deze kust voor eene ganſche ontvolking, van welk gevaar haare daadlijke dunne bevolking ſcheen te getuigen, wijl anders het tiental kinders, het welk één man verlooren had, een opmerklijk bewijs mogt geacht worden voor de vruchtbaarheid dezer menſchen (2).

Hunne huid is zeer bruin van kleur en wel olijfkleurig, het welk echter meer mag worden toegeſchreeven aan hunne geduurige verkeering in de opene lucht en aan de onreinheid hunner wooningen, dan aan eene aangeboorene donkerheid, wijl hunne kinders zoo blank zijn in derzelver vroegſten.

(1) PORTL. bl. 122, 125. LA PEROUSE T. II. p. 167.

(2) PORTL. bl. 123, 242.

ſten ouderdom, als de onze (1). De onderſcheidene tinten, welken de kleur der huid bij hun vertoont, en derzelver helderheid bij zommige perzoonen, vooral op onderſcheidene deelen des ligchaams, naar gelang zij min of meer bloot worden gedragen, maaken deze onderſtelling ontwijfelbaar (2).

Het gelaat der mans heeft eene ongemeene woestheid. Hun voorhoofd is niet hoog, het oog zwart en zeer leevendig, de wenkbraauw zwaar, de neus kloek en wel omtrokken, maar een weinig plat en dik aan deszelfs knop, de lippen zijn niet zeer vleeſchig, de mond is middenmaatig van grootte, de tanden zijn fraai en welgeſchikt, kin en ooren zijn alzins regelmaatig.

Het gelaat der vrouwen bezit mede alle deze eigenſchappen, maar met onvergelijkelijke zachtheid van trekken, beandwoordende aan zekere bevalligheid van alle haare leden, welke haar beminlijk genoeg in de

(1) LA PEROUSE T. II. p. 229. ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

de oogen der zeeluiden zou gemaakt hebben, ondanks haare afgrijslijke vuilheid en morzigheid, indien zij haar lieftalig gelaat niet op het belagchelijkst en afſchuwelijkst hadden geſchonden door eene lipdragt, waarbij geene andere van eenig volk in dolzinnigheid kan haalen. Zij maaken eene doorſnede in den onderlip, evenwijdig met den mond en doordringende tot op het tandvleesch. De, alzoo van de kin afgeſcheiden, lip wordt voords van tijd tot tijd uitgerekt, door het plaatzen van een ſtukjen hout tuſſchen de ondertanden en den lip, waardoor hij meer en meer komt uitſteken buiten de kin. Dit ſtukjen houts heeft de gedaante van een kleen ſcheerbekken, en wordt al grooter en grooter gedragen, tot dat het, in die gedaante, de grootte krijgt van een theeſchoteltjen. Deszelfs zwaarte doet den lip een weinig nederwaards hangen, vooral wanneer het zelve op eene even walglijke wijze beladen wordt, zijnde de vrouwen gewoon, onder het eten den mond op eenmaal vol ſpijs te nemen, en dezelve daarna ledig te maaken op dit ſchoteltjen, van waar zij

ze

ze bij kleene mondvollen weder met de tong inhaalen. Deze lipdragt is algemeen onder de vrouwen, wier aanzien ſchijnt af te hangen van de meerdere grootheid daarvan. Twee jaaren oud worden de meisjens daartoe reeds opgeleid. Een koperdraad ſpant den lip tot het dertiende of veertiende jaar uit, het welk daarna vervangen wordt door het hout, ter grootte eerst ſlechts van eenen roksknoop (1).

Het eenige voordeel van deze dragt, het welk echter in geene vergelijking mag komen met het walglijke van derzelver onophoudelijke kwijlveroorzaaking, is de ontblooting van twee regels tanden, zoo ſchoon, dat men dezelven voor kunstwerk zou houden, indien men bij naauwkeurig onderzoek aan derzelver verglazing het onverminkte werk der natuur niet beſpeurd had (2).

Het haair dezer menſchen is min hard en zwart, dan elders in deze ſtreeken: men ziet 'er veel karſtanjebruin. De mans hebben

(1) PORTL. bl. 187. LA PEROUSE T. II. p. 224—226. ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 54, 55.

(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

ben eenen zwaaren baard. Ook ontblooten beide kunnen zich niet van eenig haair, het welk elders in *America* de Natuurkundigen genoeg misleid heeft, om aan eene bijzonderheid van menſchenſoort, uit hoofde van kaalheid en baardloosheid, te denken (1).

De mans, die de lipdragt misſen, hebben daartegen hunne ooren en het middenſchot van den neus doorboord, in de eerſten koraalen, ſchulpen en andere ſnuisterijen hangende, door het laatſte niet zelden eene naald of ſpijker ſtekende, die door den ruilhandel hun eigendom en kleenood geworden is (2). Ook praalen zij boven de vrouwen door het bepoederen hunner lange haairen met meeuwendons. De vrouwen zijn de haairkappers van de mans, en verrichten dit werk met zoo groote zachthandigheid als behendigheid (3).

Vellen van land- en zee-dieren maaken de

(1) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55. LA PEROUSE T. II. 229.

(2) PORTL. bl. 136. LA PEROUSE T. II. p. 223.

(3) PORTL. bl. 131, 137, 138. LA PEROUSE T. II. p. 223.

de kleeding dezer menſchen uit. In de grootſte pracht uitgedoscht is het haair gepoederd, het hoofd met eenen kunstig gevlochten hoed van ſtroo gedekt, of ook wel verſchriklijk gemaakt door de huid van eenen beerenkop: maar, in allen geval, opgetooid met groote vederen. Voords hangt hun eene dierenhuid over de ſchouders, die hun overige naakte ligchaam met losſen omſlag dekt (1).

De vrouwen hebben geene andere ſtof tot haare kleeding, dan de mans, maar dragen onder dezelve nog eene ſoort van hembd, het welk zij onder de borst met eenen gordel ſluiten (2).

Tot beider cieraad eindlijk moet ook hier de oker, het roet en de loodſtof met traan gemengd dienen, waarmede zij zich het ligchaam en ook het gelaat afſchuwelijk mooi ſchilderen, wanneer zij op een ſtaatig bezoek gaan. Onderling te huis vergenoegen zij zich met hunne natuurlijke gedaante (3).

Eind-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 223.
(2) PORTL. bl. 137.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 223. ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 56.

Eindlijk vindt men op hunne armen en op hunne borst verſcheidene leedteekenen, door inſnijding of ook door beprikking veroorzaakt (1) en, naar het ſchijnt, ter herinnering of ten rouwteeken geſchikt van merkwaardige verliezen. Dus vertoonde de man, die tien kinders verlooren had, tien zulke ſtreepen over zijne armen (2).

Deze kustbewooners ſchijnen allen voedzel uit het plantenrijk te verſmaaden. Zij verkiezen tot het zelve voornaamlijk den visch, ſchoon zij ook van alle andere dieren leeven, die hun ſlechts voorkomen. Zalm, mosſelen, zeeötters, robben en bruinvisſchen, wier ſpek zij zeer beminnen, maaken hunne gewoone ſpijs uit, waar van men echter geene verzameling voor den winter heeft gevonden, wanneer zij misſchien, behalven van de jagt, ook van den binnenſten bast der pijnboomen leeven (3). Sterke drank of eenig bedwelmend vocht is hier gansch onbekend (4).

Zij

(1) LA PEROUSE T. II. p. 223.
(2) PORTL. bl. 122.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 216. PORTL. bl. 133, 138.
(4) LA PEROUSE T. II. p. 217.

Zij weten hunne ſpijs te kooken en te braaden; het eerſte door geduurig heete ſteenen te werpen in hunne houte vaten, waarin zij water doen, maar die tegen het vuur niet beſtand zijn, het laatſte door in den grond kuilen te maaken, en als ovens glocijende te ſtooken (1).

Mans, vrouwen en kinders houden gezamenlijk den maaltijd, zonder eenige onderſcheiding van ſpijzen of agterzetting aan den disch, anders zoo gemeenzaam bij onbeſchaafde volkeren (2); en was de maaltijd ſlechts rein en zindelijk genoeg, deszelfs gemeenzaam genot zou alzoo beſchaafd genoeg wezen. Maar, gelijk zij nimmer hunne houten vaten wasſchen, waarin zij hunnen visch kooken, zoo verwijderen zij zich nimmer verder, dan eenen voet of zes, van hunnen disch, om hun gevoeg te doen op den open grond, waarna zij terſtond weder op hunne voorige plaats komen aanzitten (3).

Hun-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 222. PORTL. bl. 139.

(2) PORTL. bl. 138.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 221, 222.

Hunne verblijven gelijken van binnen ook meer naar varkensſchotten, dan naar menſchenwooningen. Dezelven zijn van etlijke planken opgeſlaagen en vormen ſlechts afdaken van omtrend vijfentwintig voeten lang en van vijftien tot twintig voeten breed. Aan den windkant zijn zij gedekt met planken of boomſchors, en ſtaan dorpsgewijze bij elkanderen, ſchoon meestal ſlechts drie of vier in getal bijéén. Elk dezer afdaken ſtrekt ten verblijf van agttien of twintig perzoonen, waarvan de vrouwen en kinders aan het eene en de mans aan het andere einde bijéén zijn. Zulk een gezin ſchijnt onderling naauw verbonden door een algemeen belang, hetwelk geheel afgeſcheiden is van dat der twee of drie nabuurige verblijven. Elk ten minsten heeft zijn eigen Opperhoofd, zijne eigene *Canoo* en drijft zijne visſcherij en handel zonder eenige gemeenſchap met de andere huisgezinnen. Daar echter deze afdaken geheel onbeſchermd zijn tegen geweldigen regen en wind, oordeelt men, dat de kustbewooners met den winter den zeekant zullen verlaten, om zich meer binnenwaards op de jagt toe te leg-

108736

leggen en beter te dekken tegen het onguure jaargetijde (1).

PORTLOCK vond mannen, vrouwen en kinderen zamengepakt zitten in een geſlooten huis, bij een groot vuur, midden in eene menigte ſtinkende visch. Ten minsten honderd roeden in den omtrek van dit huis en overal aan den oever van eene kleene kreek, die langs deze wooning liep, lag rotte visch geſtrooid, en op veele plaatzen, van wel tien of twaalf voeten in den omtrek, kroopen de maden eenen voet dik op elkanderen, terwijl de ſtank rondom voor hem ondragelijk was (2). Te midden van deze walglijke morzigheid, die haare beſchrijving tot de onaangenaamſte taak maakt, lag nog alles overhoop met hunne mandjens en koffertjens, wapens en visch- of jagt-tuig, benevens al hun eigenlijk huisraad, anders kunstig en keurig genoeg bewerkt (3).

Hunne mandjens, van twijg gevlochten, zijn

(1) LA PEROUSE T. II. p. 220, 222.

(2) PORTL. bl. 123. LA PEROUSE T. II. p. 221.

(3) LA PEROUSE T. II. p. 216, 233.

zijn dicht genoeg, om 'er hunne ſpijs in te kunnen kooken. Alle hunne werktuigen zijn beſneeden met allerleije beelden, in welken zekere teekening en ſmaak kenlijk is (1). Zelfs teekenen zij niet onaardig. Ook weten zij, het ijzer te ſmeeden, het koper naar verkiezing te buigen, het haair van verſcheidene dieren te ſpinnen, en met de naald zekere tapisſerij te bewerken; zelfs verſtaan zij de kunst, om den ſerpentijnſteen te klooven, te ſlijpen, te polijsten en als Juweliers ten meesten cieraad te bearbeiden (2).

Het zijn de vrouwen, die de kostbaarheden en ſnuisterijen ſteeds in bewaaring houden en het gebied voeren over den tooi, waarin zij den ſmaak telkens veranderen en naar welgevallen op eene andere wijze bepaalen (3).

Deze kustbewooners echter weten het nuttige zoo wel te onderſcheiden van het enkeld ſchitterende of fraaije, dat zij het ijzer zoeken magtig te worden met eene geest-

(1) PORTL. bl. 141, 142.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 233.
(3) PORTL. bl. 138.

geestdrift, waarmede de *Europeër* naar het goud haakt. Het zelve was hun geenzins onbekend bij LA PEROUSE's komst; allen droegen zij 'er zelfs eenen dolk van aan den hals, in de gedaante van eene *Indiaansche* kris, waar van echter het hecht flechts eene verlenging was van het lemmer. Zij droegen het zelve in eene fchede van leder of van rood koper, doch gaven te kennen, het eenigiijk bij zich te hebben tegen beeren en andere beesten (1). Ook het roode en zelfs het geele koper was bij hun in veelvuldig gebruik tot huisraad en gereedfchap, het welk, daar men evenwel aan hun de kunst niet meende te kunnen toefchrijven, om ijzererts te zuiveren of om rood koper door middel van den kalamijnfteen in geel koper te verkeeren, duidlijk toonde, dat zij gemeenfchap moeten gehad hebben met de factorijen der *Engelfchen* aan de *Noordoostkust*, door middel der binnenlandfche *Indianen*, of dat reeds de *Rusfen* ook hier eenigen handel moeten hebben aangevangen (2).

Het

(1) LA PEROUSE T. II. p. 172, 175.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 173, 174.

Het vaartuig dezer kustbewooners is meestal vervaardigd van den ſtam eenes grooten pijnbooms, zeer net uitgehold en ſmal toeloopende aan de beide uiteinden: maar zij hebben ook *Canoos* van vierëndertig voeten lang, vier breed en zes diep, met welken zij langere reizen ondernemen. Dezelven waren overtrokken met zeehondenvel en wekten eenig vermoeden, of deze haven ſlechts in den zomer bewoond werd van elders (1), ſchoon LA PEROUSE tevens beweert, dat derzelver bewooners geenzins de *Eskimoos* kunnen zijn van de *Noordoostkust*, maar eeniglijk gemeenſchap moeten hebben met de binnenlanders uit *Canada* (2).

Hunne visſcherij heeft geene geringe overeenkomst met de onze. Zij zetten hunne kleene rivieren af met fuiken van gevlochte twijgen, ter zijde tusſchen kleen paalwerk geſlagen, en visſchen in de diepte met lijnen. Aan elke lijn is eene groote blaas

(1) PORTL. bl. 113. LA PEROUSE T. II. p. 206, 207, 234, 235.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 230, 231.

blaas van eenen zeehond vastgemaakt, die op het water drijft en in beweeging komt, zoodra de visch aan den hoek vast raakt. Elke *Cano* vischt met twaalf of vijftien zulke lijnen, tusschen welken zij zich vaardig weet te wenden ter plaatze, waar de trekking het sterkst is, zonder eenigen hinder, dien onze hengelvisschery aanbrengt (1).

Verbaazend is de drift dezer kustbewooners voor het spel, en wel voor een zeker dobbelspel, waaraan zij geheel zijn overgegeven. Zij gebruiken daartoe dertig kleene stukjens hout, waarvan elke speler 'er zeven voor zich neemt, en met de overigen op zijne beurt, even als met dobbelsteenen werpt, winnende hij den prijs, wiens worp het naast komt aan het merk van zijne zeven stokjens. Daar de prijs op dit spel doorgaands in een stuk ijzer of in eene bijl bestaat, kan men zeggen, dat het zelve zeer hoog bij hun wordt gedreeven. Geen wonder, dat het hun dus zeer ernstig bezig houdt, schoon de

(1) LA PEROUSE T. II. p. 204, 232.

de ſpelers zich ook wel eens zingende laten hooren (1).

Het gezang ſchijnt bij hun zoo wel tot plichtpleeging als tot vermaak te worden gebezigd. Het opperhoofd, het welk LA PEROUSE meermaalen bezogt aan zijn boord, voer gewoonlijk eerst het ſchip rond al zingende en de armen ten teeken van vriendſchap kruislings in de hoogte heffende; kwam daarna eerst aan boord; en ſpeelde dan met zijn gevolg zeker tooneelſpel, waarin hij zomtijds de rol eener vrouw had, die hij door het gebruik van een vrouwen-masker uitvoerde. Dit masker was zoo wel gelijkend naar een vrouwen-gelaat, dat het de kunst der inwooners ſcheen te overtreffen en misſchien van de *Spanjaards* afkomstig was (2). Het ſtuk zelf vertoonde een gevecht, verraſching of ſterfdag, en werd danzende uitgevoerd (3). Bij het zelve werd almede een lied gezongen, waarvan wij niet ſlechts aangemerkt vin-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 235.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 215. PORTL. bl. 117.

(3) PORTL. bl. 132.

vinden, dat deszelfs zangwijze aangenaam en wel zamenluidend was, maar ook dat het zelve door zommigen eene *ters* hooger, door anderen eene *ters* laager, en door enkelden zelfs eene *octaaf* hooger of laager dan, de voorzingende ſtem, gezongen werd. Ook vinden wij eene aanteekening der toonen, welken de Reizigers meenden te onderſcheiden, maar die geen groot denkbeeld geven van hunne eigenlijke toonkunst. Wij geven dezelven alhier, zoo als wij haar bij LA PEROUSE vinden, zonder aan eenige verandering daarin te durven denken, ſchoon alles 'er geheel in afwijkt van de regelen der toonvolging, welke de aanwijzing van den *g* toon doet verwachten; met de ontwikkeling van welke onregelmaatigheden zich de wijsgeerige Toonkunstenaar bezig houde, wanneer hij eenmaal dezen wildzang voor het tooneel wil naarbootzen (1).

(1) LA PEROUSE T. II. p. 235, 236.

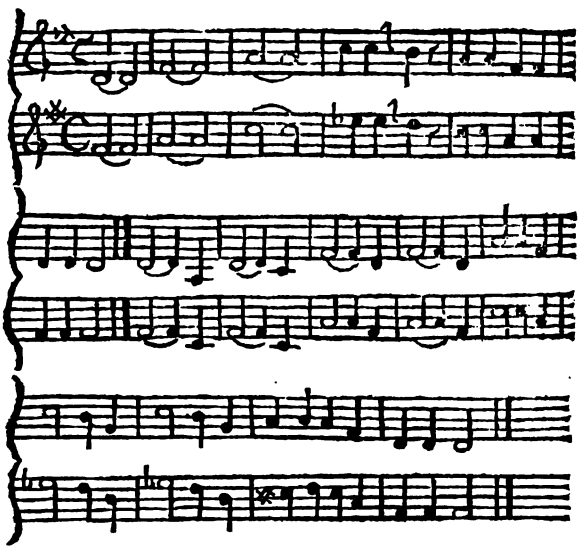

Hunne ſpeeltuigen, ter geleiding van deze zangwijze, beſtonden in twee ratels, twee voeten lang en een paar duim in de ronte dik, gemaakt van twee op elkanderen ſluitende uitgeholde ſtukken houts, aan de beide einden geſlooten en met kleene ſteentjens gevuld, in de gedaante van kokers. Het Opperhoofd zelf hield bij plegtige bezoeken eene dezer ratels in de hand, welke hij dikwijls met eene veelbeduidende houding ſchudde, terwijl het gezang zich naar zijne leiding regelde. Anderen hadden bij zulke gele-

gen-

genheden groote doozen op zijde hangen, op welken zij met de handen trommelden (1).

De taal dezer menſchen is ruw en onaangenaam voor het gehoor, evenwel minder ruw, wanneer zij zingen. Dezelve laat zich hoogstbezwaarlijk door onze letters uitdrukken. De *b*, *f*, *x*, *i*, *d*, *p*, *y* komen nimmer in hunne uitſpraak voor, en, hoe buigzaam hunne tong ook is, vermag dezelve de vier eerſte volſtrekt niet uit te ſpreken. De *r* heeft bij hun eene dubbelde trilling en wordt zeer lispende uitgebragt: de *chr* der *Duitſchers* ſpreken zij daartegen met zoo veel hardheid uit, als de *Zwitzers* in zommige *Cantons*. Hunne eigene uitſpraak is ſchier onnavolgbaar: de vruchtlooze pooging daartoe verwekt bij hun een ſchaterend gelag. Tong en keel beiden moeten daarbij in de moeilijkſte beweging zijn, waarvan het woord *khlrleies*, *hoofdhaair* beteekenende, een voldoende voorbeeld is. De medeklinkers, waarmede hunne woorden beginnen, zijn *k*, *t*, *n*, *s*, *m*. Van den eerstgemelden maaken zij het meest gebruik.

Geen

(1) PORTL. bl. 130, 131.

Geen hunner woorden begint met de *r*: allen eindigen zij met *ou*, *ouls*, *oulch* of met klinkletters. Hun gelisp, het veelvuldige van de *k* en het aantal medeklinkers in hunne woorden maakt deze taal zeer hard; terwijl de vrouwen veel meer uit de keel ſpreken, dan de mannen, zijnde niet in ſtaat, eenen lipletter uit te brengen, wegens de *kentaga*, gelijk zij haare lipdragt noemen. Zij ſchijnen geene lidwoorden in hunne taal te hebben, noch ook koppelwoorden, maar veele tusſchenwerpzels, om hunne gevoelens van verwondering, toorn of vermaak uit te drukken. Ook ſchijnen zij van geen meervoud te weten voor hunne naamwoorden: echter hebben zij woorden voor getallen tot honderd toe. De armoede van hunne taal blijkt aan dezelfde benoeming van onderſcheidene zaaken, als van *opperhoofd* en *vriend*, van *hoofd* en *aangezicht*. De taal van nabuurige kustbewooners, welke men uit de woordenboeken der Reizigers aan hun voorhield, was hun onverſtaanbaar, ook die der *Groenlanders*, *Eskimoos*, *Mexicanen* en binnenlanders. Het veelvuldige gebruik van de *k* ſchijnt echter

ter eenen gemeenen oorſprong aan te duiden; terwijl de onverſtaanbaarheid der nabuurige taalen wel kan veroorzaakt zijn door derzelver gebrekige uitſpraak in den mond der *Franſche* matroozen: evenwel bevond ook PORTLOCK hunne taal geheel verſchillende van die der bewooners van de *Prins Willems baai* (1).

Blijkbaar genoeg is het, dat deze menſchen geenzins zonder eenig denkbeeld van een Opperwezen zijn, noch ook deszelfs vereering verwaarloozen, ſchoon men zich met hunne begrippen, wegens de onverſtaanbaarheid hunner taal, niet heeft kunnen gemeenzaam maaken. Meermaalen zag men de Opperhoofden in hunne *Canoos* ſtaatig oprijzen, de armen uitſtrekken naar de Zon en hunne gebeden tot dezelve richten, terwijl de overigen met alle krachten voordroeiden tusſchen zekeren doortogt, waarin men vernam, dat onlangs zeven hunner grootſte praauwen hadden ſchipbreuk geleeden (2). Eene gelijke Zonaanbid-

(1) DE LAMANON *chez* LA PEROUSE T. II. p. 237—240. PORTL. bl. 113, 140.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 206.

bidding bemerkte men bij de eerſte aankomst der *Indianen* aan boord bij LA PEROUSE (1).

Welke verwachtingen zij koesteren na den dood, bleef even onbekend: maar hunne zorg voor hunne afgeſtorvenen was opmerklijk genoeg. Het bleek uit eene begraafplaats, welke men vond, dat zij hunne dooden verbranden, doch derzelver hoofd bewaaren. Zulk een hoofd vond men in verſcheidene dierenhuiden omwonden, liggende in eene kist. Dezelve ſtond in een houten huisjen, op vier ſterke paalen rustende, zijnde op de westzijde van hetzelve de gelijkenis geſchilderd van een's menſchen aangezicht. De inwooners toonden vrij wat ongerustheid voor de ontheiliging van deze graſplaats, maar aarzelden niet, om 'er de geſchenken van daan te haalen, welken men 'er, ter beproeving hunner eigene begrippen wegens derzelver heiligheid, agterliet (2). Men beſpeurde ook zekere rouwdragt bij de vrouwen, in het kort

(1) LA PEROUSE T. II. p. 175.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 205. PORTL. bl. 129.

kort afſnijden van het hoofdhair beſtaande; het welk eene wezenlijke opoffering aan de teederheid onder haar mag geacht worden, daar zij zeer geſteld zijn op lange lokken. Bij de mans durfde men uit het ééne voorbeeld van den ongelukkigen vader, die het verlies van zijn tiental kinders door even zoo veele ſtreepen op zijnen arm onvergetelijk had gehouden, niet algemeen beſluiten (1).

Veel meer en ondubbelzinniger, dan deze begrippen en gewoonten, kwam het charakter der kustbewooners bloot in hunne veelvuldige onderhandeling met de Reizigers, maar geenzins ter hunner eere. LA PEROUSE en PORTLOCK beiden vonden hun echter uitlokkend, daar zij hun terſtond voorkwamen met teekenen van vriendſchap, witte lappen ten bewijze van vrede en veelerleije dierenhuiden ten aanbod van handel vertoonende (2).

Hunne denkbeelden wegens de waarborgen des vredes en de voordeelen des han-

(1) PORTL. bl. 137, 122.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 166. PORTL. bl. 121.

handels, waren reeds zoo ver gevorderd, dat zij zich des nachts nimmer aan boord der vreemde ſchepen vertrouwden, zonder dat de *Europeërs* gijſelaars voor hun aan de wal zonden (1); en dat hun handel geen bloote ruilhandel, maar eene meer eigenlijke koopmanſchap, genoemd mogt worden, wetende zij eenen zoo goeden marktprijs te maaken van hunne goederen, als de beste opkopers in *Europa* (2). Pelterijen en ottervellen vooral waren de waaren, welken zij geduurig in voorraad aanbragten. Ook hunnen visch wisten zij ſpoedig op hoogen prijs te brengen (3).

Men vond hun niet eerlijk in een gemaakt beding, maar knevelachtige bedriegers, trouwlooze geleiders (4), en van laagen, listigen, ondankbaaren, diefachtigen aard. Onvermoeid werkzaam, om hunne ontwerpen uit te voeren, beſpiedden zij alle nachten de gunſtigſte gelegenheid, om de vreemdelingen te beſtelen. Zij kroopen daartoe op den buik zonder het minſte geritſ-

(1) PORTL. bl. 120, 121.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 172.
(3) LA PEROUSE T. II. p. 176.
(4) LA PEROUSE T. II. p. 203.

ritzel en haalden alzoo, door den donker geholpen, hunne prooi weg, ſchier tusſchen de beenen der ſchildwachten. Zoo wisten zij de kleederen van onder het hoofdkusſen van twee Officiers weg te haalen, midden tusſchen eene wacht van twaalf mannen, zonder door de wacht bemerkt te worden of de Officiers wakker gemaakt te hebben (1). De rijklijkſte geſchenken voorkwamen deze dieverijen niet. Een vrolijk en aangenaam voorkomen werd eerlang voor het kenmerk gehouden van eenen gepleegden diefſtal. De minzaamſte behandeling hunner kinders en de kleene geſchenken, welken men opzetlijk aan dezelven deed, wederhielden de ouders zoo weinig, dat zij gaarne hunne kinders mede brag-ten of ze vergezelden, om te betere gelegenheid tot dieverij te hebben, wanneer men zich met dezelven bezig hield. Even vruchtloos waren de proeven, welken men nam op hunne edelmoedigheid (2), en gansch verkeerd verbeeldde zich PORTLOCK dat de kustbewooners om de oost eer-

(1) LA PEROUSE T. II. p. 177—179.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 204, 218, 219.

eerlijker, waren dan die om de west van deze baai, alwaar hij vertoefde, en alwaar hij mede de doortrapſte dieven vond, daar het eeniglijk het belang derzelven bleek te zijn, het welk hun op zijne goede gunst deed toeleggen tegen hunne nabuuren, die zich toch ook eerst zoo vriendlijk als goedhartig hadden voorgedaan (1).

Ondanks hun woest voorkomen en hunne onderlinge doldriftigheid en kwaadaardigheid, die zoo ver gingen, dat men hun telkens met den dolk tegen elkanderen in de weer zag, vooral onder hun dobbelſpel, de groote bron hunner twisten en gevechten, waren zij ten aanzien der *Europeërs* niet meer dan laffe bloodaards. Het is wel waar, dat hun ſtrijd tegen derzelver ſchietgeweer zeer ongelijk zou geweest zijn: maar de woeste dapperheid van andere volkeren ontzag het zelve niet, en meer dan eens lieten zij zich op de vlucht drijven, wanneer zij met een groot aantal het geweer aan ſlechts eenen of twee *Europeërs* wilden ontweldigen. Zulke vijand-

(1) PORTL. bl. 135, 136. Vergel. met bl. 117, 118 en 127.

vijandlijke aanrandingen ſcheenen echter in hunne oogen zoo onbeduidend, dat zij de vreemdelingen even geregeld bleeven bezoeken, als of zij van dezelven geene wedervergelding verwachteden (1).

In den zomer leeven zij in de grootſte overdaad met eene gulzigheid, die hun dikwijls, in minder dan een uur, voor zich zelven den visch doet ten lijve ſlaan, die hun ganſche gezin had kunnen verzadigen. Na de vischvangst leeven zij den ganſchen dag in lui- en werkloos-heid, welke zij eeniglijk door het ſpel afbreken, het geen de drifren bij hun dermaate prikkelt, dat LA PEROUSE de volſlagene vernieling hunner maatſchappij meende te kunnen voorſpellen, indien zij éénmaal ſterke dranken leerden kennen en beminnen (2).

Het veelvuldige ongedierte, het geen hun kwelt, kenmerkt hunne luiheid zoo wel als hunne morzigheid op hun eigen lijf. Zij ontdoen 'er zich niet anders van dan op de walglijkſte wijze, en keeren ſlechts

(1) PORTL. bl. 139. LA PEROUSE T. II. p. 216—219.

(2) LA PEROUSE T. II. p. 207.

ſlechts hunnen mantel om, wanneer het hun daartoe aan tijd of lust ontbreekt (1).

Zij zijn zeer jaloersch op hunne vrouwen, zoo dat zij dezelven zorgvuldig verwijderen, alvoorens zij eenen vreemdeling in hunne hut toelaten (2). De vrouwen zelve echter ſchijnen deze ijverzucht maar al te zeer te billijken door haare opmerklijke zucht, om aan vreemden te behaagen. Gaarne zongen zij en maakten daarbij allerleije gebaarden, terwijl het ſcheepsvolk aan wal werkzaam was. Wanneer het zelve hierover begon te lagchen, beandwoordden zij terſtond dien lach met een algemeen luid geſchater. In afwezigheid haarer mans booden zij zelfs gaarne de hand aan de matroozen, om hout voor hun te haalen en over de branding in de boot te brengen: maar, de mans op het mat komende, had alle gedienstigheid een einde, daar dezen haar met weinig moeite naar huis joegen (3). Daadlijke voorſtellen van oneerlijken aard werden door deze vrouwen wel in

(1) PORTL. bl. 133, 34.
(2) LA PEROUSE T. II. p. 205, 206.
(3) PORTL. bl. 139, 140.

in het eerst afgeſlagen, met gebaarden echter, welke meer getuigden van haare vrees voor den toorn haarer mans, dan voor het misdrijf zelf: doch, zich éénmaal door kleene geſchenken hebbende laten winnen, weigerden zij de ſchaduw der bosſchen en verkoozen het zonlicht tot getuigen van haar overſpel. Daar zij de Zon als het Opperwezen gewoon zijn aan te roepen, is deze zonderlinge verkiezing misſchien een blijk, dat zij zulk eene vereeniging als een tweede huwelijk onder het oog der Godheid willen voltrekken (1).

De mans ſchijnen zich echter te bepaalen tot ééne vrouw, wijl men bij hun altijd ééne zag, welke zij als de hunne behandelden. Zij behandelen haar wel heerschzuchtig, maar toch met liefde en tederheid. Ook maaken zij veel werks van hunne kinders, en behandelen ze met groote toegevendheid (2).

Men

(1) LA PEROUSE' T. II. p. 228.

(2) PORTL. bl. 138. LA PEROUSE, die een weinig vooringenomen was tegen deze kustbewooners, duldt ook deze trekken van verzachting niet, in het zwart tafereel van derzelver ondeugden, T. II. p. 209.

Men heeft weinig gelegenheid gehad, om zich met de maatſchaplijke inrichting dezer menſchen naauwer bekend te maaken. Zoo veel heeft men echter opgemerkt, dat elke wooning, welke verſcheidene gezinnen herbergde, één Opperhoofd had; dat verſcheidene dier wooningen, onderling wel onafhanglijk voor het gewoone bedrijf, gezamenlijk echter dorpen uitmaakten, wier belangen door een algemeen Opperhoofd werden behartigd; dat ook deze kleene maatſchappijen, hoe zwervend ook van voorkomen, derzelver grondeigendom gevoelden, welk alles éénmaal bijzonder bleek, wanneer aan LA PEROUSE zeker kleen eiland in deze baai verkocht en afgeſtaan werd ten prijze van eenige ellen rood laken, bijlen, disſels, ijzeren ſtaven en ſpijkers (1).

De afbeelding van deze kustbewooners is eene getrouwe naarvolging van de plaaten van LA PEROUSE, bij wien men den man en de vrouw zeer kennelijk kan vinden, benevens het huisraad en ander tuig, het welk in de grootſte verwarring ligt op den bij

(1) LA PEROUSE T. II. p. II. p. 183, 184.

bij uitſtek morzigen grond (1). De lange nagels aan de vingers van den man zijn zelfs opgemerkt in deze afbeelding, wijl ROLLIN daarvan heeft gewag gemaakt (2). Hoe woest ook van voorkomen, zit dit gezin echter vreedzaam bijeen, de vrouw in zekere gedachteloosheid met het ſluimerende kind aan haare knie, terwijl de hond, als huisvriend dezer menſchen, geene onverſchillige rol ſpeelt op dit huislijke tooneel.

(1) LA PEROUSE *Atlas* N°. 19, 23, 24, 25.
(2) ROLLIN *chez* LA PEROUSE T. IV. p. 55.

BEWOONERS VAN DE HAVEN DER FRANSCHEN.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

OONOLASKA.

Nadert de uiterſte westhoek van *America* nabij *Nortonsbaai* met *Prins van Waleskaap* tot op eenen enkelen graad in lengte aan het uiterſte voorgebergte der oostkaap van het *Aſiatiſche Tschutski*, eene ganſche keten van eilanden, de *Aleoutiſche* genaamd, ſtrekt zich, tien graaden zuidlijker, rechtſtreeks uit naar het tegenovergelegen *Kamſchatka* (1), en ſchijnt alzoo opzetlijk den weg aan te wijzen, langs welken, van deze zijde, de nieuwe waereld gemeenſchap gehad hebbe met de oude. Ter plaatze, waar deze eiland-keten bij *America* aanvangt, heet de vaste kust *Aalaska*

(1) Zie de Kaart van COOK in zijne *Reize* D. XI. bl. 2. Kaart XXXVIII*.

ka (1); en daar, waar deze keten eindigt, wordt de overige afſtand van *Kamſchatka* afgebroken door het *Behring*- en het *Koper-eiland*, wier aller aanzijn den geest van BUFFON voorzeker zou hebben doen denken aan de nog overgebleevene hoogten van een aloud vast land tusſchen *Aſia* en *America*, door overſtroomingen en aardbevingen geſcheiden en vaneengeſcheurd (2).

Deze eilanden in de *Stille Zee* gelegen, die ook op deze hooge *Noordlijke* breedte de *Zuidzee* genoemd wordt, en daarom alreeds eenmaal door ons onder de Zuidzeeëilanden opgenoemd (3), behooren ten minsten al te blijkbaar bij de vaste kust van *America*, om bij de beſchouwing der bewooners van dit waerelddeel niet nader in aanmerking te moeten komen, terwijl derzelver bewooners eene vermaagſchapping met die der naastgelegene vaste kust doen blijken, die van zelfs ons dezen uitſtap van het vaste land gebiedt.

In

(1) COOK D. XI. bl. 352.

(2) Zie BUFFON *over de Hiſtorie en Beſchouwing van den Aardkloot;* in zijne *Algem. en bijzond. Nat. Hiſt.* D. I. bl. 33—63.

(3) Zie D. I. bl. 104.

In Zomermaand van den jaare 1778 deed COOK het voornaamſte dezer eilanden aan (1). Derzelver ontdekking was vroeger geſchiedt door *Ruſſiſche* zeeluiden. Ook hadden 'er zich reeds *Ruſſen* nedergezet zinds het jaar 1762 (2). Bij de eilanders zoo wel, als bij dezen, werd dit eiland *Oonolaska* genoemd (3). De inwooners van het zelve en van de overige eilanden dezer groep, ja zelfs van de naastgelegene vaste kust, noemen zich in hunne taal *Kagataija-koung'ns*, het welk *menſchen van het oosten* beteekent (4).

De ligging van *Oonolaska* is op 53° 56′ Noorder Breedte en 194° 20′ Oostlijke Lengte (5). De geweldige doortogt van de

(1) COOK D. XI. bl. 228.

(2) COOK D. XI. bl. 355—357.

(3) COOK D. XI. bl. 350—352. Het wordt bij hem ook *Oonolashka* geſchreeven, terwijl BILLINGS het *Ounalaschka* ſchrijft. *Voyage fait par l'imperatrice de Ruſſie* CATHARINA II. *dans le Nord de la Ruſſie Aſiatique, dans la mer Glaciale, dans la mer d'Anadys et ſur les Cotes de l'Amerique, depuis* 1785 *jusqu'en* 1794 *par* BILLINGS. *a Paris* 1802. II. Vol.

(4) BILLINGS T. I. p. 290.

(5) BILLINGS T. I. p. 305.

de ijszee en de ſtille zee door de enge ſtraat van BEHRING maakt de lucht-ſtreek, waaronder het zelve ligt, zeer ſtormig en woest. In den zomer ontmoetede 'er COOK dikke mist (1); in den winter worſtelde 'er BILLINGS met ſtormen van den ſchriklijkſten aard, die bij het nevelachtige van de lucht nog gevaarlijker werden (2); in het voorjaar vond hij 'er de lucht drooger, welke den ganſchen winter door zoo vochtig en verderflijk geweest was, dat het ganſche tuig zijner ſchepen ſchier verrot was (3).

Uit zee gezien vertoont zich *Oonolaska* over het geheel vrij hoog. Deszelfs kusten zijn omgeven met ver uitſtekende voorgebergten. Deszelfs binnenland is doorſneeden van eene bergketen (4). De grond zelf is niet diep, maar zwart en los, zonder vermenging van eenigen leem of mergel (5).

Oonolaska heeft geene rivieren, maar wordt bevochtigd door veele kleene beekjens,

(1) COOK D. XI. bl. 232.
(2) BILLINGS T. II. p. 135.
(3) BILLINGS T. II. p. 150.
(4) BILLINGS T. I. p. 288.
(5) BILLINGS T. II. p. 133.

jens, die in zee uitlopen en 'er grooten overvloed van zoet water geven (1). Twee monden van uitgebrande vuurbergen, bij een van welken eene heete bron geweest is, thands door afgebrokkelde ſteenen verſtopt, maar nog vruchtbaar in zwavel, kenmerken de geſchiedenis van dezen grond, die nog dikwijls en zomtijds zeer geweldig door aardbeevingen geſchokt, wordt (2). Behalven den veelvuldigen natuurlijken zwavel en den oker bemerkte men 'er ook zekeren purperſteen, en eenen kleur afgevenden, groenen ſteen, ſmeltbaar in olie, doch alle zijne eigenſchappen in het water verliezende (3).

Nergens brengt de grond hier eenen boom voord, de dwerg-wilg uitgezonderd en twee, bezieën dragende, heesters, die niet hooger groeijen dan agttien duimen en langs de zuidzijde der bergen of ook elders kruipen, waar zij ſlechts bedekt zijn voor den noordenwind. Op de bergen vindt

(1) Billings T. II. p. 133. Cook D. XI. bl. 233.

(2) Billings T. II. p. 133.

(3) Cook D. XI. bl. 374.

vindt men braamen, in de dalen, en witte, groote, doch ſmaaklooze, wilde flamboozen. Vruchtbaarer is de grond in planten en kruiden, waarvan 'er veelen tot voedzel der eilanders verſtrekken, en wier verſcheidenheid vrij groot is. Het gras is over het geheel hard en met biezen vermengd (1). Het gebrek aan hout wordt door veelvuldig drijfhout vergoed, het welk geduurig door de zee aangeſpoeld wordt (2).

Vosſen, muizen en wezels, haazen en mormeldieren zijn de eenige viervoetige dieren, welken men op de *Aleoutiſche* eilanden vindt: en bij dezen zelfs merkte men op, dat zij derzelver verblijf voornaamlijk hielden aan de zuidzijde der bergen (3).

De vogelen zelve zijn 'er weinig in ſoort en in getal. De meeste landvogelen zijn dezelfde van *Europa*, gelijk de ſpecht, de goudvink, de geelvink en de kleene mees.

(1) BILLINGS T. II. p. 131, 132. COOK D. XI. bl. 230, 373, 374.

(2) COOK D. XI. bl. 371, 372.

(3) COOK D. XI. bl. 377. BILLINGS T. II. p. 130, 131.

mees. De zee- en watervogelen misſen 'er zelfs eenige ſoorten, die anders de ganſche waereld door worden gevonden, als de *pinguins* en *albatrosſen* (1).

Van visch zijn deze eilanders zoo veel ruimer begunstigd. Alle de visſchen, aan de noordlijke zeeën gemeen, worden ook hier gevonden, zonder dat de vischverſlindende zeedieren zich bij derzelver kust, waarvan onophoudlijk jagt op hun gemaakt wordt, durven vertoonen, uitgezonderd de walvisſchen en zeeötters (2).

Behalven muskiten en weinige andere *inſecten* ziet men 'er geene andere kruipende dieren dan hagedisſen (3), welke armoede van den grond men gaarne draagt bij den rijkdom der kust aan krabben, paereloesters, mosſelen en zeer groote alikruiken (4).

Onder deze luchtſtreek, welke de vogel ont-

(1) Cook D. XI. bl. 369—371. Billings T. II. p. 128—130.

(2) Cook D. XI. bl. 336, 368, 369. Billings T. II. p. 127, 133, 134.

(3) Cook D. XI. bl. 371.

(4) Billings T. II. p. 128.

ontwijkt, — op dezen grond, die zelfs geenen boom teelt, — ja daar, waar het ganſche viervoetige dierenrijk de uiterſte grenzen van deszelfs gebied ſchijnt geſteld te hebben, — leeft en woont de mensch, en komt 'er welgedaan en blijmoedig voor, ſchoon hem de Natuur het vederen dekzel van den vogel, de koude keerende huid van het dier en dè ongevoeligheid der plantvezelen en boomſpieren onthouden heeft. Hoe belangrijk moet ons, van deze zijde, zijne naauwkeuriger beſchouwing worden!

BILLINGS noemt deze eilanders middelmaatig van lengte (1). COOK noemt ze kleen, maar dik en vet en welgemaakt van geſtalte, met wat korte halzen, zwartachtige of verbrandde bolle aangezichten, zwarte oogen, èn lang, zwart, ſluik haair (2). Een kleene neus vermeerdert de rondheid van hun gelaat. De baard is weinig aan de kin, maar zwaarer aan den bovenlip. Bij vrouwen en mans beiden is de onderlip doorboord, zoo wel als het middenſchot van den neus, waardoor zij klee-

(1) BILLINGS T. I. p. 190.
(2) COOK D. XI. bl. 359.

kleene beenderen of andere ſnuisterijen hangen (1).

Ondanks de korte gezetheid van geſtalte zijn de mans zeer vlug en vaardig in de verrichting hunner bezigheden, terwijl de vrouwen, zonder eigenlijke ſchoonheden genoemd te kunnen worden, een mollig en aangenaam voorkomen hebben (2).

Schoon de bruine tint der huid een kenmerk van gezondheid ſcheen in de oogen van BILLINGS (3), merkte COOK op, dat hem weinig menſchen boven de vijftig of hoogst zestig jaaren voorkwamen, en oordeelde hij, dat hunne harde leevenswijze onder eenen zoo ongunstigen hemel hunne dagen zou verkorten (4). Beide de Reizigers vonden ook daadlijk eenige inlanders, lijdende aan verſcheidene en ſchriklijke kwaalen. Zij waren onderhevig aan den kanker of ten minsten een gelijkſoortig ongemak, het welk de lijders zorgvuldig verborgen hielden. Ook leeden zij

(1) BILLINGS T. I. p. 290, 291.
(2) BILLINGS T. I. p. 291.
(3) BILLINGS T. I. p. 290.
(4) COOK D. XI. bl. 376.

paal, waarin trapjens zijn gehakt. Deze konijnenholen, gelijk zij ſchier genoemd mogen worden, ſtrekken ten verblijf van verſcheidene huisgezinnen, die allen rondom de wanden derzelver afzonderlijke vertrekken hebben, niet ſlechts om te ſlapen, maar ook om 'er te zitten werken, waartoe hun ſtoel noch bank, maar ſlechts eene uitgegraven grep de voegzaame houding vergunt. Deze afgezonderde plaatzen zijn met matten belegd en worden zindelijk genoeg gehouden: maar het midden van het huis, het welk eene gemeenzaame plaats is, is het riool van allerleije vuiligheden, welker ſtank vermeerderd wordt door het gebruik, het welk alle de huisgenooten van hun eigen water maaken, om 'er de huiden en het leder, het welk zij verarbeiden, bijna altijd in te laten weeken (1).

Zonder kennis aan eenen haard of bijzonder vuur tot hunne koesteing, bedienen zij zich van eene lamp, die hun verwarmt en verlicht. Een ſteen, half als een ſchotel uitgehold, gevuld met olie en voorzien van eene pit, uit droog gras vervaardigd, doet

(1) Cook D. XI. bl. 361, 362.

doet dezen dubbelen dienst, waartoe mannen zoo wel als vrouwen denzelven tusſchen de beenen zetten, en zomtijds voor eenige oogenblikken met hunne kleederen overdekken (1).

Om het vuur te maaken, ter ontſteking hunner lampen, bedienen zij zich of van twee ſtukken kwartsſteen, dien zij tegen elkanderen ſlaan, of van twee ſtukjens hout, het eene plat, het andere omtrend agttien duim lang, welk laatſte zij met den punt op het eerſte ſnel ronddraaijen als een dril, die in korten tijd vuur vat, even als de *Otaheiters* (2), *Nieuw-Hollanders* (3) en veele andere volkeren (4).

Maar weinig komt hun het eigenlijke vuur te pas, daar zij meest al hunne ſpijs raauw ten lijve ſlaan. Visch, zeedieren, vogelen, wortelen, bezieën en zee-wier maaken hun voedzel uit. Daarvan verzamelen zij veel voor den winter (5). Cook woon-

(1) Cook D. XI. bl. 364.
(2) Zie D. I. bl. 156.
(3) Zie boven bl. 26, 27.
(4) Cook D. XI. bl. 364, 365. Billings T. I. p. 300.
(5) Billings T. I. p. 303.

woonde eens den maaltijd bij, die buiten op het gras gehouden werd. Eene groote heilbot was het eenige gerecht, schoon voor een Opperhoofd opgedischt. De visch was pas gevangen; twee zijner minderen aten 'er de kieuwen uit; daarna werd de kop afgesneeden, een weinig uitgewasschen aan het strand en aangeboôden aan het Opperhoofd. Deze verslond 'er een gedeelte van, benevens vrij wat nekvisch; al het overige werd aan stukken gesneeden en door de gasten gegeten, die de graaten niet slechts schoon afscheurden met de tanden maar zelfs als honden kaauwden (1).

Onbekend met alle lekkernij en kunstdrank, is de rook- en snuif-tabak de eenige kunstbehoefte of verspapering, welke zij kennen, en die, helaas! alleen genoeg is, om hun altijd arm en afhanglijk te maaken bij de *Russen*, die ze hun tot duuren prijs verschaffen (2).

De kleeding en de tooi dezer eilanders zijn voegzaamer en met meer kunstsmaak, dan men wel van derzelver maaltijd en verblijf

(1) Cook D. XI. bl. 360, 361.
(2) Cook D. XI. bl. 334, 363.

blijf zou wachten. De vrouwen zijn gekleed in een wambuis van zeebeeren-vel of van eenig ander tweeflachtig dier, waarvan zij het haair naar binnen dragen, met eenen ftijven en overeindftaanden kraag, vol keurige vercierzelen. Smalle reepen leder zijn voor en agter op dit kleed genaaid en, even als de kraag, met allerleije aardigheden vercierd. Om de pols dragen zij polsringen, eenen halven duim breed, van zwart zeekoeijen-vel, zoo ook boven den enkel, gaande zij meestal blootvoets. Behalven de oor- neus- en lip-verziercelen beprikken zij de kin met vijf rechtftandige lijnen, als mede de wangen en de armen (1).

De mans hebben een wambuis van vogelen-huid gemaakt, waarvan zij de veders nu eens buiten, dan eens binnenwaards, dragen. De binnenzijde dier huid is rood geverwd en met reepen van leder op de naaden belegd, die kunstiglijk genaaid en geftikt zijn met wit dasfen-haair of met zenuwen van zeedieren van verfchillende kleur. Over dit wambuis dragen zij een op-

(1) Billings T. I. p. 291, 292. Cook D. XI. bl. 360.

opperkleed van darmen, dat ſchier doorſchijnend en ondoordringbaar is voor het water en voorzien van eene kap, die over het hoofd kan worden getrokken. Hunne beenen zijn met lompe laerzen geſchoeid, die de vrouwen ook zomtijds dragen, wanneer zij op het rotzige ſtrand komen. Deze laerzen zijn gemaakt van zeeleeuwen-huid, en van binnen met droog gras bekleed (1).

De mans dragen het haair kort afgeſneeden. De vrouwen houden het ſlechts kort op het voorhoofd: al het overige kammen zij agterover en vlechten het in eenen knoop boven op het hoofd te zamen (2).

Een houten hoed of liever een, om het voorhoofd ſluitende, rand, met groene en andere kleuren geverwd, en boven aan met lange borſtels van het een of ander zeedier beſtoken, waaraan koraalen zijn gehecht, overſchaduwt het aangezicht van den man en dient tevens om de kap van zij-

(1) BILLINGS T. I. p. 293, 294. COOK D. XI. bl. 230, 231, 359.

(2) BILLINGS T. I. p. 293.

zijnen overrok boven het hoofd vast te maaken (1).

De mans geven alzoo aan de vrouwen hier niets toe in den opſchik. Hun ſmaak en keurigheid zoo wel, als hun afkeer van alle huidbeſmeering, die elders zoo gemeenzaam is, maakt dit volk ooglijk en aangenaam genoeg, doch ſlechts op eenen afſtand, wijl de onreinheid hunner woningen zich aan hun lijf en kleeding mededeelt, die beiden van naderbij vol ongedierte worden bevonden (2).

Het huisraad dezer eilanders in bakken, lepels, emmers, kannen en korven beſtaande, is net gemaakt en heeft een goed fatzoen, ſchoon meſſen en bijlen van ijzer hun eenige gereedſchap uitmaaken (3). De naald, waarmede zij hunne klederen ſtikken, is het been uit eene meeuwenvlerk. Dezelve heeft eene ſpleet in plaats van een oog, terwijl het garen uit zenuwen van zeekoeijen vervaardigd is, nu eens niet dik-

(1) Billings T. I. p. 296. Cook D. XI. bl. 359.

(2) Cook D. XI. bl. 361.

(3) Cook D. XI. bl. 363.

dikker dan een haair, dan eens zoo dik als gewoon bindgaren (1). Al het naaiwerk wordt door de vrouwen verricht. Zij maaken de kleederen, de laerzen, en overtrekken de vaartuigen met vellen. Zij maaken de matten en mandjens en vervaardigen alles met eene netheid en volmaaktheid, welke van haare ſchranderheid en werkzaamheid getuigen (2).

De *Canoos* dezer eilanders zijn de kleenſten, welken men vindt aan de *Americaanſche* kust. Derzelver ſpiegel is ſtomp, derzelver voorſteven gevorkt. Zij zijn zamengeſteld uit dunne latten met zeerobbenvel overtrokken. Bij de lengte van twaalf voeten, hebben zij in het midden ſlechts anderhalve voet breedte en twaalf of veertien duimen diepte. Zij kunnen twee per zoonen voeren, wanneer de een zich plat in dezelve uitſtrekt, terwijl de ander in de ronde opening zit, welke 'er in het midden is. Dit gat heeft een ſtaande rand, waar-

(1) BILLINGS T. I. p. 294, 295. COOK D. XI. bl. 363.

(2) COOK D. XI. bl. 364. BILLINGS T. I. p. 300.

waarom darmvliezen zijn genaaid, die als eene beurs te zamen getrokken kunnen worden om het lijf van den man, die in het midden zit. Wanneer deze voords zijne mouwen wel heeft te zamen getrokken om zijne handen, en zijne kap wel vastgemaakt om hals en hoofd, dan zit hij geheel waterdicht in zijne *Canoo*, welke hij met eenen dubbelden riem, nu aan deze, dan aan gene zijde pagaaijende, zoo ſnel in eenen rechten lijn beweegt, dat het best zeilend ſchip hen niet vooruit kan lopen. Het visch- en jagt-tuig ligt onder ſtrooken leder op de *Canoo* voor hem, hetwelk hij even behendig gebruikt, als het keurig vervaardigd is (1).

Schilderachtig is de vertooning, welke deze eilanders in zee maaken. In het heldere zeewater ziet men vaartuigen, zelve zoo doorſchijnend als geolied papier, waardoor men de beweging van het onderſte gedeelte der luiden, die 'er in zitten, duidlijk kan zien. Hun even doorſchijnende overrok, hun bevallig hoedjen, de gemaklijkheid hunner beweging en de ſnelheid en rich-

(1) Cook D. XI. bl. 367, 368.

richting van hunnen voordgang leveren een toverachtig geheel uit, het welk eene nieuwe ſoort van tweeſlachtige ſchepzels vertoont, niet min ſtout te water dan de visſchen zelve, daar zij midden tusſchen de branding zich vermaaken, en zomtijds tot den hals toe door het water gaan (1).

Hun visch- en jagt-tuig is van hout en been vervaardigd met de uiterſte volmaaktheid en keurigheid. Zij visſchen met den hoek en lijn zoo wel, als met den harpoen. Hunne vischhocken zijn gemaakt van been, hunne ſnoeren van zenuwen. De harpoen is bij hun een werktuig van meer zamenſtelling en hoogere volmaaking. Zij gebruiken denzelven zoo wel op de jagt van wilde dieren en vogelen, als op hunne visſcherij. Voor het eerſte gebruik heeft hij ſlechts éénen geweêrhaakten punt; voor het tweede is hij gewapend met drie vanêénſtaande en geweêrhaakte punten van dun been vervaardigd. Tegen de zeekoeijen en andere bewooners der diepte heeft de harpoen eenen punt, die los zit in zekeren ſluitband, en die alzoo het

(1) Billings T. I. p. 296—298.

het gewonde dier volgt, wanneer het in de diepte gaat: aan het zelve is een lijn vastgemaakt van ontzaglijke lengte, die van den ſteel des harpoens afloopt en met het andere einde aan denzelven vast is, zoodat deze tevens op het water drijvende voor dobber dient, om de prooi te doen wedervinden, die weldra afgemat wordt door de onophoudelijke onrust en ſmart, welke hem deze dobber veroorzaakt (1). Deze harpoenen zijn rood, wit, blaauw of zwart geſchilderd, met zekere bergaarde en vischtraan (2), en zijn met de blaas van de zeekoe voorzien, om boven water te worden gehouden. De lijn zelf is doorvlochten met kleene roode pluimen en met dierenhaair, het welk hem bevallig maakt voor het oog (3).

Voor den landbouw vindt men bij deze menſchen nog geen gereedſchap. Noch de luchtſtreek noch de grond zijn ook bemoedigend voor dien arbeid. Visſcherij en jagt houden hun geheel onledig, en bei-

(1) BILLINGS T. I. p. 295, 296.
(2) BILLINGS T. II. p. 143, 144.
(3) BILLINGS T. I. p. 295.

beide drijven zij in ſtillen vrede met hunne nabuuren, zoodat zelfs geene wapenen tot aanval of verdeediging bij hun gevonden worden. COOK vermoedt nogthands, dat de *Ruſſen* hun ontwapend zullen hebben, en dat ook dezen hun alle grootere vaartuigen zullen afgenomen hebben, niet kunnende denken, alhier, bij eenen zoo aanmerklijken trap van zekere kunstbeſchaaving, de weerloosheid van den allereerſten natuurſtaat weder te vinden en kleener vaartuigen, dan elders aan de ganſche kust van *America*, te ontmoeten (1). De uitdrukking van BILLINGS: „ thands voeren zij geenen oorlog meer (2);" ſtemt met dit vermoeden overeen.

De zeden dezer menſchen hebben veel beminlijks. Zij hebben den lof van zeer godsdienstig van aard te zijn (3). Onder elkanderen zijn zij vriendelijk, vrolijk en en beſcheiden (4). Jegens vreemdelingen gedragen zij zich met eene beleefdheid, den

(1) COOK D. XI. bl. 365.
(2) BILLINGS T. II. p. 141.
(3) BILLINGS T. II. p. 145.
(4) COOK D. XI. bl. 375.

den onbeſchaafden volkeren oneigen (1). Verwittigd van derzelver terugkomst, vingen zij eenen voorraad van visch: door onſtuimig weder hun niet dagelijks kunnende voorzien van eene verſche vangst, kapten zij hout voor hun, en zonden het hun, aan takkebosſen gebonden, om 'er zich bij te verwarmen. Wel verre van woest of wreed te zijn, mogt hun de lof van zachtheid, menschlievendheid en gastvrijheid niet worden onthouden (2). Vreedzaamer, noch onſchaadelijker volk betuigde COOK nergens te hebben ontmoet, 'er bijvoegende, dat zij in eerlijkheid tot voorbeelden kunnen dienen voor de beſchaafdſte volkeren op den aardbol (3).

Twee gebreken ontluisteren dit tafereel van de zedenlijkheid dezer eilanders (4). De oneerbaarheid hunner vrouwen en de onnatuurlijkheid van hunnen eigen lust. Mogt de eerſte ſlechts eene overdreevene gastvrijheid en geene eigenlij-

(1) COOK D. XI. bl. 228.
(2) BILLINGS T. II. p. 121, 137, 145.
(3) COOK D. XI. bl. 358,
(4) COOK D. XI. bl. 376.

lijke ontucht heeten, zoo zou de geſchiedenis der volkeren voor haar pleiten, ſchoon de zedenlijkheid haar veroordeelde en onze denkwijze haar aanſtootlijk vond: en, mogten wij op een enkeld woord van BILLINGS ten aanzien van het laatſte afgaan, dan zou het verfoeilijke kwaad, hetwelk weleer bij deze eilanders de ſchandjongens openlijk als vrouwen tooide, alreeds uit hunne zeden geweeken zijn (1).

Het bleef den Reizigers onmogelijk, eenige naauwkeurige berichten wegens den Godsdienst dezer eilanders mede te deelen, hoe gemeenzaam zij ook met hun waren geworden. Eigen bijgeloof en de ongeſchiktheid der *Ruſſiſche* Priesters bij hunne bekeering van de afgoderij mogen de redenen hunner agterhoudenheid hierin worden genoemd. Zij gelooven, dat de *Koughas* of Goden der *Ruſſen* magtiger zijn, dan de hunne, en dat dezen, even als zij zelve, in eenen ſtaat van overheerſching zijn gekomen, na dat zich deze vreemdelingen op hunnen bodem hebben gevestigd: zij noemen derzelver naam dan ook nooit,

(1) BILLINGS T. I. p. 302.

nooit, om hun niet te ontdekken en aan wreede marteling bloot te ſtellen. In elken vreemdeling die naar hunne Goden vraagt, vermoeden zij eenen vervolger: van daar houden zij alle hunne plegtigheden zoo geheim als verborgen, ſchoon zij hunne oude feesttijden vieren in de lente en in den herfst, wanneer zij den trommel ſlaan en hunne vrouwen naar deszelfs maatſlag danzen. Bij deze gelegenheden ſchilderen zij het aangezicht en dekken het zelve met een masker. Zij noemen deze maskers met denzelfden naam als hunne Goden, *Koughas*, en beſchouwen dezelven als *talismans* of tovermiddelen, die hun beſchermen tegen alle onheilen op gevaarlijke ondernemingen (1).

On-

(1) BILLINGS T. II. p. 140—142. Een *Ruſſisch* Priester, aan boord van BILLINGS, vond goed, alle de maskers, dien hij in eene wooning bijeen vond, te verbranden en de eilanders de zwaarſte ſtraffen te dreigen, indien zij voordgingen, de Afgoden te dienen. Verſcheidenen dwong hij, zich te laten doopen, zonder hun iet anders te kunnen doen begrijpen, dan dat zij voordaan de Drieëenheid moesten aanbidden, den Heiligen NICOLAAS aanroepen, en van een kruis, hetwelk hij hun aan den hals hing, alles verwach-

Onophoudlijk trachten zich deze menſchen de beſcherming van het Opperwezen, het geen zij *Aghogok* noemen, te verzekeren niet ſlechts voor dit maar ook voor het toekomende leeven. Het laatſte gelooven zij zonder eenigen twijfel, en zij houden zich verzekerd, dat allen, die zich hier naar den wil van *Aghogok* gedragen, hier na zonder eenige moeite alle noodwendigheden zullen verkrijgen en niet meer onderworpen blijven aan de *Koughas*, die alzoo hunne booze geesten ſchijnen, wier gunst hun eeniglijk, uit hoofde van het kwaad, hetwelk zij hun zouden kunnen doen, aan gelegen is (1).

Hun-

'ten, wat zij wenschten. Hij zelf was zulk een onmensch, dat hij, eenmaal een gedeelte van zijne mondbehoeften op zekeren weg kwijt geraakt zijnde en twee *Tartaren*, die hem geleidden, verdenkende, beide deze menſchen elk bij eenen arm aan eenen boom ophing en zoo geweldig geesſelde, dat de een het beſtierf. Naderhand vernam hij, dat zijn voorraad door anderen was geſtoolen, en nu beandwoordde hij het verwijt wegens zijne mishandeling der onſchuldige *Tartaren*, met te zeggen: „ dat zegt niets, zij waren toch geene *Christenen!*" BILLINGS T. I. p. 301, 302.

(1) BILLINGS T. II. p. 145.

Hunne denkbeelden van de ſchepping maaken het menſchelijk geſlacht op bevel van *Aghogok* afkomstig van de honden, terwijl zij van hunne eigene voorvaders zeggen, uit het westen te zijn gekomen, alwaar zij tevens zeggen, dat een zeer uitgeſtrekt land ligt (1).

Zij kennen geene huwelijks plegtigheden. Wanneer zij eene vrouw willen hebben, kopen zij 'er eene van haare ouders: en zij nemen 'er zoo veelen, als zij kunnen onderhouden. Hebben zij berouw van hunnen koop, zij brengen de dogter aan de ouders weder, die verplicht zijn, den koopprijs te rug te geven (2).

Bij de geboorte van een kind heeft bij hun geene meerdere plegtigheid plaats: men zorgt alleen, den jonggebooren wel te waſchen (3). Den overleedenen daartegen wedervaart veel grooter eer. Het lijk wordt in mos en hooi gewikkeld, voords in het fraaiſte kleed geſtoken, daarna in eene zeer ruime kas gelegd met al het visch- en jagttuig

(1) BILLINGS T. II. p. 143.
(2) BILLINGS T. I. p. 301.
(3) BILLINGS T. I. p. 303.

tuig van den overleedenen; welke kas het graf tevens is, het geen op eenen heuveltop wordt gebragt, omgeven met veelvuldige matten en andere fraaijigheden, en van boven met aarde en mos bedekt. De vrouwen worden met mindere plegtigheden begraven (1). Omtrend de overleedene kinderen gaat de moederlijke tederheid zoo ver, dat zij derzelver lijken verſcheidene maanden bij zich houden, dezelven zorgvuldig droog houdende en niet eer aan het graf overgevende, voor dat het verderf ondanks alle zorgen der tederheid de overhand neemt, of voor dat het moederlijke hart het gevoel der ſcheiding kan verduuren (2).

Op het gebergte vindt men verſcheidene ſteenhoopen, dien men voor grafplaatzen zou aanzien, maar dezelven zijn wegwijzers, die in den ſneeuwtijd of wanneer het zeer mistig is, uitſtekenden dienst doen. Elk der eilanders, die deze ſteenhoopen voorbijgaat, werpt 'er eenen ſteen op (3).

Wel-

(1) BILLINGS T. I. p. 303. COOK D. XI. bl. 375.

(2) BILLINGS T. I. p. 303.

(3) BILLINGS T. I. p. 305. COOK had ze

Weleer was de Regeering op de *Aleoutiſche* eilanden, op *Oonolaska* vooral, eene leenregeering, met eenen Koning aan het hoofd. De Oppervorst van dit eiland voerde den tijtel van *Kikaga-dogok*, om dat hij door alle de eilanders verkoozen was uit de *Dogoks* of jagers, dat was uit de Opperhoofden der onderſcheidene gehuchten of dorpen. Alle de overige inwooners waren *vaſallen*, onder den naam van *Thatas* (1). Thands zijn de *Aleouters* onderworpen aan de overheerſching der *Ruſſen*, die op deze eilanden komen jagen, allen veel woester, dan de inboorelingen zelve, volgends BILLINGS, zonder dat het gezag van het *Ruſſiſche* Opperbewind zich ten zijnen tijde nog had kunnen uitſtrekken tot aan deze eilanden, om dezelven te bevrijden van derzelver geweldenarijen. Alleen van de volſlagene uitrooijing der dieren, op welken zij jagt maaken en die 'er dagelijks verminderen, ſchijnt de verlosſing van dezen overlast der menſchen verwacht te mo-

ze allen voor grafplaatzen gehouden, D. XI. bl. 375.

(1) BILLINGS T. II. p. 142.

mogen worden. Zij komen 'er van tijd tot tijd, nemen terſtond een aantal mans en vrouwen in hunnen dienst, verſlaaven de eerſten aan zich door eenige bladeren tabak, de laatſten door kleene ſnuisterijen (1). Overigens leeven deeze jagers of pelterijhandelaars met de inboorelingen gemeenzaam onder één dak; ſchoon zij hunne afzonderlijke tafel houden, die evenwel niet veel verſchilt van die der eilanders, behalven in toebereiding alleen (2). De vrees van eenen eilander, van vervoerd te zullen worden naar *Kamſchatka*, was groot genoeg, om hem zich zelven den hals te doen afſnijden (3).

De taal eindelijk op deze eilanden zoo wel, als van de inwooners van *Nortonsbaai*, heeft eene bijzondere overeenkomst in tongval met die der *Groenlanders* en *Eskimoos*, het welk COOK tot eene gelijkheid van afkomst dezer menſchen heeft doen beſluiten (4). BILLINGS merkte op, dat men

(1) BILLINGS T. I. p. 304. T. II. p. 125, 145—149.
(2) COOK D. XI. bl. 357.
(3) BILLINGS T. II. p. 14, 15.
(4) COOK D. XI. bl. 376.

INWOONERS VAN OONOLASKA.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

men 'er de *th* volkomen in den *Engelſchen* tongval uitſprak (1).

De afbeelding dezer menſchen, in alle deelen beandwoordende aan de beſchrijving, welke wij van hun hebben opgemaakt, is eene welgeſlaagde overneming van het hoofd des mans en der vrouw bij COOK (2), van beider kleeding ten voeten uit bij BILLINGS (3), van de *Canoo* bij den eerſten (4), en van het landſchap bij den laatſten, in het welke men ter zijde van den man den kruin kan onderſcheiden van het hol, het welk zij bewoonen. Gereed, om bij eenen ſtormachtigen lucht in zee te gaan, biedt de zorgvuldige vrouw hem het masker aan, het geen bij BILLINGS (5) afgebeeld is: maar de man wijst die voorzorg af, ſchijnende de vrouw gerust te ſtellen, dat 'er geen gevaar bij zijnen togt zal zijn.

(1) BILLINGS T. II. p. 140.
(2) COOK D. XI. bl. 230. pl. CVI** en CVII**.
(3) BILLINGS *Collection des planches*, pl. V.
(4) COOK D. XI. bl. 231. pl. CVIII**.
(5) BILLINGS *Collect. des planch.* pl. XI.

NOOTKA.

In Lentemaand van den jaare 1778 liep COOK aan de *Noordwestkust* van *America* eene baai in, welke hij *Koning-Georges-baai* noemde, doch, gelijk hij naderhand hoorde, bij de bewooners zelve *Nootka* heetede (1). Hij meende, het eerſte deze baai ontdekt te hebben, doch verwonderde zich reeds, dat zijne matroozen twee zilveren tafellepels, van *Spaansch* maakzel, naar het ſcheen, van de inboorlingen gekocht hadden, en kon zich zelven den twijfel wegens vroegere ontdekkingen en gemeenſchap met *Europeërs* geenzins ontnemen (2). Niet ſlechts bleek het den *En-*

(1) COOK's *Reize* D. XI. bl. 29.
(2) COOK D. XI. bl. 21, 93, 95, 97.

Engelſchen naderhand, dat de *Spanjaarden*, op hunnen zeetogt ter ontdekkingen in 1774 en 1775 door QUADRA geleid, deze baai gevonden, maar ook hun ouder recht gehandhaafd hadden, door dezelve in Bloeimaand van 1789 plegtig in bezit te laten nemen voor de *Spaanſche* kroon (1). De *Engelſche* naarijver vond niet goed, deze ouder aanſpraak te eerbiedigen. Het voorwendzel, dat de eer der juiste bepaaling dezer kust aan COOK toekwam, en dat daarin de waare roem eener landontdekking gelegen was, werd genoegzaam geacht, om eene krijgstoerusting ter zee te billijken, ten einde de *Spanjaarden* met geweld te verdrijven. Met eene verbaazende ſnelheid werd in 1791 het ſchoonſte ſmaldeel Oorlogſchepen gewapend, het welk nog immer eene *Engelſche* haven uitliep. Op den eerſten van Herfstmaand van 1792 bereikte het zelve alreeds zijne beſtemming (2), beſlisſchende het onverhoedsch geweld

(1) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. I. p. 439, 440.

(2) VAN COUVER *Voyage autour du monde*, T. I. p. 8, 9, 13, 20.

weld volkomen in de plaats van alle recht, het welk echter, hoe rechtmaatig het ook in het oog der *Europeeſche* Staatkunde ſchijne, in dat der menschheid eene belagchelijke aanmaatiging is, waarmede zich het onrechtvaardigſte geweld ſtoffeert.

Belangrijk wordt ons eene kust, om wier bezit zoo ſpoedig *Europeeſche* wapenen werden opgevat, even als eene ſchoone, wier hand twee medeminnaars elkanderen met den kling betwisten. NOOTKA had zich alreeds laten innemen door de zeden van haaren *Spaanſchen* Heer (1), en verwekte daar door zelfs geene meerdere ijverzucht bij den *Engelſchen* Verwinnaar, dan haare bewooners onze begeerte prikkelen, om derzelver eigen aard en zeden van naderbij te leeren kennen.

De ligging dezer baai is door COOK bepaald op 49° 33′ Noorder Breedte en 233° 12′ Oostlijke Lengte (2). VAN COUVER ſtelde dezelve op 49° 34′ 20″ Noorder Breedte en op 20′ 30″ Oostlijker, dan COOK, maar vermoedde eenig verloop in zij-

(1) VAN COUVER T. I. p. 438.
(2) COOK D. XI. bl. 29.

zijne werktuigen ter bepaaling der lengte (1). Zeer aanmerklijk is de diepte in het midden van deze baai en zelfs op sommige plaatzen digt aan de wal, en talrijk zijn de havens binnen haaren omtrek (2).

De luchtſtreek dezer kust ſchijnt veel zachter, dan op de oostkust van *America* onder dezelfde breedte. Wanneer de wind tusſchen het noorden en westen ſtaat, is het weder fraai en helder: tusſchen het westen en zuiden is het dampig met regen. Dus bevond COOK het in Grasmaand, en merkte daarbij op, dat de kwik, zelfs in den nacht, nooit laager dan 42° daalde, en zeer dikwijls over dag tot 60° rees. Ook op de laage gronden beſpeurde hij geene vorst: de groeijing integendeel had aanmerklijke vorderingen gemaakt, zijnde 'er het gras toen reeds eenen voet lang (3).

Langs de kust is het land van middelbaare hoogte en effen. Meer binnenwaards rijst het tot zeer ſteile bergen, meestal in ſtom-

(1) VAN COUVER T. I. p. 340, 465, 466.
(2) COOK D. XI. bl. 31.
(3) COOK D. XI. bl. 33.

ſtompe of ronde kruinen eindigende. Zommigen derzelven kunnen hoog heeten; de overigen zijn ſlechts middelmaatig: maar allen zijn zij, tot op den kruin toe, met de dikſte bosſchen bewasſchen, even als de laage grond naar den zeekant. Eenige, ſchoon weinige kaale, plekken der bergen vertoonen derzelver ſteenachtigen grond, die meer met gerot mosch en vermolmd hout van boomen, dan wel met eene eigenlijke aarde, overdekt is. De grondſlag dezer bergen ſchijnt alzoo gansch rotsachtig, gelijk ook de ganſche oever der baai, die één rotsklomp is, zoo dat derzelver kleener bogten door ſtukken en afſcheuringen alleen van rotzen worden gevormd (1).

Schoon het aan de uitwatering van groote rivieren ontbreekt en men geene bronwellen kan verwachten in zoo rotsachtigen grond, vindt de Zeereiziger 'er echter genoegzaame beekjens van zoet water, door den regen en ontdooide ſneeuw waarſchijnlijk alleen onderhouden (2).

Men vond wel ijzer en koper in de han-

(1) Cook D. XI. bl. 31, 32.
(2) Cook D. XI. bl. 32, 33.

handen der *Nootkaërs*, maar geene reden, om derzelver ertzen aan den grond, dien zij bewoonen, toe te ſchrijven. Eene grove, roodachtige, roode en okerachtige zelfſtandigheid was de eenige delfſtof, welke men als landeigen opmerkte. Gelijk de inwooners die gebruikten tot hun blanketzel, zoo vond men ook bij hun dingen van eenen harden zwarten granitſteen, eenen graauwachtigen wetſteen, den gemeenen olieſteen der timmerluiden en zekeren toetsſteen. Ook gebruikten zij het doorſchijnend bladerig glimmer of *Muscovisch* glas, alsmede eenig rotskrijſtal, het welk eene kunstig geſleepene gedaante had, zeer ſchaarsch was en van elders aangebragt ſcheen (1).

Verſcheidene ſoorten van pijnboomen en de witte cijpres maaken de bosſchen uit, groeijen over het algemeen met zeer groote kracht en verkrijgen eene groote hoogte. De verſcheidenheid in gewasſen ſchijnt overigens niet zeer groot. Aardbezieën, flamboozen, aalbezieën en kruisbezieën-ſtruiken omzoomen de bosſchen en den voet der rot-

(1) Cook D. XI. bl. 49, 50.

rotzen. Binnen de bosschen groeit tweederlei kreupelhout met eene veelvuldigheid van mosschen en vaaren, tot wier benoeming de kruidkunde der Reizigers te kort schoot. Karmozijnroode ranunkels en reeds uitbottende wilde roozenstruiken beloofden 'er in een meer gevorderd jaargetijde het cieraad van bloemen (1). COOK kwam te vroeg in het jaar, om de Natuur in haaren bloei te vinden: VAN COUVER schijnt dezelve minder te hebben gade geslagen.

Uit de vellen door de inwooners ter markt gebragt herkende men *raakoons*, marters, eekhoorens, beeren, herten, vossen, wolven, hermelijnen en misschien ook elanden en buffels voor de landdieren dezer kust. Varkens, honden en geiten zijn nog niet doorgedrongen tot deze plaats, ook scheenen de inboorlingen geene kennis te hebben aan de gewoone rotten, welken zij den naam van eekhorens mededeelden, gelijk zij aan de geiten dien van een jong hert of hertekalf gaven (2).

Het gevogelte is schaars in soorten en wei-

(1) COOK D. XI. bl. 33, 34.
(2) COOK D. XI. bl 36—39.

weinig in aantal. Het zelve toont door deszelfs ſchuwheid genoeg, dat 'er jagt op wordt gemaakt, tot voedzel door het vleesch en cieraad door de veders. Kraaijen en raaven, blaauwe aakſters, gemeene winterkoningjens en bruine arenden met witte koppen en ſtaarten zijn de gevederde boschbewooners, onder welke de *Canadaſche* lijſter alleen de zingende is. Behalven dezen meende COOK nog eenige onopgemerkte ſoorten, tot het geſlacht der ſpechten, vinken en ſtrandlopers behoorende, als mede eene nieuwe ſoort van het bloemzuigertjen of *Colibris* te vernemen. Het water en het ſtrand ſcheenen hem niet rijkelijker bevolkt door gevogelte. Groote ſtormvogels, meeuwen en waterraaven, wilde eenden en zwaanen, benevens ſteenpikkers en plevieren hielden zich op aan deze kust (1).

Visſchen zijn 'er menigvuldiger in aantal, ſchoon ook al in verſcheidenheid gering. Gelijk men echter den kleenen haring, van de kleenere ſoort der ſardijnen, in zeer groote hoeveelheid aantrof, welke ſlechts op gezette tijden de onderſcheidene kus-

(1) COOK D. XI. bl. 42—45.

kusten langs loopt, zoo meende men, dat de verſcheidenheid der visſchen ook in zekere jaargetijden aanmerklijk zou kunnen vermeerderen. De kleene bruine zeeſcorpioen, eene ſoort van kabeljaauw en de kleene zeedraak maaken de voornaamſte vischſoorten uit. Men vond ook haaijentanden bij de inboorlingen, en onder de zeedieren, welken men langs deze kust waarnam, zag men walvisſchen, bruinvisſchen, zeekalveren, en bij uitſtekendheid den zeeötter. Het laatſte, meest in het water leevende, dier wordt hier in overvloed gevonden, wiens bont, zachter en ſijner, dan dat van alle andere dieren, welken men kent, een zoo belangrijk artijkel van koophandel geworden is, dat de hoeveelheid en uitmuntendheid daarvan de kust van *Nootka* alleraangelegenst voor de weelde van *Europa* gemaakt heeft (1).

Aan ſchulpvisſchen ontbreekt het der rotsachtige kust niet. Onder derzelver veelerleije ſoorten, welken alhier worden gevonden, munten de mosſelen uit in overvloed en in grootheid, zijnde veelen derzelven eenen

(1) Cook D. XI. bl. 39—41, 45—48.

eenen ſpan lang; zommigen hebben vrij groote paerlen in, die echter ſlecht gevormd en gemeen van kleur zijn (1).

Onſchadelijke ſlangen, welken de inwooners zonder eenige vrees of voorzorg in de handen nemen, en waterhagedisſen, met den ſtaart van een aal, maaken de kruipdieren uit, die zich in de bosſchen en kleene ſtilſtaande waters ophouden (2).

Talrijker is 'er het geſlacht der *inſecten*, van welken men in het vroege voorjaar reeds zoo veelerleije en zoo veelvuldige kapellen, hommels, torren en muskiten ontmoetede, dat men zich den zomer in dit boschrijke land door derzelver overlast onaangenaam moest voorſtellen (3).

De redenlijke bewooners dezer kust zijn menſchen van min, dan gewoone, grootte, gemeenlijk zeer gezet of liever dik en rond van geſtel, maar niet ſterk geſpierd. Eigenlijke zwaarlijvigheid kan hun niet worden toegeſchreeven: in gevorderden ouderdom worden zij eer dun of mager. Der mees-

(1) Cook D. XI. bl. 48.
(2) Cook D. XI. bl. 48, 49.
(3) Cook D. XI. bl. 49.

meesten aangezicht is rond en vol, ook ſomtijds breed met hooge uitſtekende wangen. Voords is hetzelve meermaal ingevallen of zamengedrukt aan de ſlaapen van het hoofd, zijnde de neus plat bij den wortel, ſtomp aan den knop en breed van vleugels. Het voorhoofd is lang, de mond rond, met groote en dikke lippen. De oogen zijn kleen, zwart, meer kwijnende dan ſchitterende; de tanden vrij gelijk en wel geplaatst, maar niet zeer wit. De mans dragen, of in het geheel geenen, of eenen kleenen en dunnen baard aan de ſpits der kin, zijnde in hunnen middelbaaren leeftijd zorgvuldig, om denzelven verder uit te plukken. De oude luiden hebben niet alleen groote baarden over de geheele kin, maar zelfs knevels, die van den bovenlip tot op de onderkaak nederhangen (1).

De wenkbraauwen zijn zeer dun en ſmal: maar het hoofdhaair is grof en ſterk, en, zonder eenige uitzondering, bij allen zwart, recht en ſluik nederhangende over de ſchouders.

De

(1) Cook D. XI. bl. 51, 52.

De ganſche geſtalte dezer menſchen is ineengedrongen. De hals is kort. De ſchouders zitten hoog. Aan lijf en armen zoekt men te vergeefsch naar ſchoonheid van vorm. Alle de ledemaaten zijn over het geheel zeer kleen naar evenredigheid van het geheele ligchaam: alleen de voeten zijn groot, doch deelen in den onaangenaamen vorm der overige leden. De enkels ſteken ver uit, en het ganſche been kenmerkt den gewrongen ſtand, waarin het zelve doorgaands gehouden wordt door op de hurken te zitten of op de knieën te leggen, gelijk zij, zoo wel in hunne huizen als in hunne vaartuigen, gewoon zijn (1).

De kleur van de huid dezer menſchen laat zich bezwaarlijk onderſcheiden van onder de korst van verw en ſlijk, waarmede zij zich bezoedelen. Hunne kinders, wier natuurlijke kleur nog niet bedorven is, zijn zoo blank als de onze en munten doorgaands uit in leevendigheid en aardigheid, of ſteken door derzelver vrolijkheid en geestigheid niet minder af bij de eenvormi-

(1) Cook D. XI. bl. 52.

mige gelaatstrekken en domme koelheid zonder eenige uitdrukking bij de ouders, dan door deze blankheid bij derzelver bezoedeling. Ook der ouden huid, wanneer dezelve ſchoon geſchraapt of door wrijving vrij was van het ſmeerzel, evenaarde in witheid aan die der *Europeaanen*, ſchoon dan van eene bleeke en doffe tint, welke het gevolg der onreinheid mag heeten (1).

De vrouwen onderſcheidden zich in COOK's oogen maar weinig van de mannen door eenige meerdere tederheid of grootere bevalligheid. Hij ontzegde haar alle aanſpraak op ſchoonheid en aangenaamheid (2). Gunstiger was het oordeel van VAN COUVER over de dogter van het Opperhoofd MAQUINNA. „Wij vonden haar," zegt hij, „zitten in zekeren hofkring, nadat zij kort te vooren openlijk tot erfgenaame en opvolgſter van haar's vaders bezitting en gebied erkend was. Naast haar zaten drie vrouwen van haaren vader en een gansch aantal bloedverwanten. Zij was

(1) COOK D. XI. bl. 52, 53.
(2) COOK D. XI. bl. 53.

was kleen van geſtalte en zeer gezet van lijf; haar gelaat was rond, met kleene trekken: maar de huid was ſchoon; de kleur ſchier blank; en, ſchoon zij zich op eigenlijke ſchoonheid niet kon laten voorſtaan, was zij geenzins onaangenaam (1)."

De talrijkheid der inwooners van *Nootka* werd door COOK bereekend op twee duizend menſchen; en een der twee dorpen, waarin toen de ganſche bevolking dezer kust verdeeld werd, had in 1794 nog tuſſchen de agt en negen honderd inwooners (2).

Hunne gemeene kleeding is een linne kiel of mantel, van boven bezoomd met eene ſmalle ſtrook bont, van onderen vercierd met franjen. Dezelve gaat onder den eenen arm door en is boven den anderen ſchouder door een koord vastgebonden van vooren en van agteren, als mede om den middel, zoo dat beide de armen ten gebruike vrij blijven. Behalven deze kiel, die tot de knieën reikt, dragen zij nog eenen

(1) VAN COUVER T. I. p. 448.

(2) COOK D. XI. bl. 68. VAN COUVER T. II. p. 333.

eenen anderen korten en ronden mantel met een gat in het midden, waardoor het hoofd wordt geſtoken. Dezelve bedekt de beide ſchouders, de armen, den rug en de borst, en is, even als het andere kleed, van dezelfde ſtof en op gelijke wijze omzoomd en gecierd (1).

Eene muts, van fijn matwerk in de gedaante van een omgekeerden kegel gevlochten en met onderſcheidene kleuren en figuuren vercierd, dekt hun hoofd. Dezelve heeft zomtyds eene ronde of puntige knop of bondel, van lederen kwasten gemaakt, en wordt ook met een keeleband vastgemaakt, om niet af te waaijen (2).

Tot dus verre is de kleeding van man en vrouw beide gelijk: maar behalven dezelve werpen de mans dikwijls het vel van eenen beer, wolf of zeeötter met het ruige buitenwaards over hunne kleederen, het welk zij als eenen mantel onder de kin vast maaken, en nu eens van vooren, dan eens van agteren dragen, naar gelang dezelve hun het meest moet dienen in kouden wind.

(1) Cook D. XI. bl. 53, 54.
(2) Cook D. XI. bl. 54.

wind. In den regen dekken zij zich, door eene grove mat over de ſchouders te ſlaan (1).

Wolle klederen zijn mede wel, doch in gering, gebruik. In den krijg ragen zij eenen dik gevoêrden lederen mantel, die, door zijne grootte, het toebereide vel ſcheen te zijn van eenen buffel of eland. Op de gewoone wijze vast gemaakt, dekt hij van vooren de borst tot den hals toe, terwijl hij ſchier tot op de hielen nederhangt. Tot cieraad wordt die mantel zomtijds met verſchillend gekleurde vakken geſchilderd, welke verfraaijing zijne deugd verdient, zijnde hij niet ſlechts ondoordringbaar voor hunne pijlen, maar zelfs ondoorſtootbaar voor hunne ſpeeren. Nog een andere wapenrok is bij hun in den krijg gebruiklijk. Dezelve is een korten lederen kolder, met rijen van gedroogde herten-klaauwen bezet, die waterpas hangen aan lederen riemen, met ſchaften van vederen omzoomd, welk alles bij de minſte beweging een geratel maakt, naar het geluid van veele kleene ſchelletjens gelijkende,

(1) Cook D. XI. bl. 54.

de, waardoor deze kolder tevens als een ſpeeltuig in hunne toonkunst voorkomt, zijnde het daardoor onzeker gebleeven, of dezelve wel eens, ſchoon aan den ouden maliënkolder eenigzins gelijk, ter lijfsbeſcherming in den oorlog geſchikt zij (1).

Bij den lof der gemaklijkheid zou hunne gewoone kleeding ook dien der welſtandigheid wegdragen, wanneer dezelve ſlechts ſchoon en rein werd gehouden: maar de geduurige beſmeering van hunne huid met oker en olie geeft aan hun dekzel eenen garstigen ſtank en vetachtige vuilheid, en maakt ze tot eene kweekſchool van ongedierte, waar van ze krielen, en het welk ook hier, gelijk bij de meeste wilde volkeren, door de wederwraak verſlonden wordt (2).

Gemeenlijk dragen zij het haair los nederhangende of in eenen bundel op het hoofd te zamen gebonden (3). Bij plegtige gelegenheden is het gemeenſte hoofddekzel eene menigte van teen of half geklopte boombast, die om het hoofd is gewon-

(1) Cook D. XI. bl. 59, 60.
(2) Cook D. XI. bl. 55.
(3) Cook D. XI. bl. 55.

wonden, met verſcheidene groote vederen, bijzonderlijk arendsvederen 'er ingeſtoken, of geheel met kleene witte vederen bedekt en als gepoederd. Als dan is ook het aangezicht geheel verſchillend gekleurd, zoodat het bovenſte en benedenſte gedeelte van het zelve tegen elkanderen afſteken en het geheel eene gekorvene gedaante krijgt; of het is beſmeerd met eene ſoort van vet, met verw gemengd, het welk naderhand tot eene groote verſcheidenheid van regelmaatige figuuren gevormd wordt en zich als beeldhouwwerk vertoont. Zomtijds verdeelen zij ook hun haair in kleene bundels, die, van twee tot twee duimen, tot het eind toe met bindtouw zijn vastgebonden; anderen binden het bij zulke gelegenheden van agteren ſtaartswijze te zamen en ſteken 'er dan takken in van de witte *cijpres*.

De woestheid en onooglijkheid van dezen opſchik wordt bij zulke gelegenheden nog vermeerderd door eene eindlooze verſcheidenheid van geſneedene houten momaangezichten, welken zij voor het gelaat of op het voorhoofd zetten. Zommigen gelijken naar de aangezichten van menſchen, met haair, baard en wenkbraauwen; anderen

naar de bekken van vogelen of naar de koppen van land- en zee-dieren, als wolven, herten, bruinvisſchen en anderen. Doorgaands zijn deze figuuren grooter dan de natuur, en meestal zijn zij met ſtukjens van de bladerige glimmer beſtrooid, terwijl zij nog nat van ſchilderwerk zijn, het welk derzelver monſterachtige leelijkheid al meer vergroot. De overdrevenheid hierin gaat zoo ver, dat zij zomtijds groote ſtukken hout, in de gedaante van de voorſteven hunner booten, voor het hoofd zetten; terwijl de zucht tot dergelijke vermomming tevens zoo onbegrensd bij hun is, dat men eenen het hoofd zag ſteken in eenen tinnen ketel, welken hij bekomen had, om daarmede, als iet ongemeens, te praalen. Of deze vermommingen behooren tot hun Godsdienstig bijgeloof, dan wel tot hunne krijgstoerusting, om zich verſchriklijk te maaken; alsmede of zij hun misſchien ter jagt dienen ter misleiding van het gedierte, dan wel ten blooten vermaak gedragen worden, is geenzins gebleeken: maar dat zulk eene toetakeling, welke een monſterachtige dierenkop op eene menſchelijke geſtalte in eene ruige beerenhuid vertoont, zeer zeker

zou

zou geſchikt geweest zijn, om vroeger bijgeloof en domheid te doen gewaagen van nieuwe monſters, welken men niet had durven naderen, kan men gereedlijk met den wijsgeerigen COOK toeſtemmen, en is misſchien niet weinig opheldernd voor zommige wonderverhaalen van den grijzen HERODOTUS (1).

Het eigen aangezicht dezer menſchen moet nu en dan de afſchuwelijkſte vertooning maaken. Eene zwarte, ligt roode of ook witte kleur wordt daartoe door hun aangewend, wier natte verw zij dan nog, even als op hun momtuig, met glimmer beſtrooijen (2).

De oorlel heeft bij veelen een vrij groot gat; ook is de bovenzoom van het oor op twee plaatzen doorboord. Stukjens been, ſchaften van vederen, op eenen lederen riem vastgehecht, kleene ſchulpen, bosſen van wolle kwasten, of ſtukken van dun koper zijn de geliefde oorcierzelen, welken zij aan de ooren hangen, en waarbij de ſchoon-

(1) COOK D. XI. bl. 55—59.
(2) COOK D. XI. bl. 55.

ſchoonſte glazen koraalen in hun oog geene bekooring hebben.

Bij veelen is ook het middenſchot van den neus doorboord, door welk gat zij een ſtuk zacht touw dragen. Bij anderen wordt een dunne ring van rood of geel koper of ook van ijzer aan den neus gedragen, welke ring op ééne plaats doorſneeden is, en door deszelfs veerkracht aan het middenſchot van den neus gehecht blijft.

Armringen van witte glaaze koraalen of van ſchulpen gemaakt, of ook bosſen van lederen riemen met kwasten, en breede ringen van eene hoornachtige, zwarte en blinkende zelfſtandigheid maaken bij hun het cieraad uit van handen en armen, terwijl ook hunne enkels pronken of misſchien geſtevigd worden door lederen riemen, of door zenuwen van dieren, tot eene aanmerklijke dikte gevlochten (1).

Twee dorpen, eenigzins ſtedelijk aangelegd, bevatteden in 1778 alle de inwooners van *Nootka*. Het eene, aan den ingang der baai gelegen, hangt op eenen rij-

(1) Cook D. XI. bl. 55, 56.

rijzenden grond, die zich van het ſtrand af tot aan den zoom der bosſchen uitſtrekt. De huizen in het zelve ſtaan trapswijze in drie rijen agter de anderen. De voorſten zijn de grootſten. De twee ſtraaten, die door deze richting gevormd worden, zijn op onregelmaatige afſtanden doorſneeden met ſmalle paden, laanen of ſteegen. Deze verdeeling en het tooneelmaatige der ligging geven een geregeld en bevallig aanzien, op eenigen afſtand beſchouwd: naderbij echter vindt men de allerlompſte gebouwen, ongeregeld aangelegd, niet behoorlijk van elkanderen geſcheiden en in allerleije richtingen geplaatst. Zij zijn van zeer lange en breede planken gebouwd, die de eene op den rand van de andere rusten, met teenen van den bast van pijnboomen aan malkanderen gebonden, en ſlechts hier en daar van buiten aan dunne ſtaaken vereenigd, doch van binnen aan zwaarer posten en dwarsbalken te zamen gebragt zijn. Aan de beide zijden en gevels zijn deze wooningen zeven of agt voeten hoog. Het agterſte gedeelte rijst een weinig, waardoor de planken, die het dak uitmaaken, ſchuinsch naar vooren lig-

liggen. Dezelven worden 'er flechts los opgelegd, om vanéén geſchooven te kunnen worden ter inlating van het licht en uitlating van den rook en weder digt geſchooven ter afweering van den regen (1).

Uit deze beſchrijving zou men, wanneer zij zich hierbij bepaalde, een vrij gunstig denkbeeld vormen van de vordering der bouwkunst dezer kustbewooners: maar door den opmerkzaamen Reiziger binnen in deze verblijven gebragt, verbaast men zich over den trap van ruwheid en onbeſchaafdheid, in derzelver aanleg zoo wel, als in derzelver bewooning, blijkbaar. Te vergeefsch zoekt men na eigenlijke deuren in deze huizen. Een, of toevallig opengebleeven of opzetlijk opengelaten, gat, door de verſchillende lengte der planken veroorzaakt, is de ingang, om welken te vinden men zomtijds eenige planken van malkanderen moet ſchuiven. In de zijden der huizen zijn eenige onregelmaatige gaten, waardoor men naar buiten ziet. Stukken van matten zijn derzelver luiken, die het inregenen beletten. Van buiten mag men zich ook ver-

(1) Cook D. XI. bl. 68, 69.

verbeelden, afgeſchootene, ſchoon kort bijeenſtaande wooningen, te zien: van binnen ziet men zich bedroogen, wijl de afſcheiding derzelven zoo gebrekig of liever zoo geheel verwaarloosd is, dat men door verſcheidene huizen tevens heenen ziet, die alzoo de gedaante aannemen van eene zeer lange ſtal met eene dubbele rij van ſtallingen en eenen breeden gang in het midden. Digt aan de wanden in elk dezer afdeelingen is eene kleene bank van planken, vijf of zes duimen hooger, dan het overige van den grond en met matten bedekt, waarop het huisgezin zit en ſlaapt. Gemeenlijk zijn deze banken zeven of agt voeten lang en vier of vijf voeten breed. Het vuur ligt midden op den vloer zonder haardſtede of ſchoorſteen. Aan het einde van eene middenſtraat vond COOK een geheel afgezonderd huis ſtaan, waarin vier ſlaapbanken waren; op elke derzelven woonde een afzonderlijk gezin, zonder eenig affchutzel hoegenaamd; allen hadden zij het midden van den vloer in gemeen gebruik (1).

Op-

(1) COOK D. XI. bl. 70, 71.

Opmerklijk is boven de voornaamſte huizen een geweldig zwaare balk in de lengte van het dak gericht, maar omtrend agttien duimen hooger dan het zelve geplaatst op even zwaare balken, die door het dak heen op den grond der gebouwen rusten. Zoo wel deze ſtutbalken, als die balken, die zonder eenig blijkbaar oogmerk evenwijdig met den nok des daks voordlopen, zijn in dikte niet veel minder, dan het benedenſte gedeelte der groote mast van een oorlogſchip. Men bemerkte wel, dat zij alleen waren geplaatst boven de huizen van Opperhoofden: maar bezwaarlijk kon men zich verbeelden, dat tot derzelver onderſcheiding alleen zulk een werk vervaardigd was, het geen den inwooners, bij derzelver gebrekige werktuigkunde, ſchier onbereekenbaaren arbeid moet kosten. De menſchengedaante, welken men aan de ſtutbalken gevonden heeft, waardoor zij van binnen zich als *Colosſaale* beelden vertoonen, ſchijnt veeleer eenigen grond te geven, om aan een Godsdienstig oogmerk te denken en den eerſten aanleg op te merken van het platte dak der *Oosterlingen*,

gen, de plaats der dagelijkſche gebeden (1). In dit gevoelen ſchijnt men nog meer verſterkt te worden, door het geen COOK, die den dwarsbalk boven het dak niet heeft opgemerkt, wegens den eerbied der kustbewooners voor deze beelden zegt. Ook hij zag in dezelven niet anders dan de ſtammen van zeer groote boomen, met het voorſte gedeelte tot een menſchelijk aangezicht gefneeden, de armen en handen aan de zijden uitgehakt, en met verſchillende kleuren geverwd, zoo dat zij waarlijk monſterachtige figuuren uitmaakten. Deze beelden hadden eenen algemeenen naam: twee derzelven werden met eenen bijzonderen eigen naam benoemd. Doorgaands hing eene mat 'er voor, als een gordijn, het welk de inwooners niet altijd wilden wegnemen, en, dit al doende, ſcheenen zij op eene zeer geheimzinnige wijze daarover te ſpreken. Op zekere tijden ſcheenen de inwooners voor deze beelden te offeren, gelijk zij ook voor dezelven eenig offer vroegen, wanneer zij de matten ter zijde ſchooven voor het nieuwsgie-

(1) VAN COUVER T. II. p. 333, 334.

gierige oog der Reizigers, terwijl het den teekenaar veel moeite en menig geſchenk kostede, om verlof te bekomen tot derzelver afbeelding. Niet overal waren deze beelden even groot, gelijk zij niet overal tot ſtutbalken van den grooten dwarsbalk behoefden te dienen: maar overal ſcheenen zij in de huizen aanwezig te zijn, terwijl overal dezelfde blijken van Godsdienstige hulde voor dezelven werden betoond (1).

Het huisraad dezer menſchen beſtaat voornaamlijk in een groot aantal kisten en kasſen van allerleije grootte, tegen de wanden van het huis, agter de zit- en ſlaap-plaats opeengeſtapeld, waarin zij hunne kleederen, vellen, maskers, wapenen en andere dingen bewaaren, ja, die zelfs bij zommigen winkelkasſen mogten heeten, zijnde voorzien met den voorraad, dien zij te koop hadden. Zommigen hebben een dekzel met hangers, van riemen gemaakt; anderen hebben ſlechts van boven een gat, waardoor het goed 'er ingelegd en uitgehaald wordt. Meestal zijn zij geſchilderd en geſneeden (2).

Het

(1) Cook D. XI. bl. 73—75.

(2) Cook D. XI. bl. 71, 72 Van couver T. III. p. 336.

Het overige huisraad beſtaat meest in vierkante emmers, ronde houten koppen en bakken, kleene ondiepe houten ſchotels, waaruit zij eten, als mede gevlochten korven en zakken van matten en dergelijke.

Het ganſche huishouden ligt doorgaands in de uiterſte verwarring. De ſlaapbanken alleen worden geregeld gehouden. Ook is de vuilheid en ſtank in hunne verblijven niet minder, dan deze wanorde. Zij droogen hunnen visch binnen's huis; ook kaaken zij 'er denzelven en laten het grom, als mede de afgekloovene beenderen en het overſchot van hunnen maaltijd rondom zich op den grond liggen, tot dat deze, zelfs nog meer letterlijke, mesthoopen hun in den weg zijn, waardoor echter de ſtank van visch, traan, rook, vuil en verrotting in hunne wooningen voor de *Europeërs* ondragelijk wordt (1). In de ſteegen en ſtraaten zelve, waar de opene lucht den ſtank verdrijft, kon het VAN COUVER bezwaarlijk zoo lang uithouden, tot dat hij zijnen weetlust voldaan

en

(1) COOK D. XI. bl. 72, 73.

en zijne geſchenken aan de inwooners uitgedeeld had (1).

Misſchien is het ondragelijke dezer onreinheid voor hun zelven de oorzaak, dat zij ruim zoo veel tijds ſlijten in hunne vaartuigen als in hunne wooningen: want men zag 'er hun dikwijls niet alleen in eten en ſlapen, maar 'er zich zelfs in ontkleeden, wanneer zij zich nederlegden, om zich in de zon te koesteren (2).

Eenvouwdig, maar tot het oogmerk alzins geſchikt, zijn hunne vaartuigen. Ook de grootſten, die wel twintig menſchen kunnen voeren, zijn uit éénen boom gemaakt. Veelen zijn veertig voeten lang, zeven breed en omtrend drie diep. Zij worden van het midden naar de einden al naauwer; de agterſteven eindigt plat af, de voorſteven ſpits opſtekende. Slechts zommigen dezer *Canoos* hebben eenig verciervel van ſnijwerk en zeehonden-tanden, als mede eene aangezette ſteven, met de afbeelding van eenig dier beſchilderd. Zij hebben geene banken, maar ſlechts dunne dwars-

(1) VAN BOUVER T. III. p. 335.
(2) COOK D. XI. bl. 76.

dwarsliggende ſtokken van binnen. Zij zijn voords zeer ligt en tevens vrij vast op het water. Hunne riemen hebben de gedaante van een boomblad, en zijn omtrend vijf voeten lang, met welken zij vaardiglijk omgaan, zonder als nog eenig gebruik van het zeil te maaken in hunne ſcheepvaart (1).

De *Nootkaërs* leeven van alles, wat hun de Natuur aanbiedt. Daar zij echter den grond niet bebouwen, is het voornaamlijk het dierenrijk, het welk hun onderhoudt, en de zee vooral, van wier bevolking zij beſtaan. De kleene haring maakt hunnen grootſten voorraad uit. Zij eten dien niet ſlechts versch, maar bewaaren ze gedroogd en gerookt in groote matten tot drie en vier voeten in het vierkant (2). Om den haring te droogen, hangen zij hem aan dunne ſtokjens eerst omtrend eenen voet van het vuur, en daarna al hooger en hooger, tot dat hij tegen het dak hangt, waarna hij, volkomen gedroogd zijnde, al-

(1) Cook D. XI. bl. 88, 89.
(2) Cook D. XI. bl. 79.

aldus bewaard wordt (1). De kuit van den haring wordt afzonderlijk door hun op zeegras gekleefd en almede in matten of manden gepakt voor wintergebruik, wanneer ze vooraf geweekt wordt en geen onſmaaklijke ſpijs oplevert, die het winterbrood dezer menſchen zou kunnen genoemd worden. Zij eten ook de kuit van anderen visch, maar ſchoon zij dezelve almede droogen en rooken, maakt de haring alleen hun wintervoorraad uit. Ook de mosſelen leveren hun een rijkelijk voedzel. Zij braaden ze in derzelver ſchulpen, bewaaren ze alzoo en eten ze zonder eenige andere toebereiding, ze alleen dikwijls in traan doopende. De bruinvisch vergast hun op zijn ſpek en zwoord zoo wel, als op zijn vleesch, het welk zij droogen en mede zonder verdere bereiding eten. Ook kooken zij eene ſoort van ſop van dit dier, door in hunne houten bakken water te gieten op zijn verſche vleesch, en het zelve door het inwerpen van heet gemaakte ſteenen te doen kooken, waartoe zij

(1) Cook D. XI. bl. 18.

zij telkens andere heete ſteenen in den bak werpen, terwijl zij de afgekoelde met zekeren tang weder weten op te haalen. De traan zelve wordt door hun uit eenen grooten ſchepper of lepel, van hoorn gemaakt, gedronken of onder hunne andere ſpijs vermengd (1).

Waarſchijnlijk gebruiken zij ook het vleesch van alle de dieren, op welken zij jagt maaken: maar, bij hun geen ſtuk vleesch van eenig dier aantreffende, heeft men getwijfeld, of de meeste vellen hun ook van elders zouden aangevoerd worden, wijl de ſchaarsheid van vleesch met den overvloed in pelterijen zich bezwaarlijk liet overeenbrengen. Uit de vogelen komen de zeemeeuwen, welken zij met hunne pijlen ſchieten, meermaalen op hunnen disch (2).

Verſcheidene wortelen en groenten, dien de onbebouwde grond van zelfs opgeeft, zijn hun almede welkom ten ſpijze: maar hun ſmaak is geheel afkeerig van alle ſcherpte, zoo dat de knoflook, die 'er in menigte groeit, bij hun ondragelijk is. Hunne tong

(1) Cook D. XI. bl. 79, 80.
(2) Cook D. XI. bl. 80, 81.

tong kon zich ook geenzins gewennen aan de *Europeeſche* ſpijzen, en wanneer men hun ſterke dranken aanbood, weerden zij dezelven af, als iet gansch onnatuurlijks en duldloos in hunnen mond (1).

Maar weinig voedzel en ſlechts kleene zeedieren eten zij raauw; al het overige wordt bij hun gebraden en, op de voorgemelde wijze, gekookt. Hunne ganſche ſpijsbereiding en alle hunne maaltijden komen echter in onreinheid overeen met de morzigheid hunner perzoonen en woningen. Hunne vaten ſchijnen nimmer te worden gereinigd; het overſchot van den voorigen disch blijft liggen tot de aanrichting van den volgenden. Hunne tanden zijn de ſnijmeſſen, om groote ſtukken vleesch tot behoorlijke mondvollen te verkleenen. De wortelen uit den grond worden zelfs niet gezuiverd van de aankleevende aarde. Alle uuren van den dag zijn hun ook onverſchillig voor den maaltijd; de voornaamſte ſchijnt evenwel op den middag te worden gehouden, want te-

(4) Cook D. XI. bl. 82.

tegen dien tijd zag men in verſcheidene huizen den ſopbak gereed maaken (1).

Hun jagt- en visch-gereedſchap beſtaat in netten, hoeken en lijnen, harpoenen, werpſpiezen, fuiken en een werktuig, het welk omtrend veertig voeten lang, doch maar vier of vijf duimen breed en omtrend eenen halven duim dik is, met een handvatzel in het midden, maar overigens met ſcherpe tanden van been, omtrend twee duimen lang, bezet. Van dit werktuig bedienen zij zich voor visch, die in ſchoolen zwemt, gelijk de haring en ſardijn. Hunne hoeken zijn van been en hout gemaakt. Hun harpoen beſtaat uit een ſtuk been met twee weerhaaken, die aan een ſteel van twaalf of vijftien voet lang gehecht is, doch van dezelve afloopt met eenen langen lijn, aan wiens eind de ſteel als een boei op het water drijft (2).

Boogen en pijlen, ſlingers en ſpeeren, korte knodzen van been niet ongelijk aan de *patoo-patoo* van *Nieuw-Zeeland*, en ſtrijd-

(1) Cook D. XI. bl. 82, 83.
(2) Cook D. XI. bl. 19, 89—91.

ſtrijdbijlen, in de gedaante van den gemeenen *Americaanſchen toma-hawk* of kopklooven, maaken de wapens in *Nootka* uit (1). De ſpeer is met eenen langen punt van been gewapend. Zommige pijlen hebben ijzeren punten: de meeste punten zijn echter ook van been, het welk getand is. De bijl is van ſteen, aan het eene eind geſcherpt, met het andere in een hout handvatzel gezet. Dit handvatzel gelijkt naar het hoofd en den hals van eenen mensch, waaruit de ſteenen bijl als eene tong uitſteekt, en, om deze gelijkenis nog treffender te maaken, is het handvatzel met haair bezet. Dit wapentuig heet bij hun *taaweesh* of *tsuskeeah*. Nog hebben zij een ſteenen wapen, *ſeeaik* genaamd, ſlechts eenen voet lang en met een vierkanten punt (2).

De kortheid van het laatſte wapentuig doet denken, dat zij gewoon zijn, lijf tegen lijf van nabij te vechten, terwijl tevens het ter markt brengen van een groot aantal men-

(1) Cook D. XI. bl. 83. Zie den laatſten op de plaat der *Nauwdowesſies* hier agter.

(2) Cook D. XI. bl. 84.

menſchenſchedels, de veelvuldigheid, bloedigheid en wreedheid hunner oorlogen, indien al niet meer, ſchijnt te bewijzen (1).

Gelijk het visch-, jagt- en wapen-tuig der *Nootkaërs* veelvuldige blijken draagt van hunne kunstbekwaamheden, zoo zijn hunne eigenlijke handwerken en werktuiglijke kunsten veel uitgeſtrekter en ſchranderer bedacht in aanleg en in uitvoering, dan men van de ſchijnbaare ſtompheid en ge-

(1) COOK D. XI. bl. 84. ST. SAUVEUR is hier zeer ſtellig en uitvoerig. „ Men zou gelooven," zegt hij, „ dat zij alleen voor den oorlog leeven: maar zij vechten niet, gelijk andere wilde volkeren. Zij bedienen zich van zekere krijgskunst, om zich van de overwinning te verzekeren, min door overmagt, dan door dapperheid en krijgstucht. De wederzijdſche ſtrijders ſchaaren zich in eenen uitgeſtrekten lijn, en het gevecht is van man tegen man, tot den dood toe. Wanneer men echter den verwonnen kan ſpaaren, doet men dit, doch om den roem des overwinnaars te vergrooten ten tijde, als hij zijnen gevangen in de vergadering der zijnen brengt, waar hij hem daadlijk als een offer ſlacht en met hun onder een woest vreugdegeſchreeuw verſlindt." p. 10. *Decouvertes de* COOK *et* LA PÉROUSE. — Wij kennen echter het gezag niet, waarop hij dit zoo ſtellig verzekert, en zullen nimmer onze gisſchingen noch ook die van anderen als daadzaken opgeven.

geringe beſchaaving dezes volks zou hebben mogen verwachten. Hunne linnen kleederen zijn gemaakt van den bast des pijnbooms, tot hennip geklopt, maar niet geſponnen. Hetzelve wordt met de hand gevlochten en is hierdoor wel niet zoo digt of vast als geweeven doek, maar zachter en buigzaamer, terwijl de vezels van den ongeſponnen hennip 'er genoegzaame digtheid aangeven. De wollen kleederen, ſchoon waarſchijnlijk op dezelfde wijze bearbeid, hebben meer overeenkomst met ons weefzel: maar de verſchillende figuuren, waarmede zij bewerkt zijn, toonen genoegzaam dat zij uit de hand zijn bearbeid. Ook hebben zij onderſcheidene graaden van fijnheid, zijnde zommigen als onze groffte dekens, anderen ſchier onze fijnſte evenaarende, doch het in zachtheid en in warmte winnende. De wol zelve ſchijnt hun van verſchillende dieren te komen, als van den vos en den bruinen los, van welken de laatſte verre de fijnſte ſoort is, weinig verſchillende van de kleur onzer grove wolle, doch na de bewerking eene andere gedaante aannemende, wijl 'er het haair zelf van dit dier onder is. De onderſcheidene figuu-

ſiguuren, in wier ſchikking geen geringe ſmaak werd opgemerkt, zijn gemeenlijk van eene donker bruine of geel geverwde kleur (1).

Hunne liefhebberij in het maaken van beelden en figuuren kenmerkt zich in al hun hand- en kunst-werk. Alles is met loofwerk opgecierd of draagt de afbeelding van eenig dier. Meest ziet men 'er menſchen-aangezichten op, welken zij zelfs op hunne wapens van ſteen en van been weten te ſnijden. Hunne teekenkunst drukt genoegzaam uit, het geen zij willen afbeelden: maar hun ſnijwerk is doorgaands grof en ruw, behalven alleen in hun momtuigen, waarin zij zich als bekwaamer beeldhouwers kenmerken. Deze eigenlijke beeldende ſmaak is zoo bijzonder eigen aan dit volk, dat men bij hun kleene menſchenbeeldjens, afbeeldingen van vogels, visſchen, land- en zee-dieren, vindt, ja zelfs kleene modellen van hun huisraad en van hunne *Canoos*. Hunne teekenkunst verheft zich zelfs tot zekere ſchilderkunst, daar zij niet ſlechts de omtrekken voor

(1) Cook D. XI. bl 84—86.

voor hun ſnijdwerk maaken, maar ook aan hunne figuuren en afbeeldingen de vereiſchte kleuren trachten te geven. Zoo zag men bij zommigen de walvischvangst op hunne mutzen geſchilderd, het welk te recht door COOK opgemerkt werd, als den eerſten trap om gevallen voor de vergetelheid te bewaaren; terwijl hij zelf twijfelachtig werd, of hij in zekere figuuren niet veeleer de eerſte ontwikkeling van beeldſchrift, ter voorſtelling van zekere bepaalde denkbeelden, dan wel de grillige voordbrengzelen eener dartele verbeelding moest beſchouwen (1).

De uitſtekende kunstbekwaamheden in het ſnijden hunner afbeeldingen vooral boven die der reeds beſchreevene nabuuren aan de *Noordwestkust*, mogen voorzeker worden toegeſchreeven aan hun ijzeren gereedſchap, het welk zij ſchier alleen gebruiken. De beitel en het mes ſchijnen echter nog hunne eenige werktuigen daarvan te zijn. De beitel is tot agt of tien duimen lang in een houten handvatzel en drie of vier duimen breed: maar meestal is de-

(1) COOK D. XI. bl. 87, 88.

dezelve veel kleener en ſmaller. De meſſen zijn van verſchillende grootte, meestal krom als een ſnoeimes, maar ſcherp aan de ronde zijde. De meſſen waren breed en dik, als een ijzeren hoepel, en bleeken dus geen *Europeesch* maakzel te zijn. Zij houden al hun ijzer blank en ſlijpen het op eenen groven wetſteen van lei (1).

Dit veelvuldig en naar eigen ſmaak gevormd gebruik, het welk de inwooners maaken van het ijzer, ſchijnt duidlijk genoeg te toonen, dat derzelver kennis aan dit metaal ouder is, dan den tijd, wanneer QUADRA deze baai ontdekt heeft: maar niet gemaklijk valt het te giſſchen, van waar het zelve hun vroeger zal toegezonden zijn, zonder eene binnenlandſche gemeenſchap door de *Noorderindianen* tot aan de *Hudſons-baai* te onderſtellen, of dezelve met *Canada* en *Mexico* te zoeken (2).

Het dagelijksch bedrijf dezer menſchen verdeelt zich tusſchen de beide geſlachten. Dat der mannen ſchijnt alleen de visſcherij en jagt te zijn, terwijl men de vrouwen be-

(1) COOK D. XI. bl. 95.
(2) COOK D. XI. bl. 91—97.

bezig gevonden heeft met het bereiden van wollen- en linnen-ſtoffen en kleederen, met het gereed maaken der ſardijnen voor den winter en het raapen van mosſelen. Ook zag men haar wel *Canoos* roeijen, waarin de mans werkloos zaten, zonder zelfs eene hand uit te ſteken, om haar in dien arbeid te verlichten of te verpoozen (1).

Ondanks deze onbeſchaafdheid ſchijnen zij niet onvatbaar voor tedere aandoeningen, wanneer men daarover mag oordeelen uit hunne liefhebberij voor de toonkunst. Dezelve is bij hun wel van eenen deftigen of ernſtigen, maar toch van eenen waarlijk hartstogtlijken, trant. Zij bewaaren zorgvuldig de maat in hunne langzaame en plegtige gezangen, wier toonleiding geenzins zoo eenvouwdig is als bij andere ruuwe volkeren, maar wier veranderingen veelvuldig en altijd vol uitdrukking zijn. Niet altijd zingen zij in reijen. Zomtijds zingt een enkeld perzoon een ernſtig lied, waarvan hij zelf naauwkeuriglijk de maat met de hand op zijne dij ſlaat. Zomtijds wisſelt de plegtige zangwijze af door een leevendiger en

(1) Cook D. XI. bl. 75, 76.

en vrolijker lied, het welk zelfs ſchertzende wordt (1).

Het eenigſte ſpeeltuig, het geen echter hunne verder gevorderde zangkunst geleidt, is, indien het zoo mag genoemd worden, een ratel. Nog hebben zij een kleen fluitjen van eenen duim lang, met ſlechts één gat, waarvan zij zich ter jagt ſchijnen te bedienen, ter verſchalking der dieren: men hoorde 'er ten minſten eenen, in een wolfsvel gekleed en met den kop van dat dier over het hoofd getrokken, door middel van zulk een fluitjen, het gehuil van den wolf naarbootzen (2).

VAN COUVER werd door hun onthaald op eenen krijgsdans, die in volle krijgstoerusting en met zoo veele verſchriklijkheden in houding en gebaar werd uitgevoerd, dat de volkomenſte zekerheid wegens hunne vreedzaame oogmerken niet toereikende was, om de aanſchouwers buiten alle angſtvalligheid te houden. De voornaamſte bewegingen bij dezen dans beſtonden in zeer hooge ſprongen, met de minſt

(1) COOK D. XI. bl. 63, 64.
(2) COOK D. XI. bl. 64, 65.

minst mogelijke beweging der knieën. Het Opperhoofd MAQUINNA, die zelf de eerſte danzer was, verving deze vertooning met eene veelvuldige verwisſeling van maskers, die, wat de zonderlingheid van derzelver uitwerking betreft, eer deeden aan de grilligheid zijner verbeelding; de toonen echter, bij deze vertooning gezongen, kraschten VAN COUVER, als zeer raauw en wanluidend ondraaglijk, door de ooren (1).

Duidlijk kenmerkte men bij de *Nootkaërs* blijken van burgerlijk beſtuur, ſchoon men deszelfs eigenlijke inrichting niet juist wist te onderſcheiden. Dit bemerkte men, dat 'er Opperhoofden waren, door den naam van *Acweek* onderſcheiden, wier gezag zich enkel ſcheen uitteſtrekken tot dat gezin, het welk hun als hoofd erkende, en daartoe niet altijd mannen van jaaren verkoos, het welk natuurlijk aan zekere erfopvolging van gezag deed denken (2). Dat ook deze erfopvolging in de vrouwelijke linie daadlijk plaats heeft, bleek naderhand aan VAN COUVER, wanneer hij de oudſte dog-

(1) VAN COUVER T. II. p. 331, 332.
(2) COOK D. XI. bl. 98.

dogter van MAQUINNA, AHPIENNIS genaamd, als opvolgſter hoorde uitroepen in de bezittingen van haaren vader, die haar ten huwelijk had toegezegd aan den oudſten zoon van WICANANISH, het Opperhoofd van een ander aanzienlijk gehucht.

WICANANISH en zijn zoon, vergezeld van een talrijk gevolg, kwamen plegtig aan het verblijf van MAQUINNA, en ſpreidden aldaar voor hem eene ganſche reeks van kostbaarheden uit, als den gebooden prijs voor de hand zijner dogter, die daarna deftig gevraagd werd. 'Er hadden lange onderhandelingen tusſchen de beide vaders plaats, eer zij het eens waren over de geſchenken. Na dat de koop geſlooten was, keerde echter de bruidegom nog alleen te rug met zijnen vader, terwijl AHPIENNIS nog eenigen tijd bij MAQUINNA bleef, waarſchijnlijk om dat zij nog te jong was voor de verbindnis, zijnde zij niet meer dan tien of twaalf jaaren oud (1).

Eene zoo ver gevorderde Staatkundige bevatting van geſlachtsverbindingen, alvoorens

(1) VAN COUVER T. II. p. 255.

rens de Natuur het huwelijksgenot vergunt, bij dit volk vindende, mag men zich met recht beklaagen, dat onkunde hunner taal de Reizigers buiten ſtaat geſteld heeft, om grondiger kennis van hunne burgerlijke en Godsdienstige denkbeelden te verkrijgen.

Hunne ſpraak is niet hard noch onaangenaam, dan bij het gebruik van de *k* en *h*. Dezelve heeft echter veel meer lip- en tand-letters, dan keel-letters. Zij hebben eenen zonderlingen tongſlag, die men door *lszthl* zou kunnen uitdrukken. De meeste uitgangen hunner woorden zijn in *tl* of *z* en *ſs*. Hunne taal is arm. Dit bemerkt men aan het veelvuldige gebruik van het zelfde woord, met een gering verſchil van uitſpraak. Hunne wijze van ſpreken is langzaam, zonder veele uitroepingswoorden. *Wakash!* was de eenige uitroeping van toejuiching, welke men bemerkte. Met de taal der *Eskimoos* en *Noordindiaanen* heeft de hunne geene de minste overeenkomst: meer gelijkt hij naar die der *Mexicaanen* (1).

Het zedenlijk charakter dezer menſchen is

(1) Cook D. XI. bl. 99—103.

is zoo veel duidlijker gebleeken uit derzelver gedrag jegens de vreemdelingen zoo wel, als onderling in hun huislijke leeven.

Hetzelve is gastvrij, de vreemdelingen met de uiterſte gulheid en hartlijkſten aandrang noodigende, om binnen's huis te komen (1). Zomtijds acht eenig Opperhoofd deze gemeenzaamheid niet raadzaam: doch bezwaarlijk wederhoudt zijn gezag de eenvouwdiger gulheid der vrouwen, die zich in den fraaiſten dosch ſteken, om de vreemden welkom te heeten en met gezang te ontvangen (2).

Met de gulſte gastvrijheid vereenigt zich bij hun een zeer naauwkeurig denkbeeld en leevendig gevoel van het recht van uitſluitenden eigendom op hunnen eigen grond, het welk hun het hout en water zelfs op zekeren prijs zou hebben doen ſtellen voor de vreemde zeevarers (3).

Gelijk zij echter gaarne van deze rechten uit gastvrijheid afſtaan, zijn zij erkentlijk voor de geſchenken van vreemden, dien

(1) Cook D. XI. bl. 17.
(2) Cook D. XI. bl. 20.
(3) Cook D XI. bl. 24.

dien zij met nog grootere beandwoorden (1).

In hun voorkomen is eene ſtille en werklooze koelheid. Zij ſpreken weinig. Zelfs in driftvervoering hoort men van hun ſlechts korte ſpreuken of enkelde woorden, die wel ſterk worden herhaald, maar ſteeds op denzelfden toon en ſlechts van een enkel gebaar vergezeld, bij elken zin hun zich een weinig voorwaards wendende door de knieën te buigen, terwijl hunne armen langs hun lijf nederhangen (2).

Zij ſchijnen een handelbaar, beleefd en goedaardig volk: doch ondanks hunne heerſchende koelbloedigheid, zijn zij ligt geraakt over het geen zij als eenen hoon opvatten, maar ook even ras vergeten, als elk ander oplopend volk. Zelden nemen ook vreemden deel in de twist der partijen, maar aanſchouwen de grootſte kwaadaardigheid van anderen met koele onverſchilligheid, welke ſlechts gereed blijft, om den minſten hoon, die hunne eigene gevoeligheid

(1) Cook D. XI. bl. 27.
(2) Cook D. XI. bl. 61.

heid treft, te beandwoorden, zonder de minste vrees voor eenige meerderheid (1).

Andere hartstogten, van nieuwsgierigheid vooral, schijnen eenigermaate bij hun te slapen. Nimmer trok eenig vreemd voorwerp hunne aandacht genoeg, om hun tot verder onderzoek aan te spooren. Te vreden met het geen zij zelve kennen en bezitten, beschouwen zij al het nieuwe bij de *Europeërs* met zekere onverschilligheid. Het aanmerklijk verschil der kleeding en manieren, de buitengewoone grootte en het maakzel der schepen van de Reizigers, wekten zelfs geene verwondering bij hun, ja kon naauwlijks hunne aandacht afleiden (2).

In den handel bleek het, dat zij als opkopers kochten en verkochten, en zorgvuldig waren, om meester te blijven van de markt. Ook waren zij gevat op bedriegerijen, die zelden met de eenvouwdigheid van den aanvanglijken handel gepaard gaan. Zoo mengden zij wel eens water onder de traan, die zij leverden, en waren zom-

(1) Cook D. XI. bl. 62, 63.
(2) Cook D. XI. bl. 63.

zomtijds ſtout genoeg, om blaazen met enkeld water gevuld voor traan te verkopen. Anderen namen *Europeeſche* goederen mede, zonder 'er iet voor terug te brengen. Evenwel had over het algemeen eene goede trouw plaats, welke deze oneerlijkheden tot uitzonderingen maakte (1).

IJzer en koper waren de voorwerpen, welken zij met eene geestdrift zogten, die hun meermaalen in verzoeking van dieverij bragt, welke maar weinigen konden wederſtaan, wanneer zich de gelegenheid voordeed. Andere zaaken van linnen en dergelijken waren volkomen veilig, zoo dat men ze, den nacht door, zonder oppasſing kon laten (2). List vereenigde zich met hunne dieverij, terwijl de een den eigenaar elders bezig hield, nam de ander zijn ſlag waar. Doch daartegen waren zij ook zeer gereed, om elkanderen te verklikken (3). Onderling zelve ſcheenen hunne meeste geſchillen wegens het beſtelen van elkanderen plaats te hebben (4).

De

(1) Cook D. XI. bl. 6, 7, 15, 16, 65.
(2) Cook D. XI. bl. 7.
(3) Cook D. XI. bl. 6, 7.
(4) Cook D. XI. bl. 66.

De naam van bedelachtig en, bij weigering, kwaalijk te vreden te zijn, gaat hun na bij VAN COUVER, die in MAQUINNA en zijne twee vrouwen de onbeſchaamdſte en lastigſte bedelaars vond om alles, wat hun in de oogen blonk, terwijl zij eenen dag of twee lang het hoofd toonden, wanneer zij waren afgeweezen (1).

De ſchandelijkſte en ſchaamtelooste luiheid is echter het hoofdgebrek van hun charakter. De jongſte knaapen vooral zitten zich hier en daar bij gezelſchapjens in de zon te koesteren, of liggen zich tot dat zelfde einde op het ſtrand te bakeren zonder eenig dekzel, als een hoop varkens, gelijk het de arbeidzaame COOK uitdrukt.

Deze verachting van alle ſchaamte was echter alleen den mannen eigen: de vrouwen waren altijd behoorlijk gekleed, gedroegen zich met de uiterſte betaamlijkheid en verdienden allen lof van ſchaamachtigheid en zedigheid; terwijl derzelver veelvuldige huislijke bezigheden van ſtofbereirei-

(1) VAN COUVER T. I. p. 450.

reiding en ſpijsverzorging grootere arbeidzaamheid vorderden (1).

Weinig beandwoorden de mans deze vrouwelijke deugden door eenige tederheid of eerbied: zelfs verdeelen zij hunne liefde aan meer dan eene gade, het geen ten minsten alzoo bij MAQUINNA plaats had (2).

Wegens Godsdienstigheid ſchijnt hunne zorgvuldigheid voor hunne groote beelden te getuigen. Dat zij hunne kleenere verkochten is geenzins een bewijs van hunne veilheid met hunne Afgoden zelve: zij zelve toonden toch vermaak in hunne beeldhouwerij en misſchien waren de kleenere beelden eenvouwdige menſchenbeeldjens (3).

De onderſcheidene deelen onzer afbeelding dezer menſchen kunnen voorzeker de vergelijking doorſtaan met de beſchrijving van derzelver voorkomen, kleeding, opſchik, wooning, vischdroogerij en afgodsbeeld. Men ziet door eene opening tusſchen de, op elkan-

(1) COOK D. XI. bl. 63, 76.
(2) COOK D. XI. bl. 73. VAN COUVER T. I. p. 450.
(3) COOK D. XI. bl. 74, 75, 98.

INWOONERS VAN NOOTKA.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

kander ſtaande, planken in hunne hut, en merkt 'er de vierkante kisten met hunne goederen op. Vrouw en man zijn gelukkige naarbootzingen der afbeelding van beiden bij COOK. De vadzige onverſchilligheid houdt den man alhier geheel werkloos gezeten voor zijne hut; terwijl de vrouw, met haar ſpelend kind aan de hand, eene ſtille werkzaamheid en opmerkzaame zedigheid vertoont, die in elks oog haaren luijen en belachlijk gekapten echtgenoot beſchaamen (1).

(1) Zie Plaat CII**. XCVIII**. XCIX** van COOK D. XI.

NAUWDOWESSIES.

De rivier *Misſisſippi* maakt eene belangrijke ſcheiding tuſſchen de eigenlijke binnenlanden van *Noord-America*, dezelven in *Oostlijke* en *Westlijke* deelende van den *Mexicaanſchen* golf af tot ſchier aan *Hudſonsbaai* toe. De binnenlanders onderſcheidt men niet ſlechts van de eigenlijke kustbewooners aan de *Stille* en aan de *Atlantiſche* zee, maar ook van die van *Nieuw Mexico* of *Granada* aan de eene, en van de *Vereenigde Staaten* aan de andere zijde, benevens van alle die plaatzen, waar de volkeren van *Europa* derzelver bezittingen hebben, en rondom welken ook onder de inboorlingen meerdere beſchaafdheid heerscht.

Zeer

Zeer langen tijd heeft het onze aardrijks- en volkeren-kunde ontbroken aan beſchrijvingen der binnenlanden en derzelver bewooners, terwijl men reeds naauwkeurig onderricht was van alles, wat de oude en nieuwe eigenlijke Rijken en Staaten van dit aanmerklijk waereldeel betrof, tot dat men zinds de helft der voorige eeuw ook hierin kundigheden heeft verkreegen, voor welken onze menschbeoefening de onvermoeide en weltoegeruste Reizigers zeer veel verplicht is.

Aan J. CARVER inzonderheid zijn wij deze erkendnis verſchuldigd voor zijne uitvoerige en naauwkeurige berichten van deze binnenlanden, voor zoo verre zij zich uitſtrekken van 41° tot 49° Noorderbreedte en van 262° tot 275° Oostlijke lengte.

Deze uitgeſtrekte grond is wederzijdsch doorſneeden met veelvuldige takken en armen van de *Miſſiſſippi*, in welke een aantal meiren en waterkommen zich door dezelven ontlasten. Alzoo even geſchikt ter bebouwing als tot handelgemeenſchap, ligt deze grond onder eene luchtſtreek, wier gemaatigdheid vreemd is voor hun, die

die gelijke graaden in *Europa* bewoonen (1).

Uitmuntende boomen voor het fraaiſte timmerhout, een aantal nooteboomen, wilde vruchtboomen, veelvuldige heesters, en allerleije moeskruiden, maaken het plantenrijk dezer gewesten zoo ſchoon en rijk als elders (2).

De tijger, beer, wolf, vos, hond, bergkat, wilde kat, buffel, eland, *mooſe*, veelvraat, egel, *rakoon*, boschmarter, muskusrot, eekhoorn, haas, konijn, mol, wezel, muis, veldmuis, bever, otter en vledermuis, het hert, rendier, ſtinkdier, ſtekelvarken en ſabeldier zijn de viervoetige dieren, aan deze gewesten eigen (3).

Onder de vogelen telt men den arend, havik, nacht-havik, geitenmelker, vischarend, raaf, kraai, uil, lepelaar, oijevaar, waterraaf, reiger, zwaan, gans, eendvogel, taling, duiker, waterhoen, kalkoen, korhoen, patrijs, kwartel, duif, poelſnip, leeuw-

(1) CARVER's *Reis in de binnenlanden van Noord-America.* D. II. Aanhangzel.

(2) CARVER's *Reize* D. II. bl. 23—266.

(3) CARVER D. II. bl. 173.

leeuwrik, ſpecht, koekoek, gaai, zwaluw, wakon-vogel, meerel, rooden vogel, nachtegaal, lijster, zaagſlijper, koningsvogel, het roodborstjen, het winterkoningjen en het bloemzuigertjen (1).

De ſteur, katvisch, ſnoek, karper en dikkop zijn de voornaamſte vischſoorten, die de *Misſisſippi* bevolken (2).

Verſchriklijk zijn de ſlangen in de bosſchen en poelen dezer gewesten. Men onderſcheidt 'er de ratelſlang, de lange zwarte ſlang, de muur- of huis-adder, de geſtreepte of kousſeband-ſlang, de waterſlang, de ſchuiffelende ſlang, de doornſtaartſlang, de geſpikkelde ſlang, de ringſlang, de tweehoofdige ſlang. Voords heeft men 'er de land-ſchildpad, veelerlcije hagedisſen en de boompad (3): terwijl de verſcheidenheid der *inſecten* zoo groot is, dat derzelver naamsoptelling alleen meer plaats zou vorderen, dan daaraan hier behoort te worden ingeruimd. De zijworm, tabakworm, bije, vuurvlieg, waterkever, ſpringhaa-

(1) CARVER D. II. bl. 204—215.
(2) CARVER D. II. bl. 215—217.
(3) CARVER D. II. bl. 218—230.

haanen, die geregeld om de zeven jaaren wederkeeren, en het vliegende hert zijn de opmerklijkſten (1).

Schoon deze uitgeſtrekte gewesten bewoond worden door een groot aantal volkeren of ſtammen, waarvan CARVER meer dan dertig onderſcheidenlijk heeft bezogt of ontmoet (2), en wij uit die allen zijne afbeelding bijzonder hebben overgenomen van de *Nauwdowesſies*, die zich ten westen van de *Misſisſippi* het verst uitbreiden, verzekert hij echter, dat zij geenzins in zijn oog zoo ſterk door maakzel, kleur of geſtalte verſchilden, als andere ſchrijvers voor hem hadden opgegeven, of als men ligt zou verwachten, op het aantal dier volkeren lettende, zonder aan dezelven als bloote ſtammen te denken of ze nog liever als trekvolkeren te beſchouwen, die door geduurige verandering van grond en lucht, gezamenlijk denzelfden invloed der Natuur op hun geſtel ondervinden.

Over het algemeen zijn deze menſchen tenger, lang en recht van geſtalte, en zel-

(1) CARVER D. II. bl. 230—234.
(2) CARVER D. II. bl. 217.

zelden ziet men 'er onder hun, die mismaakt zijn. Hunne huid heeft eene roodachtige koper-kleur. Zij hebben groote zwarte oogen. Hun haair is mede zwart, maar zelden gekruld. Zij hebben ſchoone tanden, en hunne adem is zoo zuiver als de lucht, welke zij inademen. Hunne wangbeenderen zijn verheven; ruim zoo veel bij de vrouwen als bij de mans. De eerſten zijn zelden zoo lang, als *Europeeſche* vrouwen, en neigen meer tot vetheid, dan het andere geſlacht. Meermaalen ontmoet men onder haar bevallige voorwerpen (1).

Behalven het hoofdhaair duldt men geen ander hoegenaamd, het welk de volwasſenheid kenmerkt, en aan welks uitrooijing men veel tijds beſteedt, zoo dat men nimmer iets van den baard ziet op het gelaat der mans, behalven in hoogen ouderdom, wanneer zij minder op hun voorkomen letten, of zelve minder in ſtaat zijn zich te helpen (2). Zij, die gemeenſchap hebben met *Europeërs*, bedienen zich daartoe van ijzerdraad, het welk zij als eene ſchroef draai-

(1) CARVER D. I. bl. 28.
(2) CARVER D. I. bl. 219, 220.

draaijen, anderen weten aan zeker hard hout de gedaante en het vermogen van eenen nijptang te geven (1). De mans, die door hunne keurigheid boven de overigen willen uitmunten, plukken zelfs al het haair van hunne hoofden, uitgezonderd eene lok midden op den kruin, welke zij dan tot eene aanmerklijke lengte laten groeijen en voords met pluimen van verſchillende kleur in zilveren en ijvoiren ſchachten opſteken, zijnde de onderſcheidene natien kennelijk aan de bijzondere wijze van dit kapzel te zetten (2).

De mans onder alle deze natiën verſchillen overigens zeer weinig in kleeding van elkanderen, ten zij ze met de *Europeërs* handel drijven, wanneer zij hunne bonten voor dekens, hemden of andere kleederen verruilen, welken zij echter meer als opſchik, dan als dekzel, beſchouwen. Doorgaands binden zij omtrend eene halve el laken, het geen hunne ſchaamdeelen bedekt, met eenen gordel om den middel. Overigens zijn zij geheel naakt, behalven dat zij zom-

(1) CARVER D. I. bl. 220.
(2) CARVER D. I. bl. 221.

zomtijds eene ſoort van kouzen en ſchoenen gebruiken (1).

De vrouwen daartegen dragen eene kleeding, welke van den hals tot de knieën reikt. Zij hebben eene ſoort van wambuis van leder, het welk het ligchaam, maar niet de armen bedekt, waaronder een rok van lijwaat of mede van leder hangt; ook zij bedekken zomtijds en op gelijke wijze, als de mans, haare beenen (2).

Het kapzel der vrouwen verſchilt bij de onderſcheidene ſtammen: aan de westzijde van de *Misſisſippi* is hetzelve het eenvouwdigſte (3). Meer komen zij overeen in het zetten van eene vlek verw aan elk oor, en ook wel van eene vlek midden voor het voorhoofd (4). De mans beſchilderen zich ook gaarne met rood en zwart, vooral wanneer zij ten oorlog gaan; zijnde hun gelaat alsdan ſchriklijker geſchilderd, dan in den vrede, wanneer zij zich enkel willen opcieren. Daartoe ſplijten hunne jon-

(1) CARVER D. I. bl. 222, 223.
(2) CARVER D. I. bl. 224.
(3) CARVER D. I. bl. 225.
(4) CARVER D. I. bl. 225.

jonge linden ook wel den buitenſten rand hunner ooren, dien zij rekken door 'er gewigt aan te hangen, tot dat hun dezelve ſchier op den ſchouder hangt. Het middenſchot van den neus draagt zomtijds mede eene vragt van aardigheden, vooral van ſchelpen, die natuurlijk hoog geacht moeten zijn in de binnenlanden (1).

Min werks, dan van hunne vercierzels, maaken zij van de gemakken in hunne woningen. Zij beſtaanen zich van hutten en tenten. Tot de eerſten ſteken zij ſlechts buigzame ſtaken in den grond, buigen ze van boven tot malkanderen en bedekken ze met matten van gevlogten biezen of met berkenbaſt. Tot de laatſten beſtaanen zij zich van herten- of elandsvellen, dien zij bekleeden over ſchuins in den grond geſtoken en van boven bij elkander gebondene paalen. Hunne verblijven hebben ſchoorſteenen noch vensters, maar een rookgat van boven, het welk zij wetten tegen den regen of ſneeuw.

Beeren-vellen maaken meestal hun bed uit; dezelven liggen op den grond geſpreid.

(1) CARVER D. I. bl. 221, 222.

ſpreid. Bij gebrek aan ruimte voor hun gezin, leggen zij hunne kinders boven zich op eene ſtellaadje van omtrend vier of vijf voeten hoog (1).

Hun huisraad is gering en eenvouwdig. Al hun gereedſchap is lomp en gebrekig. Hunne, van zwarte klei gevormde, potten wederſtaan echter het vuur. Zij gebruiken tot het braaden van hun vleesch het ſpit van hard hout gemaakt; hetzelve draait op gevorkte ſtutten, of wordt ſchuins in den grond geſtoken, wanneer het vleesch zelve dan geduurig wordt omgekeerd. Kwastachtige uitwaſſen van den ſuikerboom of eenig ander hout, leveren hun ſchotels, pannen en bakken. Tot hunne lepels hebben zij een bijzonder lepelhout, gelijk het in *America* genoemd wordt, naar palmhout gelijkende. Meſſen en vuurſlagen zijn voords de vreemde noodwendigheden, waarvan zij allen zich door den handel met de *Europeërs* voorzien hebben (2).

De meesten dezer ſtammen gebruiken noch brood, noch zout, noch kruiderij, noch

(1) CARVER D. I. bl. 225—227.
(2) CARVER D. I. bl. 227—229.

noch melk. Wilde rijst is hun brood, of ook wel onrijp kooren en boonen, te zamen gekookt met beerenvleesch; welke zeer smaaklijke spijs, volgends CARVER, bij hun *succatosh* genoemd wordt. Zij kooken of braaden al hun voedzel. Het nat, waarin hetzelve gekookt is, strekt hun tot gewoonen drank. Dieren- en planten-rijk beiden verschaffen het eerste echter voornaamlijk, daar zij den grond schier onbebouwd laten.

Het gemeen is morzig in de spijsbereiding: de Opperhoofden zijn zoo zindlijk op hun voedzel, als op hunne kleeding en wooning. Hun maaltijd schijnt zich aan geene uuren te bepaalen. Dezelve heeft dikwijls in talrijk gezelschap plaats, wijl zij de feesten beminnen, welken met hunne danzen aanvangen en eindigen. Mans en vrouwen hebben afzonderlijke feesten: aan den dagelijkschen disch zijn zij echter niet afgescheiden. Gaarne houden zij opene tafel voor vreemdelingen, en staan elkander gulhartig bij in gebrek aan voorraad (1).

Hunne voornaamste bezigheid is de jagt: de

(1) CARVER D. II. bl. 7—10.

de bekwaame jager is even hoog geacht bij hun als de wakkere krijgsman. Zij zijn afgerecht op allerleije listen en weten het ſpoor der dieren te bemerken met eene ſcherpzinnigheid, die voor anderen onbegrijpelijk is; ook volgen zij het midden door de bosſchen met de zekerheid van onzen jagthond. De jagt is bij hun ook eene volkszaak, welke telken jaare geregeld wordt, als ware het een veldtogt, zoo dat zich onder den bekwaamſten jager ganſche benden, als onder eenen veldheer, ſchaaren. Een algemeen en ſtreng vasten van verſcheidene dagen gaat deze jagt vooruit; het zelve wordt geëindigd met een groot gastmaal, waarbij echter de maatigheid heerscht, terwijl de opperjager de voornaamſte daaden verhaalt van zijne voorgangers; waarna zij allen zich de huid ſchier geheel zwart verwen. Hunne ſnelheid is ongelooflijk: dezelve agterhaalt meest alle de dieren, op welken zij jagt maaken. Hij, die het eerst een dier treft, heeft bij hun recht op het beste deel, of ook anderſom die het eerst zijn mes zet in het wild, ſchoon reeds door een ander doodlijk getroffen. Nimmer is de verdeeling van

het wild bij hun ſtof tot krakeel; zij mogen hun eigen gezin het meest bevoorrechten, dit verwekt bij hun geen nijd. Veel bijgeloovigs heeft wel plaats bij hunne jagt, vooral op de bevers, die hun zoo belangrijk zijn: maar die bijgeloovigheden zelve maaken hun zeer oplettende jagers, even als hun Godsdienstig vasten, hun luchtig en gretig ter jagt maakt (1).

Niet enkel ter jagt, ook ten krijg, dragen zij hunne wapenen, en hier neemt hunne beſchrijving eene ſchriklijke wending. Vijftien jaaren oud vatten zij de wapenen daartoe op en leggen dezelven niet af voor vijftig- of zestigjaarigen ouderdom. Elke ſtam heeft zijne eigene krijgsluiden. Boog en pijlen, benevens de oorlogsknods of kopkloover, zijn de wapenen dezer volkeren. De laatſte is gemaakt van zeer hard hout, heeft een ronden kop als een kloot, waarin een ſnijdend jzer of vuurſteen is gezet; dezelve wordt *Tomahawk* genoemd. Nog heeft de *Nauwdowesſiër* alleen eenen dolk in gebruik, dien hij met een touw om den hals draagt; dezeve is

(1) CARVER D. II. bl. 27—37.

is omtrend tien duimen lang en van boven drie breed, uitlopende in een punt, zijnde van vuurſteen of ſtaal gemaakt en wordende in eene ſchede van herten-leder gedragen, als een kenmerk van voornaamheid in den krijg (1).

De vrijheid of uitbreiding hunner jagtvelden is doorgaands de eerſte oorzaak van hunnen krijg, ter verdeediging of ter verovering ondernomen. De wraakzucht over beleedigingen herhaalt en vermenigvuldigt deze oorlogen, die door eene krijgszuchtigheid, welke de dapperheid deugd noemt, van de vroegſte jeugd af wordt aangevuurd.

Het valt den Opperhoofden gemaklijk, hunne krijgsluiden ten ſtrijd te verbitteren. „ De beenderen onzer broederen liggen onbegraven, hunne geesten eisſchen verzoening, onze beſchermgeesten ſtaan ons bij: zalft dan uw haair, ſchildert uw gelaat, vult uwe pijlkokers, doet de wouden wedergalmen van uwe zangen, en zegt den uwen, dat zij zullen gewrooken zijn!" Op zulk eenen aanhef vliegen zij te wapen en voeren gemeenſchaplijken krijg. Zomtijds ver-

(1) CARVER D. II. bl. 37—40.

vervolgt een bijzonder perzoon het voorwerp zijner wraak in eenzaamheid honderd mijlen ver en rust niet voor hij hem gevonden heeft (1).

Het overleg tot algemeenen krijg is ſtaatig. Hetzelve geſchiedt in eene algemeene vergadering, onder raadpleeging der Priesters, ja zomtijds ook der verſtandigſte vrouwen, gelijk de *Germanen* weleer. Op het beſluit tot den krijg volgt eene plegtige voorbereiding, vooral van den Veldheer, die niet altijd het Opperhoofd zelf is, maar dan altijd door hetzelve daartoe benoemd wordt. Een vasten van veele dagen en een zorgvuldig waarnemen der droomen zijn de bijgeloovigheden, welken zij daarbij in acht nemen. Waarna de Veldheer zijne benden in hoogere geesdrift aanſpreekt en eenen draagband nederlegt, die opgenomen wordt door hem, die zich vermeet zijn Onderbevelhebber te zijn. De Bevelhebber, die eerst zwart was geſchilderd geweest, wordt nu met beerenvet gezalfd en met roode verw verſchriklijk gemaakt. Dan zingt hij den krijgszang en bidt met al zijn

(1) CARVER D. II. bl. 40—44.

zijn krijgsvolk de Godheid aan. Een feestdans vervangt dezen ernst. Inmiddels verzamelen de Priesters kruiden voor de wonden, wier geneeskundige kragt hun door opmerking bekend is (1).

De tusschentijd van het besluit tot den uittogt zelven wordt des dags in toebereidzelen, des nachts in vrolijkheid, doorgebragt.

Bevindt zich een enkele stam te zwak, dezelve zoekt bondgenooten en zendt daartoe eenen afgezant af met eene roodgeschilderde bijl en eenen draagband, die het oogmerk zijner zending in zekere figuuren uitdrukt. Het Opperhoofd van den aangezogten stam roept eene raadsvergadering bijeen; in dezelve legt de afgezant zijne bijl op den grond en doet zijne voordragt met den draagband in de hand, dien hij daarna overgeeft. Het opvatten van de bijl en het aannemen van den band beslischt den goeden uitslag zijner zending: derzelver weigering wordt voor een blijk van vroeger verbond met den vijand gehouden.

De oorlogsverklaaring geschiedt door het zen-

(1) CARVER D. II. bl. 44—48.

zenden van eenen ſlaaf met eene bijl, wiens ſteel rood geverwd is; waarna de vijand zich haast, om den eerſten der vredebrekers, dien hij vindt, eene ſoortgelijke bijl in het hart te ſlaan, en hem voords op zulk eene wijze te verminken, dat hij toone, als of hij zijne beſtrijders voor geen mans wil gehouden hebben (1).

Hunne heiren zijn zelden talrijk. Elk draagt behalven zijne wapenen eene mat, zonder verder veldtuig of eenigen voorraad, leevende van de jagt en visſcherij, tot dat zij bij den vijand zijn. Hun togt is, over vreedzaamen grond, verſtrooid: echter laten zij zich zeker op zijnen tijd ter beſtemde plaats vinden. Zich op hunne *Manitoes* of Huisgoden, dien zij altijd medenemen, geheel verlatende, zetten zij zelfs geene wachten uit, wanneer zij des nachts onder hunne tenten ſlapen. Op vijandlijken grond daartegen zijn zij zoo voorzichtig, van geen vuur te ontſteken, geen geſchreeuw te doen hooren, noch ter jagt te gaan; zelfs ſpreken zij dan tot elkanderen ſlechts door teekenen en gebaarden.

Na

(1) CARVER D. II. bl. 49—51.

Na het beſpieden van den vijand wordt de aanval in den krijgsraad geregeld. Dezelve geſchiedt voor den dageraad, ten einde den vijand in den ſlaap te overvallen. Den nacht door kruipen zij op den buik naar den vijand toe, naderen hem tot op een boogſchot, ſpringen daarna, op een gegeven teeken, met een ijslijk gegil op, ſchieten oogenbliklijk hunne pijlen af en ſtorten met hunne kopkloovers op het leger in. Afkeerig van openlijke veldſlagen, beroemen zij zich eeniglijk in list, en prijzen hem het hoogst, wien de grootſte ſlachting zijner vijanden het minste bloed heeft gekost (1).

Bij de overrompeling der vijandlijke legerplaats heeft het ſchriklijkst bedrijf plaats, het geen de ſiedende wraakzucht der aanvallers en de volſlagenſte wanhoop der aangevallenen kan aanrichten. Zoodra de overwinning beſlischt is, dooden zij allen, dien zij niet kunnen medenemen, en ſtroopen ze het bekkeneel-vlies af. Zomtijds grijpen daartoe twee tegelijk denzelfden verſlagenen aan: doch alsdan voorkomt de kopkloover het geſchil. Voords trekken zij met de gevange-

(1) CARVER D. II. bl. 52—54.

genen en den buit terſtond terug, de uiterſte zorgvuldigheid gebruikende, om hun ſpoor te verbergen voor hunne vervolgers. Agterhaald wordende, brengen zij hunne gevangenen om, nemen hun bekkeneel-vlies mede, verſpreiden zich en zoeken afzonderlijk een goed heenkomen. Hunne eigene gekwetsten voeren zij op draagbaaren mede, of trekken ze in den winter op ſleden voord.

Men bewaart de gevangenen met de wreedſte zorgvuldigheid, door ze bij dag vast te houden, bij nacht geheel naakt, uitgeſtrekt en aan handen en voeten gebonden, vast te leggen aan haaken in den grond, terwijl zij tevens nog aan touwen worden vastgehouden door de overwinnaars, die bij hunne minſte beweging ontwaaken. In den overtogt van rivieren en meiren binden zij ze agter aan hunne vaartuigen (1).

Op weg dwingen zij de ongelukkigen, onophoudlijk hunnen doodzang te zingen. Een ſchriklijk geſchreeuw kondigt de terugkomst der overwinnaars in hun dorp of leger aan. Door zekere doodkreeten verneemt men het geleeden verlies: aan ande-

(1) CARVER D. II. bl. 55—73.

dere oorlogskreeten hoort men het getal der gevangenen. Op dit geſchreeuw is men in het dorp geheel gehoor. Daarna loopt hetzelve uit, om de bijzonderheden te vernemen. Voords ſchaaren zich vrouwen en kinders met knuppels en ſtokken, om 'er de ongelukkigen mede te begroeten bij de inkomst. Nu worden hem de handen en voeten gebonden, terwijl eene raadsverga. dering hun lot beſlischt. Zij, wier dood beſlooten is, worden in handen van den Veldheer geſteld: de overigen ſtaan ter beſchikking van den Vorst. De oudſte en beroemdſte krijgsgevangenen, wier vroegere feiten men zoo duidlijk leest in de beeldſprakige figuuren, waarmede zij hunne armen en borst beprikt en beſneeden hebben, als de *Europeër* zijne letters verſtaat, worden altijd ten dood verweezen. Dezelve wordt hun aangedaan op den brandſtapel, na hun nog vooraf gedwongen te hebben tot den lijkzang. In plaats van eenig medelijden te willen wekken, bedienen zich de ſlachtoffers van deze gelegenheid, om hunne vroegere feiten te roemen en hunne beulen te beſchimpen, waarin zij doorgaands volhouden tot hunnen jongſten ſnik.

De-

Deze wreedheden, welke niet blijven bij het vuur en altijd verduurd worden met ongelooflijke ſtandvastigheid en tergende beſchimping, ſchijnen zij echter eeniglijk te bepaalen tot hunne mede-*Indianen*, hebbende de *Europeërs* meermaalen eene liefderijke behandeling bij hun ondervonden, en derzelver gevangen gemaakte vrouwen hunne uiterſte ingetogenheid geroemd (1).

De jongelingen, vrouwen en kinders worden meestal geſpaard en uitgedeeld, eerst onder de zulken, die eenen zoon, vrouw of man verlooren hebben, voords onder hun, die eenig verder verlies hebben geleeden, en eindlijk onder de overigen, die zich de gevangenen willen aantrekken. Bij deze uitdeeling heeft geen geſchil plaats en na dezelve wordt de gevangen ontboeid, verſchoond, gelaafd, getroost, en doorgaands als kind of echtgenoot bejegend, behalven alleen, wanneer eene weduwe reeds elders verbonden, haaren overleeden man den ſlaaf wil toezenden in het ſchimmenrijk.

Van uitwisſeling der krijgsgevangenen is bij

(1) CARVER D. II. bl. 74—84.

bij hun geen denkbeeld; zelfs beſchouwen zij hem, die uit zijne krijgsgevangenis wederkeert, als eenen vreemden, gelijk hij ook daadlijk in alle rechten deelt met den ſtam, die hem in gunst heeft aangenomen, doch hem zekerlijk eenen wreeden dood aandoet, wanneer hij, eens ontvlucht zijnde weder in deszelfs magt komt.

De gevangenen, die volſtrekt als ſlaaven worden aangemerkt, worden doorgaands aan de *Europeeſche* bezittingen gegeven, en als dan met ſterken drank betaald, hetwelk een nieuwe prikkel geworden is voor de *Indianen*, om elkanderen te beſtrijden, en alzoo hun onderling gedrag meer verergerd dan verbeterd heeft. De *Jeſuitſche* zendelingen bedoelden voorzeker de verzachting van het lot der ongelukkigen en van het hart der overwinnaars, door hun tot dezen handel uit te lokken, maar beklaagden zelve zich over de gansch ſtrijdige uitkomst van het gekoozen middel.

Wanneer een ſtam eenen anderen geheel heeft onderworpen, wordt het Opperhoofd van den laatſten gedwongen, de

raadsvergaderingen van den eerſten bij te woonen in het vrouwen-gewaad (1).

Hunne wijze van krijg te voeren vereeuwigt natuurlijk bij hun den oorlog. Ongaarne doet men ook den eerſten ſtap tot den noodzaaklijkſten vrede. Moede van eenen veeljaarigen oorlog zoekt men middelaars, die de vredepijp aan de partijen aanbieden, in welk charakter zij onſchendbaar zijn.

Deze vredepijp, *calumet* bij de *Franſchen* geheeten, heeft een rooden marmeren kop, eenen houten fraai beſchilderden ſteel en is met beeldſpraakige figuuren en vederen voorzien. Bij elken ſtam heeft zij haar bijzonder verciérzel, maar overal is zij de inleiding tot alle verbonden. De Onderbevelhebber ſtopt dezelve, legt eenen gloeijenden kool op de tabak, werpt 'er denzelven daarna af, draait den ſteel eerst naar omhoog, dan naar omlaag, houdt hem voords waterpas en keert zich alzoo geheel om, zoo dat hij eenen volkomen kring maakt, het welk eene aanroeping is van alle de hemelſche en onderaardſche geesten. Dit verricht zijnde, biedt hij

(1) CARVER D. II. bl. 85—91.

hij dezelve aan het Opperhoofd, die 'er twee- of driemaal den rook uit zuigt en dien eerst ten hemel zendt, daarna rondom zich over den grond blaast. Op gelijke wijze gaat de pijp over in den mond der afgezanten, door wien zij steeds, als een heiligdom, met de uiterste tederheid behandeld wordt.

Gezangen en danzen kondigen den vrede aan. De oorlogsbijl wordt ten teeken der verzoening in den grond begraven, en de draagband van *Wampum*, gelijk hij genoemd wordt, behelst de voorwaarden des verdrags. Eenige lederen riemen met witte en paersche schulpen behangen, die als koraalen zijn gesneeden, en met zenuwachtige draaden aaneengereegen, maaken dezen gordel uit. De schulpen of koraalen zijn in zekere figuuren geplaatst, die beeldspraakig den inhoud des verdrags voor de nakomelingschap bewaaren (1).

Het danzen is bij deze *Indianen* een groot feestvermaak. Zij hebben den pijp- of *calumets*-dans, den oorlogsdans, den huwelijksdans en den offerdans. De eerste is

(1) CARVER D. II. bl. 92—102.

is ſtil, de tweede verſchriklijk, ja zelfs gevaarlijk. Mans en vrouwen danzen nooit te zamen. De laatſten munten boven de eerſten uit in bevallige bewegingen, welken zij met de uiterſte ſtilte van armen en beenen weten te maaken. Onder den dans heeft een gezang plaats, of liever ſlechts eene toon- en maat-aangeving, in overeenſtemming met den trommel, van een hollen boom met een vel overtogen, en eene ſoort van ſnel ſchreeuwende rieten dwarsfluit (1).

Het ſpel is voor hun eene tijdkorting, die tot onmaatige hoogte in prijs en met de geweldigſte drift gedreeven wordt. Het balſlaan, na genoeg aan ons kaatzen gelijk, wordt meermaalen bij hun van ſtam tegen ſtam geoefend met eene bekwaamheid, die den bal, een gansch ſpel door, beſtendig van den grond houdt. Eene ſoort van dobbelſpel met half witte en zwarte ſteenen, als perſikken ſteenen in grootte en gedaante, houdt hun meer huislijk bezig, en ſchoon zij in het eerſte wel eens eenen arm of been breken, in het laatſte hunne klee-

(1) CARVER D. II. bl. 11—27.

kleederen, cieraaden, hutten, ja vrijheid zelve verliezen, worden beiden nimmer door eenigen twist afgebroken (1).

Elke ſtam heeft zijn eigen wapenſchild van een of ander dier ontleend, en onderſcheidt zich ook door verſcheidene kleenigheden van de overigen. Overal is een Opper-krijgsman aan het hoofd, om zijne dapperheid alleen verkoozen, maar tevens een Bewindsman, die het Staatsbeſtuur in handen heeft. Eigenlijke krijgstucht en burgerlijke onderdaanigheid kent men echter niet: zonder nood der algemeene belangen is elk zijn eigen heer. De rechtspleeging wordt geheel overgelaten aan het geſlacht der beleedigden. De opvolging des Bewinds is erflijk, bij veelen zelfs in den vrouwelijken lijn. Elk geſlacht voegt bij verkiezing aan het Bewind eenen raadsman toe. Bij dezen Raad rust het hoogst gezag. In denzelven ſpreekt elk op zijne beurt, doorgaands leenſpreukig en zwellend. Jonge luiden woonen deze Vergaderingen bij als aanhoorers, doch mogen hunne goedkeuring te kennen geven door het

(1) CARVER D. II. bl. 103—106.

het *oak*, het geen met ſterke inademing wordt geuit (1).

Hunne agterhoudendheid in den Godsdienst maakt deszelfs opgave moeilijk. Zoo veel is echter zeker, dat zij een Opperwezen, onder den naam van den grooten Geest vereeren als den oorſprong van alle goed, en dat zij eenen boozen geest vreezen, dien zij om wegneming hunner kwaalen ſmeeken. Ook hebben zij hunne huisgoden, dien zij *Manitoes* noemen en overal bij zich houden, onder de gedaante van gewijde otter- en marter-vellen (2). Zij verwachten een ander leeven van gelijk bedrijf en genot als het tegenwoordige, maar zonder arbeid en kommer. De toekomende ſtaat is in hun oog een ſtaat van vergelding, voornaamlijk echter voor wakkerheid ter jagt en voor krijgsdeugd (3).

Opmerklijk is onder hun zekere Godsdienstige Maatſchappij van *Vrienden van den Geest*, beſtaande uit perzoonen van onbeſprooken naam, en tot welk lidmaatſchap

(1) CARVER D. II. bl. 1—7.
(2) CARVER D. II. bl. 52.
(3) CARVER D. II. bl. 118—122.

ſchap eene inwijding wordt gevorderd, wier geestdrijverij zoo hoog gaat, dat de aannemeling in ſtuiptrekkingen vervalt, en, na het inkrijgen van zekeren kleenen boon in den mond, het leeven ſchijnt te verliezen, tot dat hij, door ſlagen weder opgewekt, den boon uitwerpt, en zich over den ontvangen geest verheugt, wanneer zang en dans deze zonderlinge plegtigheid vervangen (1).

Zij hebben Priesters, die tevens hunne geneesheeren, droomuitleggers en bezweerers zijn. Als geneesheeren kiezen zij dikwijls gelukkige middelen, doch dezen worden vergezeld door een geratel met eenen dop met drooge boonen, het welk zij nacht en dag aan het oor van den kranken houden ter afweering van den boozen geest (2).

Gelukkig zijn deze volkeren aan weinige ziekten onderhevig. Maagpijnen volgen meermaalen op hun lang en ſtreng vasten; de teering wordt bij hun toegeſchreeven aan te vroege vermoeijenisſen voor de vol-

was.

(1) CARVER D. II. bl. 15—21.
(2) CARVER D. II. bl. 123, 124.

wasſenheid; het zijdewee of *pleuris* kwelt hun meest; waartegen zij hunne zweetſtoo. ven hebben van krom geboogen latten, met dieren-vellen overdekt, en door den ſtoom van water op gloeijende ſteenegen ſtookt, welke ſtooving zij ook buiten zulke noodzaaklijkheid gaarne gebruiken, wanneer zij iet groots in het hoofd hebben. Na dit bad gaan zij terſtond te water in de rivier, waarin zij een halve minuut vertoeven, om voords eene pijp te gaan rooken met de volkomenſte gerustheid wegens het goed gevolg (1).

Gelijk zij zich van enkelvouwdige heelmiddelen bedienen in wonden en breuken, zoo weten zij ook inſnijdingen te doen, waar het noodig is, met ſcherp geſleepen vuurſteenen (2). Over het geheel beletten hunne bijgeloovigheden niet, dat zij oordeelkundig redekavelen over veele ziekten en in derzelver genezing dikwijls zeer wel ſlaagen.

In den dood zijn zij zoo kloekmoedig op het ziekbed, als in het oorlogsveld. Na dat

(1) CARVER D. II. bl. 128, 129.
(2) CARVER D. II. bl. 133, 132.

dat de Priester den zieken heeft opgegeven, neemt deze met edele bedaardheid afſcheid van de zijnen. Na den dood wordt het lijk naar gewoonte gekleed en recht overeind op eene mat of huid midden in de hut geplaatst met de wapenen van den overleedenen ter zijde. De naastbeſtaanden zitten rondom het lijk, en elk ſpreekt op zijne beurt eene korte lofrede over den dooden uit. Elke ſtam heeft zijne begraafplaats. Op dezelve vindt men beeldſpraakige figuuren ter verkondiging der feiten des geſtorvenen. Op te verren afſtand van het graf, om de lijken buiten bederf te bewaaren alvoorens de begravenis, verbrandt men ze en bewaart men de beenderen. Men voorziet ze voords van al, wat hun in de andere waereld ten gewoonen bedrijf zou noodig zijn. De rouw toont zich niet ſlechts in veelvuldig gehuil, maar ook in het doorpriemen van de boven-armſpieren bij de mans, en in het openſnijden der beenen bij de vrouwen met ſcherpe vuurſteenen. Maanden lang duurt zulk eene rouw, zoms wordt zij jaarlijksch herhaald (1).

De

(1) CARVER D. II. bl. 135—144.

De veelwijverij is onder hun in zwang. De Opperhoofden hebben van zes tot veertien vrouwen. Zij trouwen wel eens alle de zusters uit één huis. De huislijke rust lijdt bij hun hier door niet. De jongſte vrouwen zijn onderdaanig en de onvruchtbaare getroosten zich ſlaaffche diensten. Met zommigen leeft de man ook dikwijls jaaren lang in onthouding. Gaarne vergunt hij haar aan een vreemd Opperhoofd: maar heimlijk en onvergund genot wordt als overſpel geſtraft. De man zelf bijt in dit geval de vrouw den neus af. Het aanzoek ten huwelijk geſchiedt bij de beminde zelve, waarin de ouders gaarne ſtemmen. De huwelijksplegtigheid wordt onderſcheidenlijk voltrokken. Bij zommigen door het vasthouden van een rijsjen, omtrend vier voeten lang, terwijl de oude mannen eene toepaslijke aanſpraak doen. Met dit rijsjen in de hand danzen de echtgenooten eenigen tijd en breken het daarna in zoo veele ſtukken, als 'er getuigen der verbindnis zijn. De bruid keert weder naar haar vaders huis, waar zij dikwijls blijft tot haare eerſte bevalling. De huislijke rust wordt zelden door gekijf geſtoord; op weerzin volgt

volgt echtſcheiding, wier plegtigheid beſtaat in het verbranden der te zamen gebragte ſtukjens hout. Na eenige maanden ſtaat een ander huwelijk vrij. Bij de ſcheiding worden de kinders gedeelt en valt het oneven kind aan de moeder toe. Bij anderen en wel bij de *Nauwdowesſies* biedt de minnaar zich als knecht en jager aan bij den vader zijner beminde en bewijst hem, dat hij zijne dogter zou kunnen onderhouden, waarna het huwelijk voltrokken wordt in tegenwoordigheid des Opperhoofds, wiens oorlogsknechten hunne pijlen afſchieten boven de hoofden van het jonge paar, waarvan de bruidegom nu de bruid op zijnen rug wegdraagt naar zijne tent (1).

De onkuiſche liefde ſpeelt ook hier haare rol. Zij doet den lichtmis des nachts de hut ingaan, waar het meisjen ſlaapt, en 'er een ſtukjen droog hout aan het ingerekend vuur ontſteken, waarna hij haar zachtkens wekt. Het uitblaazen van het licht is het teeken, welk zij van toeſtemming geeft, zonder het welk hij zich wel moet wachten van

(1) CARVER D. II. bl. 106—114.

van verdere aanzoek. De ontdekte oneerbaarheid doemt de ontuchtige dogter tot ongehuwdheid (1).

De kinders worden naar de moeder genoemd, om dat men derzelver ziel alleen aan den vader toeſchrijft en 'er nimmer twijfel is aan de moeder van een kind. De naamgeving geſchiedt eerst na de kindsheid en wel met eene plegtigheid, die zorgvuldig voor *Europeërs* wordt geheim gehouden (2).

Niets evenaart de tederheid der ouders voor hunne kinders. Derzelver geboorte kost aan de moeders ſchier geenen arbeid: ſlechts eenige uuren blijft de kraamvrouw buiten haar gewoon bedrijf. De jonggebooren wordt op een plankjen gelegd met zacht mosch, gewikkeld in vellen of in doek, in welke ſoort van wieg het kind aan den tak van eenen boom wordt gehangen, terwijl de moeder haare bezigheden heeft.

De afzondering, onthouding en reiniging der huwbaare dogters en vrouwen bij derzelver gewoone zuivering is allerzorgvuldigst,

(1) CARVER D. II. bl. 114—116.
(2) CARVER D. II. bl. 116, 117.

digst, en het bijgeloof der mans daarbij zeer groot (1).

Vier hoofdtaalen zijn bij deze volkeren in gebruik. De *Chipewayſche* is van dezelven de algemeenſte. Dezelve is eenvouwdig, gemaklijk voor de uitſpraak en rijker dan eenige andere. De *Nauwdowesſies* hebben zachter uitſpraak en eene zeer verſchillende taal, die ten westen der *Miſſiſſippi* meest gebruikt wordt. Beeldſpraakige figuuren maaken hunne gedachten ſchriftlijk aan anderen bekend (2). In hunne tijdreekening hebben zij maanjaaren. Hun jaar begint met de eerſte nieuwe maan van de nachtevening in de lente. De *worm- planten- bloemen- heete- bok- ſteur- koorn- reis- bever- jagt- koude-* en *ſneeuw-maan* worden hunne maanden geheeten. Na het verloop van dertig derzelven voegen zij eene maand tusſchen, welke zij *verlooren maan* noemen. In plaats van *lichte* en *donkere maan*, ſpreken zij van *doode* en *herleevende maan*. Zonder weekverdeeling tellen zij de dagen bij den nacht; en zonder verdere uurverdeeling hebben

(1) CARVER D. I. bl. 229—231.
(2) CARVER D. II. bl. 150—172.

ben zij den halven dag op den middag, en bij het op- en onder-gaan der zon hunne kwart-dagen. Zij onderſcheiden de poolſtar, meten de afſtanden op aarde bij dagreizen, maar hebben geen denkbeeld van de reekenkunst (1).

Het charakter dezer volkeren is wraakzuchtig, onverbidlijk, wreed jegens hunne vijanden; gemeenzaam, menschlievend, gastvrij en gul jegens alle andere menſchen, dien zij als hunne vrienden beſchouwen; gevoelig voor kinder- en huwelijks-liefde, ſchoon door gewoonte onverſchillig bij derzelver verlating en wederontmoeting; verheven boven vrees voor gevaar of dood; onvermoeid en ſtandvastig in het vervolgen van hun doel, maar lui en vadzig buiten behoefte; listig in hunne aanvallen, bedaard in hunne raadpleeging, zorgvuldig voor hun geheim, verkleefd met lijf en ziel aan hun eigen volk; zonder eigenbaat, nijd, twist of heerschzucht; onomkoopbaar in hunne trouw; zonder argwaan in het huwelijk; vol eerbied voor den ouderdom. Hun geest

(1) CARVER D. I. bl. 243—248.

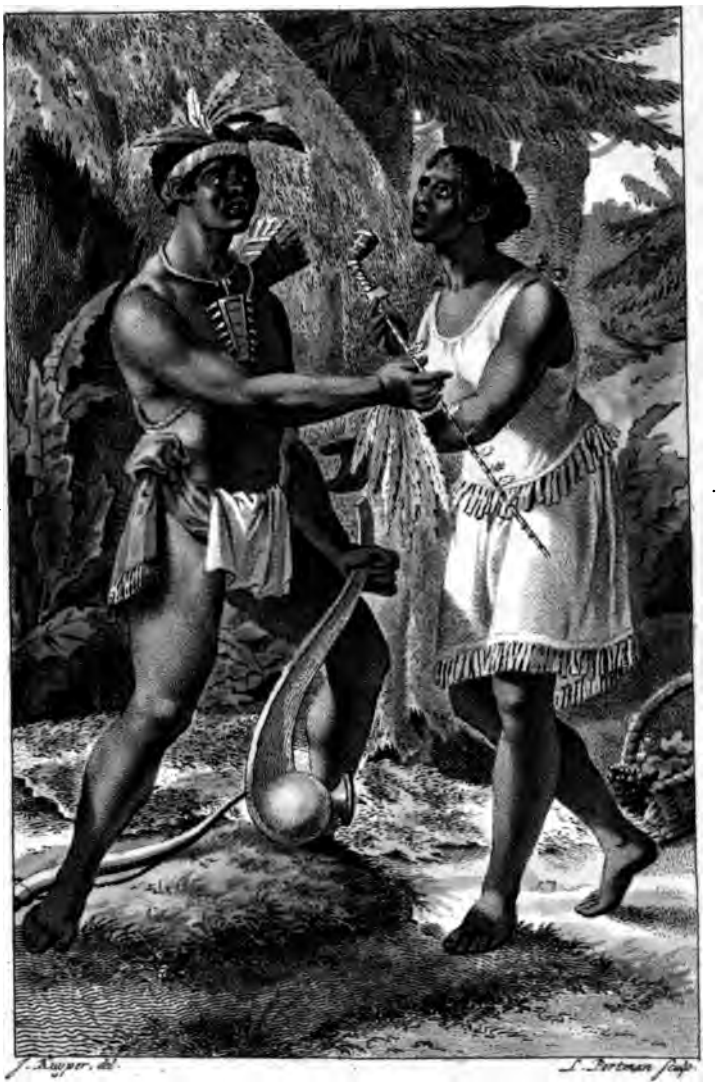

NAUDOWESSIES.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY

ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

geest is ſchrander, opmerkzaam, vatbaar, leerzaam en zeer gelukkig in geheugen; hun ligchaam rad als eene rhee, zegt CARVER, en hunne fierheid ontembaar als de tijger (1).

Van deze volkeren ſtelt de afbeelding de *Nauwdowesſies* voor (2). De man keert terug uit den ſtrijd. Op zijne borst hangt de dolk: in zijne hand is de kopkloover. Zijne vrouw biedt hem, met Godsdienstige dankbaarheid over zijn behoud, de vredepijp aan (3), terwijl zij hem noodigt te rusten op het uitgeſpreide vel voor zijne hut, en, in een korſjen eenige vruchten, ter zijner verkwikking gereed heeft.

(1) CARVER D. I. bl. 231—234. D. II. bl. 144—149.
(2) CARVER Plaat IV en V.
(3) CARVER Plaat VI.

NOORD-INDIANEN.

Deze algemeene naam bevat een zeer groot aantal volkeren, of liever ſtammen, die, zonder eenigen landbouw, van de jagt leevende, onmeetlijke landſtreeken aflopen, en gedeeltlijk in geregelden handel zijn met de factorijen der *Engelſchen* aan de *Hudſonsbaai* en elders, gedeeltlijk onderlingen handel drijven in hunne pelterijen en allen zekere bekendheid onderling hebben, welke in beſchaafde gewesten, waar elk zijnen eigen grond in kleenen omtrek beſtendig bewoont, nabuurige volkeren zelve niet hebben.

Van alle deze volkeren en derzelver grond bepaalt zich onze afbeelding en beſchrijving hier echter tot dat gedeelte alleen,

leen, het welk begreepen is tusſchen den 40ſten en 58ſten graad Noorderbreedte, met de *Miſſiſſippi* ten westen, de *Vereenigde Staaten* en daarna *Hudſonsbaai* ten oosten; meer bij den naam van *Canada*, wat het land, en van *Iroqueezen*, wat derzelver bewooners betreft, bekend.

De grond is over het algemeen goed en vruchtbaar, maar de koude is 'er groot in de drie maanden van den winter, wanneer de ſneeuw wel zes voeten dik ligt. De zomers zijn zeer warm, derzelver nachten echter altijd koel. De rivieren en talrijke meiren zijn 'er vischrijk, en derzelver oevers en boorden zijn bevolkt met eene menigte van watervogels. Eenige ijzer- en koper-mijnen zijn de rijkdom van den grond. Onder de veelvuldige ſoorten van dieren, wier leder en pelterijen van hooge waarde zijn, als van den beer, den eland, het hert, den otter en marter, verdient vooral de bever opmerking, die zijne wooning in de rivieren bouwt en dezelve twee verdiepingen hoog optrekt, de redenlijke bewooners dezer gewesten beſchaamende, die onder tenten of gebrekige hutten leeven.

Dezen zijn van eene middenmaatige geſtalte,

komt, meermaalen eenen losſen mantel van een dieren-vel, dien zij zich ſlechts om de ſchouders ſlaan en op de borst vast maaken. In den winter bedienen zij zich ook van wanten aan de handen. Zij verminderen en vermeerderen deze kleeding naar gelang der koude, of ontdoen zich van dezelve geheel, behalven alleen van den gordel en ſchaamdoek. Zomtijds gaan zij, zelfs in de felſte koude, geheel naakt ter jagt (1).

Hun hoofd is wel eens met eene muts van bont gedekt, waaraan de ſtaart hangt van het dier; meermaalen echter met veeren gecierd van de zwaan, den arend en andere vogels, terwijl hunne ooren en hun hals pronken met de horens en klaauwen van dieren, of eenig ander tuig; en, hoe ook hun haair gekapt zijn mag, altijd is het vol vet en ſmeer (2).

De vrouwen hebben doorgaands de ganſche opſchik der mans voor haare reekening, en, ſchoon zij zelve genoeg den tooi beminnen, ſchijnen zij nog meer prijs te ſtel-

(1) MACKENZIE T. I. p. 231—233.
(2) MACKENZIE T. I. p. 233.

ſellen op alles, wat de mans kan vercieren. Zij zijn derzelver haairkapſters en ſchilderen hun het gelaat veel keuriger, dan van zich zelven (1).

De vrouwen dragen een dek-kleed van de eene of andere ſoort, het welk van den hals tot de knieën reikt. Zij, die met de *Europeërs* handelen, dragen een linnen kleed met lange mouwen, het geen tot over de heupen hangt en aldaar over eene rok komt, die van den middel tot aan de knieën reikt. De aangebragte ſtoffen der *Europeërs* zijn haar altijd verkieslijk boven de gewoone voordbrengzels van het eigen land. Ook zij dekken zich dikwijls met gelijke kouzen en ſchoenen als de mans. Voords cieren zij zich met armbanden, halsſnoeren en oorringen; zommigen zelfs beprikken zich het gelaat met drie ſtreepen van den onderlip tot over de kin (2). Meestal maaken zij haar hulzel, door het haair op te binden met linten of met plaaten van zilver, welk laatſte echter voor de vrou-

(1) MACKENZIE T. I. p. 233, 234.
(2) MACKENZIE T. I. p. 235, 236. CARVER D. I. bl. 223, 224.

vrouwen van aanzien alleen verkrijgbaar is. In dit geval ſluiten zij het lange hoofdhaair van agteren ſtaartsgewijze in zulke plaatjens van vier duimen breed, welken zij onder elkanderen voegen tot aan het einde toe (1).

De geſtalte der vrouwen is wel geëvenredigd, haare wezenstrekken zijn niet ongeregeld, haar voorkomen zelfs is aangenaam, en, ſchoon de fraaiſte niet van haar geſlacht, munten zij echter nog ver uit boven haare meer noordlijk woonende zusters (2).

Van aard zijn deze menſchen zacht en welwillend. In hunnen handel doen zij veel eerlijkheid blijken, zoowel met vreemdelingen als met hunne eigene landgenooten. Zij zijn edelmoedig, gastvrij en voorkomende. Voor hunne kinders zijn zij toegevende tot buitenſpoorigheid toe, en ten uiterſten zorgvuldig, om hun alles te leeren, wat hun goede jagers en wakkere krijgsluiden, of goede gaden en braave moeders zal kunnen maken.

(1) CARVER D. I. bl. 224, 225.

(2) MACKENZIE T. I. p. 246. CARVER D. I. bl. 218.

ken. De liefde van den echtgenoot maakt geen verſchil in zijne eigene kinders of in die, welke zijne vrouw bij eenen ander heeft, ſtrekkende zich zijne gastvrij- en gul-heid uit ook tot de gemeenmaaking van zijne vrouw met zijne vrienden en gasten. Kinders voor het huwelijk gebooren, zijn er alleen bastaarden. Het overſpel echter, buiten zijne toeſtemming, ſtraft hij, door de overtreedſter het haair af te ſnijden, den neus af te bijten, of zelfs het leeven te beneemen. Wanneer eene vrouw ſterft en eene ongehuwde zuster nalaat, moet de weduwnaar haar ten huwelijk nemen: beiden echter had hij te gelijk kunnen trouwen. (1)

De ſterke drank der *Europeërs* heeft reeds onder deze Volkeren het ſchriklijkst zedenbederf aangerecht; hetwelk nu, komende bij vroegere bloedſchande en den afſchuwelijkſten lust, derzelver zeden in veele opzichten verfoeilijk maakt (2).

De vrouwen leeven in eenen ſtaat van ſlaafſche onderwerping en behaagen aan de mans meer naar gelang van haare krachten en

(1) MACKENZIE T. I. p. 237—239.
(2) MACKENZIE T. I. p. 240.

en vlugheid, dan om eenige ſchoonheid of bevalligheid. Zij volgen hun ter jagt, dragen de *Canos* en ſlepen de ſneeuwſleden in den winter, daarin alleen geholpen door trouwe en laſtdragende honden. Bovendien hebben zij de zorg voor de huishouding, zij bereiden het leder, maaken de kleederen, ſlaan de tenten op, hakken hout en kooken de ſpijs. Het gevoel van de overmaat dier laſten doet haar wel eens in wanhoop haare dogtertjens ombrengen, om haar te ſpaaren voor zulk een lot; ook ontzien zij niet, zich miskraamen te verwekken, om toch niet bezwaard te worden met den nieuwen laſt der opvoeding (1).

De vredepijp vangt ook hier alle onderhandelingen en plegtigheden aan, en het gaſtmaal eindigt ze. De lijkplegtigheden zijn gelijk aan die der *Nauwdowesſies* Het lijk van groote krijgsluiden ligt eenigen tijd ten toon, en zomtijds offeren zich de weduwen zelve op aan de ſchimmen haarer echtgenooten. Men vernielt de ganſche nalatenſchap van den dooden, en jaarlijkſch herhaalt men het lijkfeest (2).

Ook

(1) MACKENZIE T. I. p. 241, 242.
(2) MACKENZIE T. I. p. 244.

Ook hier heeft het zelfde krijgsgebruik plaats als aan gene zijde van de *Misſisſippi*. Elk, die den mond aan de vredepijp zet, neemt den krijgstogt aan, en, bij gebrek aan vrijwilligers tot den oorlog, ſtelt men alles te werk, om 'er hun, die 'er afkeerig van zijn, toe over te haalen. Elk brengt zeker krijgsoffer mede, het geen ten toon wordt gehangen. (1).

Feesten zijn de geliefde vermaaken dezer Volkeren. Tot dezelven behoeven zij geene groote reden. Eene ziekte of een gedwongen vasten afgelopen zijnde, vergasten zij elkander gaarne. Bij zulke gelegenheden geeft de feestvierer te kennen, op welken dag hij zijnen *medicijn-zak*, gelijk het genoemd wordt, openen en zijne pijp rooken zal. Zulk eene aankondiging wordt beſchouwd als eene uitnoodiging, welke men niet mag afſlaan, zonder de grootſte heiligſchennis te begaan.

Op bepaalde tijden in het voor- en najaar vieren zij lange en plegtige feesten. Alsdan offeren zij honden, en kiezen daartoe de grootſten en witſten van haair. Een

(1) Mackenzie T. I. p. 245.

opgehaald te hebben, denzelven twee of driemaal ter zijde uitblaast, terwijl hij de pijp in het midden tusſchen zijne vingers houdende laat ronddraaijen in veelerleije kringen, waarna hij ze weder nederlegt. Nu ſpreekt hij de vergadering aan, ontvouwt haar de redenen van haare zamenroeping en eindigt deze aanſpraak met dankzegging en gebeden tot den weldaadigen Onderhouder des leevens. Na deze aanſpraak zet hij zich weder en geven alle aanwezigen hunne goedkeuring te kennen, door een dikwijls herhaald *ho*, hetwelk lang duurt. De eerstgenoodigde ſteekt nu weder de pijp aan en brengt ze aan den mond van den offeraar, die, na twee of drie trekken, een kort gebed doet en de ganſche vergadering van de oostzijde af rondgaat. Elk der aanwezigen maakt hem eene pligtpleeging, inmiddels gaat de pijp uit, en wordt weder door den offeraar, na hem driemaalen over zijn hoofd gedraaid te hebben, op de vorken gelegd. Eindlijk bedankt hij de vergadering en wenscht haar gezondheid en lang leeven (1).

De

(1) MACKENZIE T. I. p. 248—252.

cijn-zak, waarin verſcheidene dingen zijn, voornaamlijk een geſneeden beeld van agt duimen, hetwelk in dons is bekleed en voords omwonden met roode en blaauwe linten. Dit beeldjen wordt als een huisgod beſchouwd en diep geëerbiedigd. Na dat beeldjen komt in aanmerking de krijgshelm met veeren en arendsklaauwen vercierd, en waaraan voords zo veele vederen hangen, als hij vijanden heeft verſlagen. Eindlijk nog een eind roltabak, eenige wortels en enkelde geneeskundige kruiden. De vredepijp ligt bij deze gelegenheid op twee in den grond geſtoken vorken. Nu roept de offeraar tot zich den genen, dien hij het hoogst acht, en doet hem tegen zich overzitten; voords ſtopt hij de pijp, en ſteekt dezelve met kleene brandende ſtokjens aan. Na alle deze voorbereidzelen roept de offeraar alle de luiden binnen, die buiten zijne wooning ſtaan, zomtijds ook de vrouwen, maar deze als bloote aanſchouwſters. Elk houdt eene godsdienstige ſtilte. De *Michiniouais* of eerstgenoodigde vriend ſteekt de pijp aan en biedt ze den offeraar, die hem overeind ſtaande met beide handen aanneemt, en, na den rook op-

Wanneer een Opperhoofd een gastmaal wil geven, noodigt hij zijnen gasten met een veder of houtjen. Elk hunner brengt een houten bord en mes mede, en ſchaart zich ter wederzijde van het Opperhoofd naar den rang der jaaren. De pijp wordt ontſtoken, en al wat voorhanden is, wordt gelijklijk onder de gasten tot ſpijs uitgedeeld. De gastheer zelf heft, terwijl zijne gasten eten, een gezang aan, dat hij met den trommel begeleidt of met den ratel. De gast, die het eerst zijn aandeel heeft gebruikt, wordt voor de eerwaardigſte gehouden; die met hetzelve verlegen is, vraagt hulp en beloont die met een geſchenk van kruid, lood of tabak. Zulk een maaltijd zelf wordt altijd door een offer voorafgegaan, of door het ſtorten van eenigen drank op den grond of in het vuur.

Deze gastmaalen verſchillen zeer, naar gelang van derzelver oorzaaken. Somtijds deelt men ſlechts zoo veel uit, dat de gasten in twee uuren hun aandeel kunnen gebruikt hebben. Somtijds is het aandeel genoegzaam voor eene week, en moet de maaltijd evenwel aflopen in éénen dag. Als dan vindt men bezwaarlijk hulp, maar

eet

eet men, wat men kan, en acht men zich gelukkig, wanneer men het overſchot mag nemen naar zijne eigene tent. De afgekloven beenderen worden zorgvuldig verbrand, wijl het ontheiliging zijn zou, wanneer een hond ze kreeg.

De algemeene gastmaalen worden ſlechts met meer plegtigheid gevierd. Verſcheidene Opperhoofden voorzien dan in het noodige. Bij die gelegenheden onderhouden zich de ſtammen over de algemeene belangen, en haalen op van derzelver heldhaftige daaden. Men dient dan gedroogd vleesch voor, wijl het verſche nooit genoeg te bekomen is voor zulke maaltijden (1).

Het is de vrouwen niet geoorlofd, aan alle deze plegtigheden en maaltijden deel te hebben; zij houden zich ſlechts bezig met rondom den disch te danzen en te zingen, zomtijds in ſamenſtemming met de dischgenooten (2).

De wooningen dezer volkeren zijn hutten van geboogene takken, of tenten van te zamen gebonden ſtaaken, beide met vellen

(1) Mackenzie T. I. p. 254—256.
(2) Mackenzie T. I. p. 257.

len gedekt (1). Hunne *Canoos* zijn draagbaare vaartuigen (2). Na de invoering der vuurgeweeren door den *Europeeſchen* handel, gebruiken zij zelden meer hunne pijlen ter jagt. Zij viſchen met netten en hengels, onder veelvuldig bijgeloof (3). Hun jaar is verdeeld in maanen en hunne maanen zijn genoemd naar de onderſcheidene getijden, even als aan de westzijde van de *Miſſiſippi*. Hunne genees- en heel-kunst is ver gevorderd, maar met tovermiddelen gepaard. Brand- en ſnijd-middelen zijn hun gemeenzaam. De geſleepen vuurſteen dient hun in aderlaating tot lancet. Zij achten de *Europeeſche* geneesmiddelen zeer hoog: maar weten ze nog niet wel te gebruiken. De dampen der moerasſen zijn in hun oog de geesten der geſtorvenen, die niet kunnen rusten, maar in menschlijke gedaante met een geweer in de hand op de takken der boomen zitten, wanneer men verzuimt heeft, al het hunne met hun te be-

(1) CARVER D. I. bl. 225.
(2) MACKENZIE T. I. p. 241.
(3) HEARNE, *Landreis naar den Noorder-oceaan*, D. II. bl. 155 — 157.

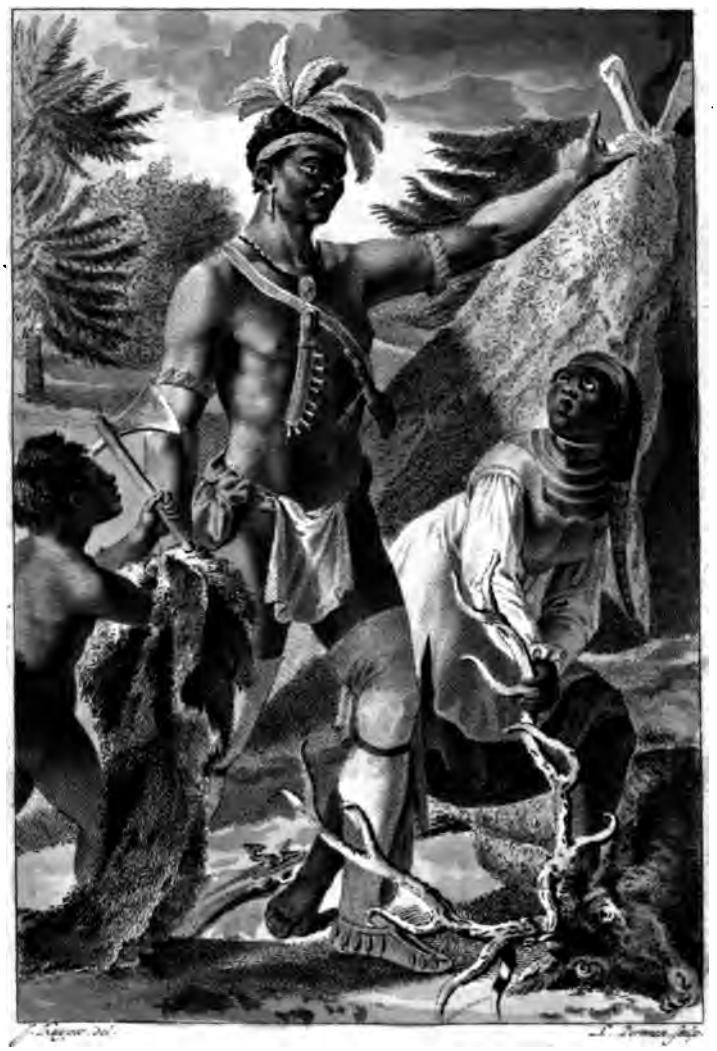

NOORD-INDIANEN.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

begraven, en den dood dreigen tot dat hieraan voldaan is (1).

Voor de afbeelding dezer Volkeren is gebruik gemaakt van die der *Ottigaumies* bij CARVER. De man verhaalt aan de vrouw, waar hij het hert geschooten heeft, hetwelk haar nu ter bezorging aanbevolen blijft, terwijl het kind hem eenen mantel aanbiedt, om zich, na de jagtverhitting, te dekken. (2).

(1) MACKENZIE T. I. p. 259, 260.

(2) CARVER plaat II. en III. De overgroote horens kenmerken het *Americaansche* hert. — Zie CARVER D. II. bl. 180.

BERICHT VOOR DEN BINDER.
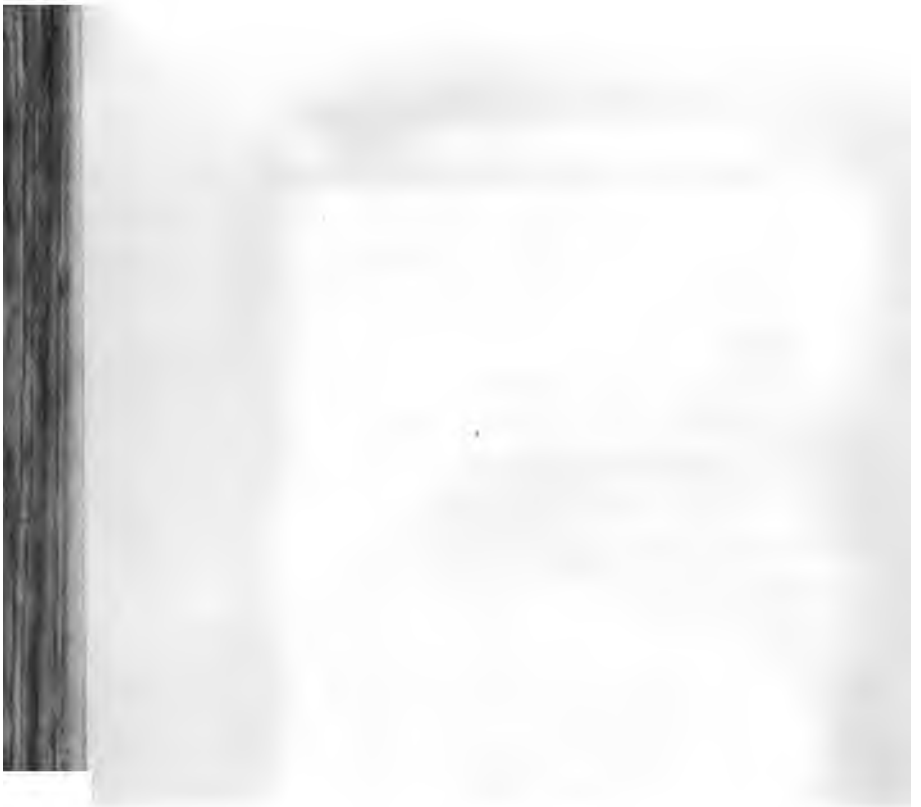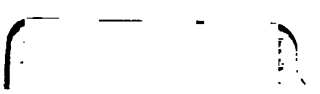
De *Nieuw-Hollanders* te plaatzen tegen over bladz. 34
De *Bewooners van de Nortons-baai* . 52
De *Bewooners van de Prins Willems baai* 80
De *Bewooners van de Haven der Franſchen* 120
De *Inwooners van Oonalaska* . . 150
De *Inwooners van Nootka* . . 202
De *Nauwdoweſſes* . . . 238
De *Noord-Indianen* . . . 256